

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

**Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
Α.Ε. ΟΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000 – 2014.**

ANNA ΜΑΡΙΑ ΣΑΒΒΙΔΟΥ (L2014045)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΣ

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ, 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θέλω να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Σταύρο Χρήσιμο για την καθοδήγηση, εμπιστοσύνη και εκτίμηση που μου έδειξε. Επίσης θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για όλες τις συμβολές του, την προθυμία και τις γνώσεις που μου μετέφερε όλα τα ακαδημαϊκά χρόνια.

Στην συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Γενικό Διευθυντή της Αιτωλικής Αναπτυξιακής ΑΕ ΟΤΑ κ. Χαράλαμπο Μιχαλόπουλο για την εξαιρετική συνεργασία, τις γνώσεις και τις πληροφορίες που μου προσέφερε για την υλοποίηση της εργασίας. Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω όλο το προσωπικό της εταιρείας και τον καθένα ξεχωριστά για την πολύτιμη συνεργασία.

Τις ευχαριστίες μου εκφράζω σε όλους εκείνους που με βοήθησαν όχι μόνο στα πλαίσια εκπόνησης της εργασίας, αλλά καθ' όλη την διάρκεια των φοιτητικών μου χρόνων διότι και η δικής τους βοήθεια ήταν πολύτιμη.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στην οικογένεια μου για την υποστήριξη που μου πρόσφερε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, την κατανόηση που έδειξε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας, αλλά και για όλα τα υλικά και άυλα εφόδια που μου έχει δώσει και συνεχίζει ακόμη να μου προσφέρει. Χωρίς την αμέριστη βοήθειά της δεν θα έφτανα στο σημείο που βρίσκομαι.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία διαμορφώθηκε γύρω από τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία αφορούσαν στην αναγκαιότητα ίδρυσης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ, τα κριτήρια με τα οποία καθορίστηκε η περιοχή παρέμβασης, οι στόχοι για την ανάπτυξη της περιοχής, οι διαδικασίες μετεξέλιξης στην τωρινή της μορφή, τα πολιτικά, διοικητικά και οργανωτικά μέτρα από τη σύσταση μέχρι το 2014. Επιπλέον τα προγράμματα που αξιοποίησε μέχρι το 2014, σε ποιο βαθμό ανταποκρίθηκε στους στόχους αυτών, εάν υπήρξε εναρμόνιση των στόχων με τους αναπτυξιακούς στόχους της περιοχής, στην κατανομή των χρηματοδοτήσεων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και το ύψος των τελικών επενδύσεων (δημόσια δαπάνη + ίδια συμμετοχή) και ποια ήταν η συμβολή των πραγματοποιηθέντων επενδύσεων στην απασχόληση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η ανασκόπηση ανά περίοδο που πραγματοποιείται εστιάζει στις αλλαγές στη μετοχική σύνθεση και στην περιοχή παρέμβασης, στη διερεύνηση και ανάλυση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων και προγραμμάτων που υλοποιούσε ή διαχειριζόταν, στη στελέχωση και διοίκηση της εταιρείας, στην οικονομική ανάλυση της λειτουργίας της και στην αξιολόγηση της αναπτυξιακής της δράσης.

Μέσα από τις πολιτικές που εφάρμοσε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ανέδειξε μια περιοχή και την μετέτρεψε σε αναγνωρισμένο τουριστικό προορισμό και αναπτύχθηκε πολύ σημαντικά το επιχειρείν. Έκανε οικείο στους κατοίκους το τι είναι ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και μη, πως μπορεί να συμβάλει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην τοπική ανάπτυξη. Έθεσε τις βάσεις για να εξελιχθεί το επιχειρείν και η γενικότερη επιχειρηματικότητα, όχι μόνο μέσα από τα αγροτικά προγράμματα ανάπτυξης αλλά μέσα από τις διαβουλεύσεις ανέδειξε το πνεύμα του επιχειρείν, νέων μορφών τουρισμού, επαγγελματικής δραστηριότητας και τις προοπτικές εξέλιξης που υπάρχουν στην περιοχή παρέμβασης της.

Πίνακας περιεχομένων

Ευρετήριο Πινάκων.....	vii
Πίνακας Συντομογραφιών-Ακρωνύμιων.....	viii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΜΕΡΟΣ Α – ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	3
1 Γενικά για την τοπική αυτοδιοίκηση και τις δημοτικές επιχειρήσεις.....	4
1.1 Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΑ).....	4
1.2 Ο ρόλος και οι στρατηγικοί στόχοι της ΤΑ.....	5
1.3 Οι δημοτικές επιχειρήσεις ως ένα εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της ΤΑ...6	
1.4 Ο ρόλος των Αναπτυξιακών Εταιριών στην ΤΑ.....	8
1.4.1 Το νομικό πλαίσιο των Αναπτυξιακών Εταιριών και οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.....	8
1.4.2 Η συμβολή των Αναπτυξιακών Εταιρειών στην τοπική ανάπτυξη.....	9
ΜΕΡΟΣ Β – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ	11
2 Διαχρονική εξέλιξη Αιτωλικής Αναπτυξιακής.....	12
2.1 1 ^η δημοτική περίοδος 1995-1998.....	17
2.2 2 ^η δημοτική περίοδος 1999-2002.....	18
2.3 3 ^η δημοτική περίοδος 2003-2006.....	21
2.4 4 ^η δημοτική περίοδος 2007-2010.....	21
2.5 5 ^η δημοτική περίοδος 2011-2014.....	22
3 Διοικητική Δομή της Αιτωλικής Αναπτυξιακής.....	24
3.1 Γενική Συνέλευση των μετόχων	24
3.2 Διοικητικό Συμβούλιο	27
3.3 Διευθύνων Σύμβουλος	30
3.4 Γενικός Διευθυντής.....	30
3.5 Ανθρώπινο Δυναμικό.....	32
4 Προγράμματα που διαχειρίστηκε η Αιτωλική Αναπτυξιακή (1994-2014).....	35
4.1 Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-1999).....	36

4.1.1	Leader II.....	36
4.1.2	Interreg II.....	42
4.1.3	Integra.....	42
4.2	Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006).....	43
4.2.1	Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+.....	43
4.2.2	Δομή Στήριξης Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.....	49
4.2.3	Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας - ΟΠΑΑΧ).....	49
4.2.4	Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal.....	53
4.2.5	Interreg.....	54
4.2.5.1	Interreg III C East.....	54
4.2.5.2	Innoref.....	54
4.2.5.3	Pro - Agri tour.....	54
4.2.5.4	Warema.....	55
4.2.6	Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση.....	55
4.2.7	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	56
4.2.8	Πλάτων.....	57
4.2.9	Εγρήγορση.....	57
4.3	Δ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2007-2013).....	58
4.3.1	Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader.....	58
4.3.2	Τοπικό Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών (Leader Αλιείας).....	62
4.3.3	Άξονας 3 (ΟΠΑΑΧ).....	68
4.3.4	Proactive.....	68
4.3.5	Cultema.....	69
4.3.6	Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης.....	69
4.4	Προγραμματικές Συμβάσεις και Λοιπές Υπηρεσίες.....	70
4.4.1	ΕΥΔΑΠ.....	71

4.4.2	Βοήθεια στο σπίτι.....	71
4.4.3	Περιβαλλοντικό Κέντρο Λεύκας.....	72
4.4.4	Λουτροπηγή Στάχτης-Ποριάρη.....	72
4.4.5	Παροχή υπηρεσιών και συμβουλευτικής υποστήριξης	73
4.4.5.1	Υπηρεσίες προς τους Δήμους και φορείς-μετόχους της εταιρείας.....	73
4.4.5.2	Υπηρεσίες προς φορείς, επιχειρήσεις και ιδιώτες	75
4.5	Μελέτες	75
4.6	Συμμετοχή σε άλλες εταιρείες	76
4.7	Η συμμετοχική διαδικασία στον προγραμματισμό των έργων της Αιτωλικής με στόχο τη συμμετοχή της κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία (Bottom up approach).....	78
5	Οικονομική ανάλυση Αιτωλικής Αναπτυξιακής (1995-2014).....	81
5.1	Ισολογισμοί.....	81
5.2	Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης.....	84
5.3	Χρηματοοικονομικοί Δείκτες.....	87
5.3.1	Δείκτης Γενικής ρευστότητας	87
5.3.2	Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης.....	88
5.3.3	Δείκτης απόδοσης Ιδίων κεφαλαίων	89
5.3.4	Καθαρή θέση.....	90
6	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	91
7	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	95
8	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	97
8.1	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	98
8.2	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	107

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 3-1 Πίνακας προσωπικού.....	33
Πίνακας 4-1 Συγκεντρωτικός πίνακας προγραμμάτων	35
Πίνακας 4-2 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην Κ.Π. Leader II....	38
Πίνακας 4-3 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της ΚΠ Leader+	44
Πίνακας 4-4 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων στο ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας...50	
Πίνακας 4-5 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων μέσω της Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader»	59
Πίνακας 4-6 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων Τοπικού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (Leader Αλιείας)	63
Πίνακας 4-7 Συνολικός πίνακας πραγματοποιηθέντων επενδύσεων	70
Πίνακας 4-8 Πίνακας προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»	72
Πίνακας 4-9 Πίνακας συμμετοχών σε εταιρείες	77
Πίνακας 5-1 Ισολογισμοί 1995-2014	82
Πίνακας 5-2 Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης 1995-2014.....	87
Πίνακας 8-1 Μετοχική σύνθεση 1995-1998.....	98
Πίνακας 8-2 Μετοχική σύνθεση 1999-2002.....	99
Πίνακας 8-3 Μετοχική σύνθεση 2003-2006.....	100
Πίνακας 8-4 Μετοχική σύνθεση 2007-2010.....	101
Πίνακας 8-5 Μετοχική σύνθεση 2011-2014.....	104

Πίνακας Συντομογραφιών-Ακρωνύμιων

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑμΕΑ	Άτομα με Ειδικές Ανάγκες
ΑΜΚ	Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου
ΓΕ	Γεωγραφική Ενότητα
ΓΣ	Γενική Συνέλευση
ΔΕ	Δημοτική Ενότητα
ΔΕΥΑ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΕΑΣ	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠΑΛ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΥΔΑΠ	Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας
ΙΔΑΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΙΜ	Ιερά Μονή
ΚΕΚ	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΕΜΟΠ	Κέντρο Εκπαίδευσης και Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού
ΚΕΣΥΥ	Κέντρο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών
ΚΕΤΑ	Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
ΚΘ	Καθαρή θέση
ΚΠ	Κοινοτική Πρωτοβουλία
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΜΚ	Μετοχικό Κεφάλαιο
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικός Οργανισμός
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΕΒΕΝ	Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών και Εμπόρων Ναυπακτίας
ΟΠΑΑΧ	Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου
ΟΣΥΝ	Ομοσπονδία Συλλόγων Ναυπακτίας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΔ	Ομάδα Τοπικής Δράσης
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΣΑΤΑ	Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΤΣΠ	Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας
ΥΠΓΕ	Υπουργείο Γεωργίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της συμβολής και του έργου της Αιτωλικής Αναπτυξιακής ΑΕ ΟΤΑ στην περιοχή παρέμβασης της, όπου μέσα από τις πολιτικές που εφάρμοσε ανέδειξε την περιοχή και την μετέτρεψε σε αναγνωρισμένο ορεινό τουριστικό προορισμό. Συνέβαλε επίσης σε σημαντικό βαθμό στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ λειτούργησε επικουρικά στους ΟΤΑ-Μετόχους της παρέχοντας επιστημονική, συμβουλευτική και τεχνική υποστήριξη. Παράλληλα συνέβαλε στην διαμόρφωση πολιτικών που ήταν αναγκαίες για την περιοχή έχοντας πολύ καλή γνώση των πραγματικών της αναγκών και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων. Έγινε ένας από τους πλέον αναγκαίους φορείς για την τοπική ανάπτυξη όπου οι προτάσεις και οι συμβουλές της είχαν κύρος.

Μέσα από την διαδικασία της καταγραφής και αξιολόγησης απαντήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία αφορούσαν στην αναγκαιότητα ίδρυσης της Αιτωλικής Αναπτυξιακής ΑΕ ΟΤΑ, τα κριτήρια με τα οποία καθορίστηκε η περιοχή παρέμβασης της εταιρείας, τους στόχους της για την ανάπτυξη της περιοχής και στις διαδικασίες μετεξέλιξης στην τωρινή της μορφή, στα πολιτικά, διοικητικά και οργανωτικά μέτρα της εταιρείας από τη σύστασή μέχρι το 2014. Επίσης τα προγράμματα που αξιοποίησε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ μέχρι το 2014, το βαθμό που ανταποκρίθηκε στους στόχους των, τη σύνδεση των προγραμμάτων με τους αναπτυξιακούς στόχους της περιοχής, στην κατανομή των χρηματοδοτήσεων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, το ύψος των τελικών επενδύσεων (δημόσια δαπάνη + ίδια συμμετοχή) και τη συμβολή των πραγματοποιηθέντων επενδύσεων στην απασχόληση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η ανασκόπηση που πραγματοποιείται ανά περίοδο εστιάζει στα εξής:

- Στις αλλαγές στη μετοχική σύνθεση της εταιρείας με τη συμμετοχή στο μετοχικό της κεφάλαιο Δήμων και κοινωνικών φορέων. Η ένταξη νέων Δήμων στους μετόχους συναρτάται με τα εκλογικά αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών και τις αλλαγές που επέφεραν στη διοίκηση της εταιρείας και κατά προέκταση και στις πολιτικές που ακολούθησε. Η ένταξη νέων Δήμων μεγάλωνε προοδευτικά την περιοχή παρέμβασης, γεγονός που επιβαλλόταν από τις προϋποθέσεις που έβαζαν τα διεκδικούμενα

προγράμματα, κυρίως σ' ότι αφορά τον πληθυσμό της περιοχής που θα εφαρμόζονταν. Να σημειωθεί ότι ο πληθυσμός της αρχικής περιοχής που κάλυπταν οι μέτοχοι της εταιρείας δεν ξεπερνούσε με βάση την επίσημη απογραφή τις 2.500 κατοίκους. Το 2014 ο πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης της εταιρείας ανερχόταν σε 65.000 κατοίκους.

- Στην ανάπτυξη της ίδιας της εταιρείας με τη στελέχωσή της, την οργάνωση του προσωπικού, των υπηρεσιών και τη σχέση της με τους μετόχους και την διοίκηση.
- Στη διερεύνηση και ανάλυση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων μέσω των προγραμμάτων που διαχειρίστηκε ανά δημοτική και προγραμματική περίοδο.
- Στην ανάλυση και αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων.
- Στην συνολική αξιολόγηση της αναπτυξιακής της δράσης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην περίοδο 2000-2014, δεδομένου ότι από το 2000 και έπειτα παρουσιάζει ουσιαστική δραστηριότητα και εξωστρέφεια.

Η εκπόνηση της εργασίας πραγματοποιήθηκε με την συλλογή των στοιχείων από την ίδια την εταιρεία. Στην συνέχεια τα στοιχεία επεξεργάστηκαν στην μορφή που ήταν δυνατόν να εισαχθούν, καταγράφηκαν, αξιολογήθηκαν και ο συνδυασμός όλων αυτών αποτελεί ένα άρτιο αποτέλεσμα. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν ήταν κυρίως στην συλλογή ορισμένων στοιχείων. Λόγω της παλαιότητας κάποιων στοιχείων ήταν εξαιρετικά δύσκολη η συλλογή τους και σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν κενά.

ΜΕΡΟΣ Α – ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

1 Γενικά για την τοπική αυτοδιοίκηση και τις δημοτικές επιχειρήσεις

1.1 Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΑ)

Η ΤΑ αποτελεί ένα επίπεδο διοίκησης στο πλαίσιο ενός κράτους, κατώτερο από αυτό της Κεντρικής Διοίκησης, για την καλύτερη διοίκηση των επιμέρους τοπικών ζητημάτων που προκύπτουν. Οι ΟΤΑ διαθέτουν Νομική Προσωπικότητα Δημοσίου Δικαίου και τα όργανα διοίκησης τους, ασκούν εξουσία για την επίλυση των τοπικών υποθέσεων, εντός των εδαφικών τους ορίων. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος του 1975 η ΤΑ είναι αρμόδια για την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και διαθέτει οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, ενώ τα όργανα διοίκησης (αιρετά όργανα), εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. Ως προς την διοικητική αυτοτέλεια, έχουν την δυνατότητα τα αιρετά όργανα που διοικούν τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, να αποφασίζουν για τα τοπικά ζητήματα στα πλαίσια των κανόνων οργάνωσης και λειτουργίας τους. Ενώ ως προς την οικονομική αυτοτέλεια, διαθέτουν ίδιους πόρους, πραγματοποιώντας βεβαίωση και είσπραξη εσόδων και δέχονται ετήσιες τακτικές κρατικές επιχορηγήσεις για την άσκηση αρμοδιοτήτων. Επιπρόσθετα, το Σύνταγμα ορίζει ότι στις αρμοδιότητες των ΟΤΑ θα περιλαμβάνεται η εκτέλεση έργων και η παροχή υπηρεσιών. (Μαυραγάνη, 2010, σσ. 103-104)

Ιστορικά η πρώτη συνταγματική κατοχύρωση της Τ.Α. έγινε το 1833 με τη θέσπιση των πρώτων δήμων από την αντιβασιλεία του Όθωνα. Η δεύτερη μεγάλη μεταρρύθμιση έγινε το 1912 επί ελευθέρου Βενιζέλου με τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄/1912 περί «Δήμων και Κοινοτήτων», όπου δημιουργήθηκε το πρωτοβάθμιο σύστημα αυτοδιοίκησης, στο οποίο διαμορφώθηκαν οι Δήμοι και οι κοινότητες. Ως Δήμοι αναγνωρίστηκαν οι πόλεις που ήταν πρωτεύουσες Νομών ή είχαν περισσότερους από 10.000 κατοίκους. Το 1975 έγιναν οι πρώτες ελεύθερες δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Για την διεξαγωγή των εκλογών θεσπίστηκαν δύο εκλογικά συστήματα. Το ένα αφορούσε τις κοινότητες που είχαν πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους και το δεύτερο αφορούσε τους υπόλοιπους ΟΤΑ που είχαν μεγαλύτερο πληθυσμό. (Πάλλης, 2010, σσ. 56-68)

1.2 Ο ρόλος και οι στρατηγικοί στόχοι της ΤΑ

Ο ρόλος της Τ.Α. είναι η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων, η προαγωγή και η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, η προώθηση των τοπικών συμφερόντων και η παροχή τοπικών δημόσιων υπηρεσιών στους δημότες. Σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων η αυτοδιοίκηση έχει αρμοδιότητες στους τομείς της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος, της ποιότητας ζωής και εύρυθμης λειτουργίας των πόλεων και των οικισμών, της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού και τέλος της πολιτικής προστασίας.¹

Στρατηγικό στόχο της ΤΑ αποτελεί η διασφάλιση και προαγωγή της τοπικής ανάπτυξης. Με τον όρο τοπική ανάπτυξη δεν νοείται μόνο η οικονομική. Η τοπική ανάπτυξη είναι μια πολυσύνθετη έννοια που περιλαμβάνει και την κοινωνική και την πολιτισμική ανάπτυξη. Αποτελεί σύμπλεγμα πολλών παραγόντων και εννοιών που διαμορφώνουν την ουσιαστική και πραγματική αποτύπωση του όρου. Ειδικότερα, τοπική ανάπτυξη είναι η παροχή υπηρεσιών, η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, η αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων, η δημιουργία εσόδων και νέων θέσεων εργασίας, η επένδυση του πλεονάσματος στον τόπο παραγωγής και η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Ωστόσο, για να επιτευχθεί η τοπική ανάπτυξη, η ΤΑ καλείται να την πραγματοποιήσει με την επιχειρηματική της δραστηριότητα, η οποία αποτελεί εργαλείο για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. (Μαυραγάνη, 2010).

Τοπική ανάπτυξη από την οπτική της Αυτοδιοίκησης ερμηνεύεται ως εδαφική και κοινωνική συνοχή, επιδιώκοντας την διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής στους δημότες. (Μπίρμας, 2016) Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συμβάλει μέσω του προγραμματισμού και του σχεδιασμού στην τοπική ανάπτυξη. Αυτό συμβαίνει διότι είναι φορέας ανάπτυξης και υλοποίησης αναπτυξιακών προγραμμάτων. (Κωνσταντούλας, 2005).

¹ ΦΕΚ, Τεύχος Α΄, Αρ. φύλλου 114, 08/06/06, Άρθρο 75

1.3 Οι δημοτικές επιχειρήσεις ως ένα εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της ΤΑ

Για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της η ΤΑ μπορεί να ασκήσει και επιχειρηματική δραστηριότητα, κάτι που είναι σύμφωνο με το Σύνταγμα (άρθρο 102) και προβλέπεται με συγκεκριμένες διατάξεις στον Κώδικα Δήμων (Ν.3463/2006). Η ΤΑ μέσω των δημοτικών επιχειρήσεων υλοποιεί έργα κυρίως κοινής ωφέλειας τα οποία εντάσσονται στις αρμοδιότητες της.

Ιστορικά οι δημοτικές επιχειρήσεις θεσμοθετήθηκαν για πρώτη φορά το 1951 (Ν.1910/1951) και συμπληρώθηκε το θεσμικό πλαίσιο με το Ν.2234/1952. Αρχικά ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας του 1954, ο οποίος αποτέλεσε και τον πρώτο κώδικα στην ιστορία της αυτοδιοίκησης, δημιούργησε τρεις κατηγορίες νομικών προσώπων των ΟΤΑ. Τα Ιδρύματα τα οποία ήταν ΝΠΔΔ με αντικείμενο την κοινωνική πολιτική, τα ΝΠΔΔ με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών και τέλος τις επιχειρήσεις της ΤΑ οι οποίες ήταν ΝΠΔ με αντικείμενο την εκτέλεση και εκμετάλλευση έργων αλλά και την παροχή υπηρεσιών. Αλλά η λειτουργία των επιχειρήσεων ξεκίνησε και η γιγάντωσή τους έγινε ουσιαστικά από το 1980 και μετά, με τον Κώδικα του 1980 (Ν. 1065/1980) που δημιούργησε νέο καθεστώς στην επιχειρηματική δραστηριότητα της αυτοδιοίκησης. Το πλέον σημαντικό στοιχείο στο νέο Κώδικα ήταν η δυνατότητα που έδινε στις δημοτικές επιχειρήσεις για πραγματοποίηση κερδών. Επιπλέον επέτρεψε την διαδημοτική συνεργασία μεταξύ των ΟΤΑ για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και την συμμετοχή των ΟΤΑ σε ανώνυμες εταιρίες. Η έκρηξη όμως στη δημιουργία των δημοτικών επιχειρήσεων έγινε με το Ν. 1416/1984 (ΦΕΚ Α' 18).

Σύμφωνα με τον τελευταίο Κώδικα (Ν. 3463/2006) οι μορφές των επιχειρήσεων που προβλέπονται είναι: (α) κοινωφελείς, (β) ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ, και (γ) ειδικού σκοπού όπως είναι οι επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ).

Κοινωφελείς επιχειρήσεις. Προβλέπεται η δραστηριοποίησή τους στους τομείς: κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης· παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού· περιβάλλοντος· δημοτικής συγκοινωνίας· προγράμματα έρευνας & τεχνολογίας και

προώθησης της απασχόλησης για την ανάπτυξη της περιοχής τους. Εκτός από τα τέλη τα έσοδά τους μπορεί να προέρχονται και από επιχορηγήσεις.

Ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ. Διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: (i) Κοινές, (ii) Αναπτυξιακές, και (iii) Μονομετοχικές.

(i) **Κοινές.** Σκοπός τους είναι η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας εν γένει, και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις της εμπορικής και φορολογικής νομοθεσίας, όπως και αυτές του ιδιωτικού τομέα. Την πλειοψηφία του κεφαλαίου κατέχει ένας ή περισσότεροι ΟΤΑ (ή και άλλοι φορείς της ΓΑ), ενώ μπορεί να συμμετέχουν και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου). Δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από τους μητρικούς ΟΤΑ και τα έσοδά τους μπορούν να προέρχονται μόνο από πωλήσεις.

(ii) **Αναπτυξιακές.** Σκοπός τους είναι η τεχνική/επιστημονική υποστήριξη των ΟΤΑ, η προώθηση της ανάπτυξης στην περιοχή του ΟΤΑ, η προστασία του περιβάλλοντος, και η συμμετοχή τους σε διαδημοτικά ή ευρύτερα αναπτυξιακά προγράμματα και πολιτικές. Στη μετοχική τους σύνθεση συμμετέχουν ΟΤΑ (Α' ή Β' βαθμού) και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι δημόσιοι ή κοινωνικοί φορείς. Μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις, ενώ για τις αναθέσεις έργων/υπηρεσιών σε αυτές ισχύουν ότι και για τις κοινωφελείς. Δεν επιχορηγούνται άμεσα ή έμμεσα από τον/τους μητρικούς ΟΤΑ. Το προσωπικό τους προσλαμβάνεται βάσει κανονισμού προσωπικού, και η διαφάνεια και η αντικειμενικότητα της διαδικασίας μπορεί να ελέγχεται από το ΑΣΕΠ. Μπορούν όμως να απασχολούν προσωπικό με συμβάσεις μίσθωσης έργου, χωρίς πρόσθετες διαδικασίες έγκρισης ή εξωτερικού ελέγχου.

(iii) **Μονομετοχικές.** Μοναδικός σκοπός τους μπορεί να είναι η αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής περιουσίας και η εκμετάλλευση των κοινόχρηστων χώρων, και στη μετοχική τους σύνθεση συμμετέχει μόνο ο μητρικός ΟΤΑ. Για τις συμβάσεις ανάθεσης έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, και για τις προσλήψεις προσωπικού ισχύει ότι και για τις κοινωφελείς επιχειρήσεις.

Δεν μπορούν να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις και δεν επιχορηγούνται, άμεσα ή έμμεσα, από τον ΟΤΑ.

Επιχειρήσεις ΟΤΑ ειδικού σκοπού. Υπάγονται σε ειδικές διατάξεις νόμου. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι οι επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ).

1.4 Ο ρόλος των Αναπτυξιακών Εταιριών στην ΤΑ

Το πρώτο εγχείρημα σύστασης Αναπτυξιακών Εταιριών έγινε το 1978-1979 από την Αγροτική Τράπεζα και είχαν την μορφή Δημοσυνεταιριστικής Ανώνυμης Εταιρίας (άρθρο 272 όπως κωδικοποιήθηκε στο ΠΔ 323/89 ή άρθρο 289 ΠΔ 410/95). Στην συνέχεια, στα τέλη της δεκαετίας του 1980 με πρωτοβουλία τοπικών φορέων ιδρύθηκαν Αναπτυξιακές Εταιρείες (με την νομική μορφή που γνωρίζουμε σήμερα). (Μπελλής, 2005). Επιπλέον, αποτελούν αναπτυξιακό εργαλείο των ΟΤΑ για την άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής, διότι βοηθούν στον σχεδιασμό και στην εκτέλεση πολιτικών, παρέχοντας ευελιξία, μηχανισμούς και στελεχιακό δυναμικό για την προώθηση των δράσεων. (Κουτσογιάννης, 2006)

1.4.1 Το νομικό πλαίσιο των Αναπτυξιακών Εταιριών και οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.3463/2006) οι Αναπτυξιακές Εταιρείες έχουν νομική μορφή Ανώνυμης Εταιρείας. Στο μετοχικό κεφάλαιο συμμετέχουν ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, Επιμελητήρια, Συνεταιρισμοί, Σύνδεσμοι, Συλλογικοί και Κοινωνικοί Φορείς καθώς τράπεζες και πιστωτικά ιδρύματα. Στην περίπτωση αυτή οι ΟΤΑ κατέχουν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου. Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αξιών. Σκοπός είναι η επιστημονική και τεχνική στήριξη των ΟΤΑ, η προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος και η συμμετοχή σε προγράμματα, εφαρμόζοντας άλλοτε και πολιτικές σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο. (ΕΕΤΑΑ, 2007) (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007)

Ως προς τον τρόπο πρόσληψης του προσωπικού ρυθμίζεται με Προεδρικό Διάταγμα. Η απασχόληση επιστημονικού προσωπικού από τις Αναπτυξιακές Εταιρείες για την εκτέλεση προγραμμάτων ή έργων, συγχρηματοδοτούνται ή χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, η εκπλήρωση υποχρεώσεων από προγραμματικές συμβάσεις με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης διενεργείται με σύμβαση μίσθωσης έργου. Όσον αφορά την λύση της ακολουθεί διατάξεις του Ν.2190/1920 και πραγματοποιείται στις εξής δύο περιπτώσεις. Εάν για τρεις συνεχείς αυτοτελείς εταιρικές χρήσεις, μετά την πάροδο διετίας από την ίδρυσή της ή από τον χρόνο προσαρμογής της είναι ζημιογόνα και εάν για τρεις συνεχόμενες φορές μέσα σε μια δεκαετία, τα ίδια κεφάλαια γίνουν κατώτερα του 50% του καταβεβλημένου μετοχικού της κεφαλαίου τότε λύεται η εταιρεία. (ΕΕΤΑΑ, 2007) (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007)

Κατά την σύσταση ακολουθεί διατάξεις του Ν.2190/1920 όπου απαιτείται καταστατικό, συμβολαιογραφικό έγγραφο, απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Επιχειρήσεων και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αλλά πριν από την ολοκλήρωση της σύστασης απαιτείται η εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας, από την οποία πρέπει να προκύπτει η βιωσιμότητα της εταιρείας. (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007)

1.4.2 Η συμβολή των Αναπτυξιακών Εταιρειών στην τοπική ανάπτυξη

Οι Αναπτυξιακές Εταιρείες συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη μέσω των προγραμμάτων που υλοποιούν και διαχειρίζονται, παρέχοντας έτσι ολοκληρωμένη στρατηγική ανάπτυξης, προωθώντας την δημόσια και ιδιωτική πρωτοβουλία. Μέσα από αυτό ενεργοποιούν το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό, την δραστηριοποίηση και τον συντονισμό της δράσης των φορέων, των σωματείων, των ενώσεων και των ιδρυμάτων για την συνεργασία τους στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων (Τσιατσιάμης, 2005). Σε κάθε προγραμματική περίοδο διαμορφώνεται διαφορετική στρατηγική, διότι αλλάζουν οι ανάγκες και οι επιμέρους στόχοι της κάθε περιοχής παρέμβασης, διεκδικώντας παράλληλα περισσότερα αναπτυξιακά προγράμματα για

την κάλυψη αυτών.² Απεναντίας, δεν συμβάλουν μόνο με την υλοποίηση και την διαχείριση προγραμμάτων αλλά παρέχουν και συμβουλευτική υποστήριξη προς τους πολίτες, ως γραφεία συμβουλευτικής υποστήριξης, παρέχοντας και συμβουλευτική υποστήριξη στους ΟΤΑ (Μιχαλόπουλος, 2019). Επίσης συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη μέσα από την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική που διαμορφώνουν, προάγοντας το επιχειρείν και την πληροφόρηση, όπου η πληροφόρηση συνοδεύεται από την τεχνική υποστήριξη (Μπελλής, 2005).

² Κατά την περίοδο υλοποίησης του Γ΄ ΚΠΣ (2000-2006) απέκτησαν νέους ρόλους-αρμοδιότητες. Έγιναν ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης του Υπουργείου Ανάπτυξης, κέντρα υποδοχής επενδύσεων, δομή στήριξης του Υπουργείου Γεωργίας και συμμετείχαν σε ΚΕΤΑ. (Κουτσογιάννης, 2006).

**ΜΕΡΟΣ Β – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ**

2 Διαχρονική εξέλιξη Αιτωλικής Αναπτυξιακής

Η Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ, στο εξής ΑΙΤΩΛΙΚΗ, ιδρύθηκε στις 29/12/1994³ με έδρα την κοινότητα Λιμνίτσα της τότε 3^{ης} Γεωγραφικής Ενότητας του Νομού Αιτ/νίας. Στο ΜΚ συμμετείχαν 19 από τις 21 κοινότητες της ΓΕ.

Η ίδρυση της εταιρείας την περίοδο που αναφερόμαστε στη συγκεκριμένη περιοχή δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Για το λόγο αυτό κρίνουμε σκόπιμο να επισημάνουμε ότι πριν την ίδρυση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην περιοχή είχαν προηγηθεί δραστηριότητες και πρωτοβουλίες οι οποίες συνέβαλαν στη δημιουργία κλίματος που διευκόλυνε τις συγκλίσεις και τη συνεργασία των μικρών ΟΤΑ. Μερικά από τα κομβικά σημεία αυτής της περιόδου αφορούν θεσμικά και διοικητικά μέτρα από την πλευρά της κεντρικής διοίκησης, αλλά και οικονομικά προγράμματα που τα συνόδευαν. Τα βασικότερα από αυτά είναι:

- Ο Ν.1416/84 ο οποίος προέβλεπε οικονομικά κίνητρα για εθελοντικές συνενώσεις πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.
- Ο Ν.1622/86 ο οποίος εισήγαγε τη διαδικασία της σχεδιασμένης συνένωσης μέσω γεωγραφικών ενοτήτων στις οποίες διαιρούνται οι νομοί, εντός των οποίων οι ΟΤΑ καλούνται να συνενωθούν.
- Ο Ν.2539/1997 (Ι. Καποδίστριας) με τον οποίο επιχειρήθηκε η υποχρεωτική συνένωση υφιστάμενων Δήμων και κοινοτήτων, εκτός από τα πολεοδομικά συγκροτήματα Αττικής και Θεσσαλονίκης.
- Ο Ν.3852/10 (Καλλικράτης) με τον οποίο δημιουργήθηκαν 325 Δήμοι σ' ολόκληρη τη χώρα και καταργήθηκαν οι κοινότητες.

Τα οικονομικά προγράμματα τα οποία επηρέασαν την περίοδο που εξετάζουμε τη συμπεριφορά των τοπικών κοινωνιών ήταν κυρίως τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα

³ Η επωνυμία της ήταν «Αναπτυξιακή Εταιρία Αποδοτίας – Οφιονείας Α.Ε» (και με διακριτικό τίτλο «ΑΝΕΤΑΠΟ Α.Ε.»), με απόφαση του Νομάρχη Αιτωλίας και Ακαρνανίας και αριθμό φύλλου ΦΕΚ 7199.

Προγράμματα (ΜΟΠ), το πρόγραμμα Leader και τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Τα προγράμματα αυτά απαιτούσαν αποτελεσματικούς ΟΤΑ, με οικονομική αυτάρκεια, με διοικητική και τεχνική πληρότητα, με καλά οργανωμένες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να διασφαλισθεί η παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Το 1995 το πρώτο πρόγραμμα Leader είχε ήδη απορροφηθεί σε άλλες περιοχές της χώρας και είχε πολύ θετικές επιπτώσεις στη διαμόρφωση νέων αντιλήψεων για την τοπική ανάπτυξη σε πολλά στελέχη της Αυτοδιοίκησης. Θα μπορούσαμε να ισχυρισθούμε ότι το πρόγραμμα αυτό υπήρξε κινητήριος μοχλός για πολλά στελέχη που δραστηριοποιούνταν στην τοπική κοινωνία δεδομένου ότι έδινε συγκεκριμένες διαδικασίες και πόρους για να αξιοποιηθούν περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, οι οποίες δεν μπορούσαν να απορροφήσουν εθνικούς πόρους είτε λόγω στενότητας, είτε λόγω θεσμικού πλαισίου, είτε αδυναμιών στην στελέχωση φορέων της Αυτοδιοίκησης.

Σημειώνουμε ότι την περίοδο αυτή η Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση στη χώρα μας χαρακτηριζόταν από πολυδιάσπαση και αριθμούσε 441 Δήμους και 5.382 κοινότητες. Στη Ναυπακτία λειτουργούσε ένας Δήμος και 66 κοινότητες. Το σύνολο των ΟΤΑ αλλά κυρίως οι μικρές κοινότητες της περιοχής που εξετάζουμε ήταν χωρίς διοικητική στελέχωση και με αιρετούς που δύσκολα μπορούσαν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις που διαμορφώνονταν στην Αυτοδιοίκηση λόγω των αλλαγών που επέρχονταν και απαιτούσαν τεχνογνωσία και άρτια στελέχωση των φορέων της Αυτοδιοίκησης για τη διαχείριση των προγραμμάτων και των νέων τεχνολογιών.

Εμπόδια στην αναδιοργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της περιοχής που εξετάζουμε έμπαιναν και από την πληθυσμιακή κατάρρευση που είχε προηγηθεί και είχε στερήσει την συγκεκριμένη ορεινή περιοχή από το ανθρώπινο δυναμικό το οποίο εξ αντικειμένου αναζητά τρόπους για να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του. Επίσης το έλλειμμα στην επιχειρηματικότητα χαρακτήριζε την περιοχή τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στους ΟΤΑ. Τα δεδομένα αυτά συνοδευόμενα και από τοπικιστικές αντιπαραθέσεις και προσωπικές φιλοδοξίες έκαναν πολύ δύσκολα τα πρώτα βήματα της αναδιοργάνωσης της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης της περιοχής και ως προέκταση την αναγνώριση της ανάγκης για συμμετοχή των ΟΤΑ σε μια αναπτυξιακή εταιρεία όπως η ΑΙΤΩΛΙΚΗ. Η έννοια της Αναπτυξιακής Εταιρείας

κινούσε υποψίες για τους απώτερους πολιτικούς ή οικονομικούς στόχους των πρωτοστατούντων όπως προκύπτει από άρθρα και συνεντεύξεις στελεχών και παραγόντων της περιοχής στην τοπική εφημερίδα «Εμπρός». (Εμπρός Ναυπάκτου, 1999) (Εμπρός Ναυπάκτου, 1999)

Είναι πολύ σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες, με πρωτοβουλίες αυτοδιοικητικών στελεχών και άλλων παραγόντων των τοπικών κοινωνιών, υπήρξαν κοινωνικές διεργασίες και οι αντιρρήσεις για συνεργασία εκάμθησαν. Δρομολογήθηκαν διαδικασίες για συλλογικές δραστηριότητες και η περιοχή πρωτοτύπησε, αφού, παρά το αντίθετο γενικό ρεύμα σε εθνικό επίπεδο, στην περιοχή δημιουργήθηκαν 4 Δήμοι⁴ με εθελοντική συνένωση 20 κοινοτήτων. Το γεγονός αυτό επιτάχυνε τις εξελίξεις και επέδρασε θετικά για την στήριξη συλλογικών δράσεων και διευκόλυνε την ένταξη ορισμένων κοινοτήτων στην ΑΙΤΩΛΙΚΗ.

Βασικό κίνητρο για τις εθελοντικές συνενώσεις ήταν τα κίνητρα του νόμου 1416/1984 με τα οποία προβλεπόταν πολλαπλάσια χρηματοδότηση των Δήμων που θα προέκυπταν από εθελοντική συνένωση για έργα υποδομής, μέσω (ΣΑΤΑ). Το γεγονός της δημιουργίας 4 Δήμων στην Ναυπακτία από εθελοντική συνένωση αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν δούμε ότι σε επίπεδο χώρας, παρά τα κίνητρα που δόθηκαν για εθελοντική συνένωση, δεν οδήγησαν παρά στη δημιουργία 140 μόνο Δήμων.

Οι 4 Δήμοι της Ναυπακτίας που προέκυψαν από εθελοντική συνένωση κοινοτήτων τους είναι οι εξής:

- Ο Δήμος Αντιρρίου με εθελοντική συνένωση 3 κοινοτήτων.
- Ο Δήμος Πυλλήνης με εθελοντική συνένωση 6 κοινοτήτων.
- Ο Δήμος Αποδοτίας με εθελοντική συνένωση 6 κοινοτήτων.
- Ο Δήμος Χάλκειας με εθελοντική συνένωση 5 κοινοτήτων.

⁴ Δήμοι Αντιρρίου, Αποδοτίας, Πυλλήνης και Χάλκειας.

Η δημιουργία Δήμων από εθελοντική συνένωση είχε πολύ θετικές επιπτώσεις για την περιοχή. Αρχικά κινητοποίησε ανθρώπινο δυναμικό για την αιρετή διοίκηση των Δήμων και άλλαξε ριζικά το επίπεδο της αιρετής εκπροσώπησης. Διευκόλυνε τις συνεννοήσεις μεταξύ των τριών δημάρχων κάτι που ήταν αδύνατο να γίνει με τους 20 προέδρους των κοινοτήτων. Έκανε ορατά τα αποτελέσματα της προόδου που συντελέστηκε ως αποτέλεσμα της συνεργασίας, της πρόσθετης οικονομικής ενίσχυσης λόγω των κινήτρων που πήραν οι νέοι Δήμοι για την εθελοντική τους συνένωση και τις από κοινού διεκδίκησης πόρων για βασικά έργα υποδομής, όπως για παράδειγμα η οδοποιία κλπ.

Με το νόμο 1622/86 έγινε προσπάθεια για να αντιμετωπισθεί η πολυδιάσπαση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης με την διαδικασία της σχεδιασμένης συνένωσης. Με δεδομένο ότι η εθελοντική συνένωση σε Δήμους δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα ο Ν.1622/86 προέβλεψε τη δημιουργία των Γεωγραφικών Ενοτήτων. Οι Νομοί της χώρας διαιρέθηκαν σε Γεωγραφικές Ενότητες μέσα στις οποίες καλούνταν οι ΟΤΑ να συνενωθούν. Οι κοινότητες της Ορεινής Ναυπακτίας που αποτέλεσαν και τη μαγιά για τη δημιουργία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ, εντάσσονται σε 3 Γεωγραφικές Ενότητες που διοικούνται από τα Συμβούλια Περιοχής. Η πρώτη αποτελείται από τον Καποδιστριακό Δήμο Ναυπάκτου, η δεύτερη από τους Καποδιστριακούς Δήμους Πλατάνου και Πυλλήνης και η τρίτη από τον Καποδιστριακό Δήμο Αποδοτίας.

Αυτό σε γενικές γραμμές ήταν το Αυτοδιοικητικό περιβάλλον που δημιουργήθηκε μέσα από πυκνές θεσμικές αλλαγές σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ το 1994. Οι διαδικασίες που ακολούθησαν διαμόρφωσαν νέο χάρτη στην Αυτοδιοίκηση της περιοχής. Το νέο θεσμικό πλαίσιο διαμορφώθηκε από δύο βασικά νομοθετήματα.

Το νόμο 2539/1997 περί «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Σχέδιο Καποδιστριας» με τον οποίο υπήρξε υποχρεωτική συνένωση των ΟΤΑ. Οι 4 προαναφερθέντες Δήμοι μαζί με το Δήμο Ναυπάκτου και Πλατάνου διευρύνθηκαν και απορρόφησαν όλες τις κοινότητες της Ναυπακτίας. Δημιουργήθηκαν έτσι στην επαρχία Ναυπακτίας 6 Καποδιστριακοί Δήμοι.

Το νόμο 3852/2010 περί «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», οι 6 Καποδιστριακοί πλέον Δήμοι της επαρχίας αποτέλεσαν τον Καλλικρατικό Δήμο Ναυπακτίας.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ εποπτεύεται από τους ΟΤΑ της περιοχής που κατέχουν και το μεγαλύτερο ποσοστό των μετοχών της. Είναι προφανές ότι η διοίκηση της εταιρείας ορίζεται κάθε 4 χρόνια από τις δημοτικές αρχές που εκλέγονται μέσω των αυτοδιοικητικών εκλογών. Μεθοδολογικά, προκειμένου να εξετάσουμε τους στόχους και τα αποτελέσματα που πέτυχε η εταιρεία την περίοδο 1994-2014 κρίθηκε σκόπιμο, να διακρίνουμε την προαναφερόμενη περίοδο με βάσει τις αυτοδιοικητικές εκλογές αλλά και τις προγραμματικές περιόδους (Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης) που μεσολάβησαν.

Μέσω αυτής της διάκρισης θα εξετάσουμε τη στρατηγική της εταιρείας, όπως αυτή διαμορφώθηκε από τις εναλλασσόμενες διοικήσεις της, καθώς και την αξιοποίηση προγραμμάτων (Εθνικών και Κοινοτικών) για την χρηματοδότηση των επενδυτικών της δραστηριοτήτων.

Με βάση τα κριτήρια αυτά διακρίνουμε τις εξής δημοτικές και προγραμματικές περιόδους:

- 1^η δημοτική περίοδος 1995-1998
- 2^η δημοτική περίοδος 1999-2002, Καποδιστριακοί Δήμοι και Κοινότητες
- 3^η δημοτική περίοδος 2003-2006
- 4^η δημοτική περίοδος 2007-2010
- 5^η δημοτική περίοδος 2011-2014, Καλλικρατικοί Δήμοι

Στην προαναφερόμενη περίοδο η εταιρεία αξιοποίησε πόρους από Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, τα οποία για λόγους συντομίας θα αποκαλούμε ΕΣΠΑ και τα οποία λειτούργησαν στις εξής περιόδους:

- Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-1999), ΕΣΠΑ 1994-1999
- Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006), ΕΣΠΑ 2000-2006
- Δ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2007-2013), ΕΣΠΑ 2007-2013

Η εξέταση των πολιτικών που ακολούθησε η εταιρεία τόσο κατά δημοτική όσο και κατά προγραμματική περίοδο, θα μας δώσει τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε τις αλλαγές που επήλθαν στη μετοχική της σύνθεση και την σταδιακή διαμόρφωση της περιοχής παρέμβασης. Θα διερευνήσουμε τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις που έγιναν μέσω των προγραμμάτων που διαχειρίστηκε η εταιρεία και τις πολιτικές που υλοποίησε.

Η περίοδος αυτή, καθώς και η προηγούμενη δεκαετία, συμπίπτει με αναζητήσεις της Αυτοδιοίκησης για τον τρόπο που πρέπει να οργανωθεί προκειμένου να αξιοποιήσει τα εθνικά και κοινοτικά προγράμματα που ήταν διαθέσιμα για την ανάπτυξη ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως η περιοχή στην οποία άρχισε τη δραστηριότητά της η ΑΙΤΩΛΙΚΗ.

2.1 1^η δημοτική περίοδος 1995-1998

Στον πίνακα 8-1 του παρατήματος παρουσιάζεται η μετοχική σύνθεση της εταιρείας κατά την χρονική περίοδο 1995-1998. Το αρχικό κεφάλαιο ήταν 29.300 € διαιρεμένο σε 10.000 μετοχές. Στην αρχική μετοχική σύνθεση συμμετείχαν 18 κοινότητες της περιοχής με ποσοστό 23,25%, (οι οποίες στη συνέχεια αποτέλεσαν μαζί με άλλες το Δήμο Αποδοτίας, με βάση το πρόγραμμα «Καποδίστριας»). Το υπόλοιπο 76,75% κατείχε ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Αποδοτίας – Οφιοειάς. Το 1997 υπήρξε μεταβολή των μετόχων. Με το Προεδρικό Διάταγμα 410/1995 περί «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Αποδοτίας–Οφιοειάς καταργήθηκε και στην θέση του μπήκε το νεοϊδρυθέν Συμβούλιο Περιοχής 3^{ης} Εδαφικής Περιφέρειας Αιτωλοακαρνανίας.

Μέχρι το τέλος της περιόδου έγιναν δύο ΑΜΚ χωρίς να γίνει διεύρυνση της εταιρείας με νέους μετόχους. Αυτό δείχνει τις ανάγκες της εταιρείας σε κεφάλαια προκειμένου να αντιμετωπίσει τις λειτουργικές της ανάγκες αλλά και να χρηματοδοτήσει μελέτες για υπαγωγή σε προγράμματα (αρχικά στο πρόγραμμα Leader II). Στο τέλος της περιόδου το ΜΚ ανήλθε σε 146.500 € διηρημένο σε 50.000 μετοχές με αποκλειστικό μέτοχο το Δήμο Αποδοτίας που κατείχε το 100% των μετοχών της εταιρείας. Με αυτό το ποσό ως ΜΚ η εταιρεία έφτασε μέχρι το τέλος του 1999.

Την περίοδο αυτή ο πληθυσμός του Δήμου Αποδοτίας ανερχόταν σε 2.325 κατοίκους με βάση την απογραφή του 1991, η δε έκταση του Δήμου ήταν 450 km².

Εικόνα 2.1.1 Χάρτης περιοχής παρέμβασης Κ.Π. Leader II

2.2 2^η δημοτική περίοδος 1999-2002

Κατά την δεύτερη εξεταζόμενη περίοδο η διοίκηση της εταιρείας άλλαξε αφού είχαν προηγηθεί οι δημοτικές εκλογές του 1998 σύμφωνα με το Ν.2539/1997. Με το νόμο αυτό υπήρξε υποχρεωτική ένταξη 14 κοινοτήτων στο Δήμο Αποδοτίας που είχε δημιουργηθεί με εθελοντική συνένωση 6 κοινοτήτων. Έτσι διαμορφώθηκε ο Καποδιστριακός Δήμος Αποδοτίας.

Επίσης στον όμορο Δήμο Πυλλήνης που είχε δημιουργηθεί με εθελοντική συνένωση 6 κοινοτήτων προστέθηκαν άλλες 5 κοινότητες και δημιουργήθηκε ο Καποδιστριακός Δήμος Πυλλήνης. Δύο από τις 5 αυτές Κοινότητες ήταν μέτοχοι της ΑΝΕΤΑΠΟ επειδή ανήκαν στο Συμβούλιο Περιοχής της 3^{ης} Εδαφικής Περιφέρειας

Αιτωλοακαρνανίας. Με τον τρόπο αυτό ο Δήμος Πυλλήνης βρέθηκε μέτοχος της εταιρείας με ποσοστό 11,97% και εκπροσωπήθηκε στο Διοικητικό της Συμβούλιο.

Οι νέες δημοτικές αρχές εγκαταστάθηκαν από 01/01/1999. Η διοίκηση όμως στην εταιρεία αντικαταστάθηκε τον Απρίλιο του 1999 μετά από παρέμβαση της τότε περιφέρειας (σημερινή αποκεντρωμένη διοίκηση).

Η νέα διοίκηση της εταιρείας που ανέλαβε τον Απρίλιο του 1999 διαπίστωσε ότι η απορρόφηση του προγράμματος Leader II για την υλοποίηση έργων ήταν μηδενική. Τα χρήματα που είχαν απορροφηθεί αφορούσαν λειτουργικές δαπάνες, κυρίως αμοιβές του Γεν. Δ/ντή. Η νέα διοίκηση προσπάθησε να εναρμονισθεί με την πολιτική του ΥΠΓΕ και αξιοποίησε τον ελάχιστο χρόνο που είχε στη διάθεσή της για την υλοποίηση του προγράμματος Leader II (το πρόγραμμα σ' όλη αφορά τις εντάξεις έργων έληγε στις 31/12/2000. Για την αποπληρωμή των έργων υπήρξε διετής παράταση).

Ταυτόχρονα παρατηρούμε αλλαγή στη στρατηγική της εταιρείας. Με 2 αυξήσεις του ΜΚ που έγιναν την ίδια δημοτική περίοδο, η εταιρεία διεύρυνε την μετοχική της σύνθεση, κατά συνέπεια και την περιοχή παρέμβασής της, με τη συμμετοχή 9 νέων Δήμων και της ΕΑΣ Δωρίδος. (Πίνακας 8-2)

Χαρακτηριστικό της περιόδου αυτής είναι το γεγονός ότι στην αύξηση του ΜΚ συμμετέχουν πέραν των Δήμων της Αιτ/νίας, όμοροι Δήμοι των όμορων Νομών Φωκίδας (Δήμος Βαρδουσίων και Ευπαλίου) και Ευρυτανίας (Δήμος Δομνίστας). Με τον τρόπο αυτό η εταιρεία μετατράπηκε σε διανομαρχιακή και διαπεριφερειακή, εκπροσωπώντας ένα ομοιογενές κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, ιδανικό για την εφαρμογή προγραμμάτων αγροτουρισμού.

Οι δύο αυξήσεις στο ΜΚ που έγιναν από τη διοίκηση της εταιρείας την περίοδο 1999-2002 είχαν 3 στόχους. Ο πρώτος αφορούσε τη νόμιμη λειτουργία της ως ΑΕ της οποίας το ΜΚ δεν έπρεπε να μειωθεί λόγω ζημιών, κάτω του 50%, ούτε να πραγματοποιεί για τρεις συνεχόμενες περιόδους ζημίες.

Ο δεύτερος στόχος αφορούσε την εξασφάλιση Κεφαλαίου Κίνησης για την εταιρεία, η οποία ήταν υποχρεωμένη να χρηματοδοτεί τα λειτουργικά της κόστη για μεγάλο

χρονικό διάστημα, μέχρις ότου εισπράξει απολογιστικά από το πρόγραμμα την αμοιβή της για τις υπηρεσίες της. Ιδιαίτερη σημασία είχε η κάλυψη των υποχρεώσεών της προς το ΙΚΑ, για να αποφύγει επιβαρύνσεις επί των ασφαλιστικών της υποχρεώσεων και να εξασφαλίζει ασφαλιστική ενημερότητα. Σημειώνουμε την απροθυμία των τραπεζών να χρηματοδοτήσουν την εταιρεία με Κεφάλαιο Κίνησης.

Ο τρίτος στόχος αφορούσε την στρατηγική της εταιρείας να δημιουργήσει μια διευρυμένη γεωγραφική και κοινωνική βάση, με πληθυσμό που να δικαιολογεί την διαχείριση προγραμμάτων και απορρόφηση πόρων, κριτήριο που περιλαμβανόταν σε όλα σχεδόν τα διεκδικούμενα προγράμματα. Για το σκοπό αυτό στις αυξήσεις του ΜΚ δεν συμμετείχαν οι ήδη μέτοχοι Δήμοι Αποδοτίας και Πυλίνης και η αύξηση απορροφήθηκε από τους νέους μετόχους.

Τα 13 προγράμματα που υλοποίησε η εταιρεία με επιτυχία την περίοδο αυτή ενίσχυσαν το κύρος της και συνέβαλαν στην παραμονή της ίδιας διοίκησης στην εταιρεία και στην επόμενη δημοτική περίοδο 2003-2006 που ολοκληρώθηκε το Γ΄ ΚΠΣ.

Με τις δύο αυξήσεις του ΜΚ που έγιναν την περίοδο 1999-2002 ο αριθμός των μετοχών ανήλθε σε 100.000 και το ΜΚ σε 293.000€

Εικόνα 2.2.1 Χάρτης περιοχής παρέμβασης Κ.Π. Leader+

2.3 3^η δημοτική περίοδος 2003-2006

Κατά την τρίτη εξεταζόμενη περίοδο στις 30/06/2005 πραγματοποιήθηκε αύξηση του ΜΚ της εταιρείας κατά 123.060 €. Σύμφωνα με τον πίνακα 8-3 του παρατήματος στην αύξηση εκτός των Δήμων συμμετείχαν η ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας, η ΟΕΒΕΝ και η ΟΣΥΝ. Στην συγκεκριμένη αύξηση υπήρξε μια ιδιαιτερότητα. Εκτός από την ανάγκη να μπουν ίδια κεφάλαια στην εταιρεία κρίθηκε σκόπιμο η ΕΑΣ Δωρίδος στις 30/04/2002 να μεταβιβάσει από 150 μετοχές στις προαναφερόμενες δύο ομοσπονδίες για να διευκολύνει τη συμμετοχή τους στο ΜΚ της εταιρείας. Κρίθηκε ότι αυτός ήταν ο πλέον σύντομος και αποτελεσματικός τρόπος για να ενταχθούν στην εταιρεία οι δύο συνεταιριστικές οργανώσεις της περιοχής.

Η συμμετοχή των προαναφερόμενων 3 φορέων στο ΜΚ της εταιρείας έστω με το πολύ μικρό ποσοστό ήταν επιβεβλημένη προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις του προγράμματος Leader+. Συγκεκριμένα το Leader+ για τη διαχείριση των πιστώσεων που ενέκρινε, απαιτούσε από την ΟΤΔ τη σύσταση επιτροπής διαχείρισης στην οποία την πλειοψηφία έπρεπε να έχουν ιδιωτικοί φορείς και όχι οι Δήμοι. Με τον τρόπο αυτό στην επταμελή επιτροπή διαχείρισης που συγκροτήθηκε από την ΑΙΤΩΛΙΚΗ εξασφαλίστηκε η πλειοψηφία των ιδιωτικών φορέων (ΕΑΣ Μεσολογγίου - Ναυπάκτου, ΕΑΣ Δωρίδος, ΟΕΒΕΝ και ΟΣΥΝ).

Την περίοδο αυτή η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συνεχίζει να διαχειρίζεται για λογαριασμό των Δήμων μετόχων της και το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι το οποίο είχε αναλάβει από το 2002.

2.4 4^η δημοτική περίοδος 2007-2010

Κατά την τέταρτη εξεταζόμενη περίοδο πραγματοποιήθηκαν τρεις αυξήσεις του ΜΚ. Το ΜΚ της εταιρείας αυξήθηκε κατά 328.746 €. Στην αύξηση που έγινε το 2008 πήραν μέρος 2 νέοι Δήμοι. Πρόκειται για τους Δήμους Αιτωλικού και Οινιαδών, μέσω των οποίων η περιοχή παρέμβασης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ επεκτάθηκε δυτικά σε ένα χώρο πεδινό, με εντελώς διαφορετικό παραγωγικό χαρακτήρα από αυτόν του ορεινού όγκου. Στην αύξηση που έγινε το 2009 συμμετείχαν μόνο 6 νέοι κοινωνικοί φορείς.

(Πίνακας 8-4) Σκοπός ορισμένων εκ των νέων μετόχων ήταν η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Leader Αλιείας που είχε εξασφαλίσει η εταιρεία.

Οι αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου το 2007, 2008 και 2009 πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες προπληρωμών των δαπανών των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων που διαχειριζόταν η εταιρεία, καθώς και για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής ορισμένων δράσεων, όπως προέκυψε από την ειδική μελέτη που συντάχθηκε για τον συγκεκριμένο σκοπό.

2.5 5^η δημοτική περίοδος 2011-2014

Η περίοδος αυτή συμπίπτει με την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης που διαμόρφωσε νέα δεδομένα στη Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση της χώρας. Καταργήθηκαν οι κοινότητες και οι Δήμοι περιορίστηκαν σε 325. Στην περιοχή της μελέτης μας οι 6 Δήμοι της επαρχίας Ναυπακτίας συνενώθηκαν και αποτέλεσαν τον Καλλικρατικό Δήμο Ναυπακτίας. Οι Δήμοι Αιτωλικού και Οινιάδων συγχωνεύθηκαν με το Δήμο της Ι.Π. Μεσολογγίου. Οι Δήμοι Ευπαλίου και Βαρδουσίων αποτέλεσαν μαζί με άλλους Δήμους του Νομού Φωκίδας τον Καλλικρατικό Δήμο Δωρίδος. Ο Δήμος Δομνίστας εντάχθηκε στον Καλλικρατικό Δήμο Καρπενησίου.

Κατά την 5^η εξεταζόμενη δημοτική περίοδο η διοίκηση της εταιρείας παρέμεινε η ίδια, γεγονός που πρέπει να υπογραμμισθεί, αφού για 15 συνεχόμενα χρόνια από το 2000 μέχρι τον Αύγουστο του 2014, η εταιρεία ακολούθησε την ίδια στρατηγική και πολιτική.

Οι αυξήσεις του ΜΚ που έλαβαν χώρα είχαν τακτοποιητικό χαρακτήρα δεδομένου ότι σε σχέση με το τέλος του 2010 το ΜΚ παρέμεινε σχεδόν το ίδιο. Υπήρξαν μικρές αλλαγές κυρίως μεταξύ των κοινωνικών φορέων στους οποίους προστέθηκαν ο Ναυτικός Όμιλος Ναυπάκτου, η Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα Βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδας και η Ομοσπονδία Συλλόγων Β/Δ Δωρίδας.

Η διεύρυνση των κοινωνικών φορέων στο ΜΚ της εταιρείας σχετίζεται με την υποχρέωση της ΟΤΔ να συστήσει επιτροπή διαχείρισης και του Leader Αλιείας με πλειοψηφία φορέων του ιδιωτικού τομέα.

Με τις αλλαγές αυτές διαμορφώθηκε η μετοχική σύνθεση της εταιρείας μέχρι το τέλος του 2014. Παρατηρούμε δηλαδή ότι οι Δήμοι της περιοχής κατέχουν το 91,45% μετοχών και το σύνολο των κοινωνικών φορέων κατέχει το 9,55% των μετοχών της εταιρείας. (Πίνακας 8-5)

Από τους Δήμους μετόχους ο Δήμος Ναυπακτίας κατέχει το 70,60% των μετοχών της εταιρείας.

Οι κοινωνικοί φορείς με εξαίρεση το επιμελητήριο Αιτ/νίας και την ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας συμμετέχουν με ελάχιστο ποσοστό, γεγονός που υπογραμμίζει την οικονομική τους αδυναμία αλλά και το έντονο ενδιαφέρον να συμβάλλουν στα δρώμενα της περιοχής.

3 Διοικητική Δομή της Αιτωλικής Αναπτυξιακής

Σ' αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστεί η διοικητική δομή της εταιρείας μαζί με τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της εξεταζόμενης χρονικής περιόδου. Πέρα από την τυπική αναφορά θα δούμε τις κρίσιμες αποφάσεις που έλαβαν τα διοικητικά όργανα της εταιρείας και τις επιπτώσεις που είχαν αυτές για το μέλλον της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ.

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων αποτελεί το ανώτατο όργανο της εταιρείας το οποίο αποφασίζει για τα μεγάλα ζητήματα όπως η στρατηγική για την ανάπτυξη, η σχέση της εταιρείας με τους μετόχους της κλπ. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το αποφασιστικό συλλογικό όργανο αρμόδιο για την υλοποίηση των αποφάσεων της ΓΣ και συγκαλείται από τον πρόεδρό του. Η καθημερινή διοίκηση ασκείται από τον Γενικό Δ/ντή. Μαζί με τον πρόεδρο του ΔΣ και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο χειρίζονται όλα τα θέματα που αφορούν την εταιρεία.

3.1 Γενική Συνέλευση των μετόχων

Η ΓΣ των μετόχων είναι το ανώτατο όργανο της εταιρείας. Σύμφωνα με το καταστατικό αποφασίζει για τη στρατηγική της εταιρείας, εκλέγει το ΔΣ, εγκρίνει τον Ισολογισμό και τα Αποτελέσματα Χρήσης καθώς και τη δράση του ΔΣ κάθε χρόνο. Επειδή η ΓΣ των μετόχων αποτελείται βασικά από Δήμους είναι δεδομένο ότι μετά από κάθε εκλογική αναμέτρηση υπάρχουν αναταράξεις λόγω αλλαγής των δημοτικών αρχών και κατά συνέπεια των εκπροσώπων στην ΓΣ. Οι αναταράξεις αυτές περιορίζονται κυρίως στην προεκλογική περίοδο και παύουν να υπάρχουν με την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών. Η άμεση ενασχόληση με τα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημοτικές επιχειρήσεις βάζουν σε δεύτερη μοίρα τις αντιπολιτευτικές σκοπιμότητες τουλάχιστον μέχρι την επόμενη προεκλογική περίοδο.

Η κατάσταση αυτή επιβεβαιώνεται και από τη μελέτη των πρακτικών της ΓΣ και του ΔΣ της ΑΤΩΛΙΚΗΣ για την πρώτη περίοδο από την ίδρυση της εταιρείας το 1994,

μέχρι τη μεταβίβαση της εταιρείας στη νέα ΓΣ που προέκυψε από τις δημοτικές εκλογές του 1998.

Από τα πρακτικά των Γενικών Συνελεύσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ αναδεικνύονται αντιθέσεις και διαφορετικές στρατηγικές για ζητήματα ανάπτυξης. Θα σταθούμε σε εκείνα που επηρέασαν αποφασιστικά την πορεία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην εξεταζόμενη περίοδο.

Μέχρι τον Απρίλιο του 1999 η ΓΣ των μετόχων είχε στη στρατηγική της τα προγράμματα Interreg II και Leader II. Μέσω του προγράμματος Interreg II είχε σχεδιάσει το ΑΙΤΩΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ το οποίο θα λειτουργούσε στην Κοινότητα Ελατού με την μετατροπή του δημοτικού ξενώνα σε συνεδριακό κέντρο.

Μέσω του προγράμματος Leader II η εταιρεία σχεδίαζε την δημιουργία δικτύου Ξενώνων και άλλων αγροτουριστικών υποδομών των οποίων την διαχείριση θα είχε η ίδια.

Το 1999 η ετήσια ΓΣ των νέων μετόχων διαπίστωσε ότι η προηγούμενη διοίκηση δεν είχε συντάξει την έκθεση πεπραγμένων του 1998 όπως όφειλε να κάνει. Η έκθεση των ορκωτών ανέφερε πως υπήρχε έλλειψη λογιστικών βιβλίων, κακή οργάνωση του λογιστηρίου και αδικαιολόγητες οικονομικές και φορολογικές εκκρεμότητες από την εταιρεία.

Η ΓΣ δεν ενέκρινε τα οικονομικά αποτελέσματα και αποφάσισε τον επανέλεγχο των οικονομικών της εταιρείας δεδομένης της ζημίας της χρήσεως κατά 47.452 €. Διαπιστώθηκε ότι ο Γενικός Διευθυντής εργαζόταν στην εταιρεία με δύο συμβάσεις. Η μία καλυπτόταν από το πρόγραμμα Leader II και η δεύτερη από την εταιρεία. Η σύμβαση αυτή δημιουργούσε και τη ζημία στην εταιρεία. Με βάση τα αποτελέσματα αυτά η ΓΣ των μετόχων της εταιρείας κινήθηκε σε δύο κατευθύνσεις. Αποφάσισε τη διακοπή της συνεργασίας με το Γενικό Δ/ντή από 16/06/1999 και ταυτόχρονα κίνησε τη δικαστική διαδικασία κατά της προηγούμενης διοίκησης, με στόχο να επιστραφούν στην εταιρεία όσα χρήματα θεωρήθηκαν ότι πληρώθηκαν χωρίς να οφείλονται.

Σχετικά με τα προγράμματα η πρώτη διαπίστωση της νέας ΓΣ των μετόχων στις αρχές του 1999 αφορά την πορεία του προγράμματος Leader II που ήταν το πρώτο και μοναδικό ενταγμένο έργο της εταιρείας την περίοδο αυτή. Από την αλληλογραφία της εταιρείας με το ΥΠΓΕ προέκυψε ότι το ΥΠΓΕ είχε ανακαλέσει το έργο επειδή η εταιρεία δεν ήθελε να συμμορφωθεί με τους όρους του και υπήρχε κίνδυνος να χαθούν οι πόροι που είχαν εγκριθεί για την εταιρεία. Αναλυτική αναφορά για το θέμα αυτό γίνεται στην παρουσίαση του προγράμματος Leader II.

Το 2001 η ΓΣ συνέλευση των μετόχων αποφάσισε να αναδείξει το πρόβλημα που είχε δημιουργηθεί στην περιοχή από την μεταφορά του νερού των ποταμών Μόρνου και Ευήνου στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, χωρίς κανένα μέτρο αντιστάθμισης για τις περιβαλλοντικές συνέπειες στην περιοχή. Αποτέλεσμα των προσπαθειών της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ήταν να δοθούν από την ΕΥΔΑΠ κάποια χρήματα ώστε να καθαριστούν κάποιες περιοχές κοντά στις πηγές του Ευήνου από οικιακά απορρίμματα τα οποία συγκεντρώνονταν σε ανεξέλεγκτες χωματερές.

Σταθμό στην πορεία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ αποτελούν οι αποφάσεις της ΓΣ των μετόχων για διεύρυνση της εταιρείας, ώστε να εκπροσωπήσει το τμήμα της περιοχής που έχει κοινά χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από τα υφιστάμενα διοικητικά δεδομένα.

Από το 2000 διαπιστώνεται μια συστηματική προσπάθεια των μετόχων και της διοίκησης της εταιρείας για ένταξη στην εταιρεία νέων μετόχων. Αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών ήταν η ΓΣ να αποφασίσει την ένταξη νέων μετόχων στην εταιρεία μέσω αυξήσεων του ΜΚ. Έτσι στην εταιρεία μπήκαν νέοι Δήμοι της Αιτ/νίας αλλά και όμοροι Δήμοι των Νομών Φωκίδας και Καρπενησίου. Με την πολιτική αυτή η εταιρεία κατάφερε να δημιουργήσει ένα ενιαίο αναπτυξιακό χώρο με κοινή ιστορία, παράδοση, οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα. Ο χώρος αυτός αποτελείται από τον ορεινό όγκο της Αιτωλίας (Ναυπακτία, Δωρίδα, Ευρυτανία) αλλά και παραλιακό μέτωπο της Αιτωλίας από τις εκβολές του Μόρνου μέχρι τις εκβολές του Αχελώου.

Παρά το γεγονός ότι η εταιρεία ιδρύθηκε με σκοπό να δραστηριοποιηθεί στα όρια του ορεινού Δήμου Αποδοτίας, μιας περιοχής που βρίσκεται σε πληθυσμιακή κατάρρευση, γρήγορα έγινε αντιληπτό ότι έπρεπε να μετεξελιχθεί ώστε να

δημιουργήσει μια βιώσιμη γεωγραφική και πληθυσμιακή βάση. Μετά από συστηματική προσπάθεια και στόχευση μπόρεσε να πετύχει την γεωγραφική της εξάπλωση σε 3 Νομούς και 2 Διοικητικές Περιφέρειες. Πληθυσμιακά εκπροσωπεί αστικά κέντρα (Ι.Π. Μεσολογγίου, Ναύπακτο κλπ) με συνολικό πληθυσμό στην περιοχή παρέμβασης που υπερβαίνει τις 65.000 κατοίκους.

Από το 2001 και μέχρι το 2014 δεν παρατηρήθηκε κάτι το ιδιαίτερο στις αποφάσεις της ΓΣ των μετόχων. Η καθιερωμένη ετήσια ΓΣ αναφέρεται στις κλασικές διαδικασίες που σχετίζονται με την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων, την αύξηση του ΜΚ με είσοδο στην εταιρεία νέων Δήμων μετόχων, για την αντιμετώπιση προβλημάτων ρευστότητας, τον ορισμό μελών στο ΔΣ με γνώμονα την καλύτερη εκπροσώπηση της περιοχής, χωρίς καμιά εμμονή στα ποσοστά που δικαιούται κάθε μέτοχος.

3.2 Διοικητικό Συμβούλιο

Το πρώτο ΔΣ της εταιρείας εκπροσωπούσε την περιοχή του πρώην Δήμου Αποδοτίας ως μοναδικού μετόχου της. Στη συνέχεια διευρύνθηκε με τη συμμετοχή 2 μελών από τον όμορο Δήμο Πυλλήνης. Από τη δεύτερη δημοτική περίοδο 1999-2002 στο ΔΣ συμμετέχουν εκπρόσωποι των νέων Δήμων μετόχων.

Το ΔΣ πήρε πολλές αποφάσεις που σχετίζονταν με τη στρατηγική της εταιρείας αλλά και την διαχείριση των διοικητικών και οικονομικών προβλημάτων της.

Ειδικότερα:

- Το νέο ΔΣ που ορίστηκε το 1999 κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για να μην χαθεί το πρόγραμμα Leader II και να υλοποιηθεί στα στενά χρονικά περιθώρια που είχαν απομείνει μέχρι τη λήξη του. Οι προσπάθειες αυτές ευοδώθηκαν και μέσα σε δύο χρόνια το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε.
- Μετέφερε την έδρα της εταιρείας από την κοινότητα Λιμνίστας στη Ναύπακτο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.
- Άλλαξε την επωνυμία της εταιρείας από Αναπτυξιακή Εταιρεία Αποδοτίας Οφιοειδίας (ΑΝΕΤΑΠΟ) σε ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε ΟΤΑ και

διακριτικό τίτλο ΑΙΤΩΛΙΑ Α.Ε. Στόχος της αλλαγής ήταν να εκφραστεί και με την επωνυμία η νέα στρατηγική της εταιρείας.

- Στήριξε την προσπάθεια κάποιων επενδυτών που είχαν προβλήματα χρηματοδότησης των επενδύσεών τους, λόγω των καθυστερήσεων στην καταβολή της επιδότησης από το πρόγραμμα. Τις χρηματοοικονομικές αυτές διευκολύνσεις τις παρακράτησε στη συνέχεια από χρηματοδοτήσεις που δικαιούνταν.
- Αποδέχθηκε και ενέκρινε τις μελέτες οδοποιίας από το μελετητικό γραφείο στο οποίο είχαν ανατεθεί. Οι μελέτες αυτές αναφέρονται στο κεφάλαιο 4, ενότητα 4.5.
- Ενέκρινε τον καταμερισμό των γενικών δαπανών στα πρώτα προγράμματα ως εξής: 61% στο Leader+, 36% στην Κ.Π. Equal και 3% για την Δομή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Το ίδιο γινόταν για όλα τα προγράμματα που ακολούθησαν.
- Ενέκρινε τον επιμερισμό του κόστους για τη διαχείριση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» που επιβάρυνε την εταιρεία με το ποσό των 15.000 € ετησίως στους ωφελούμενους Δήμους.
- Ανέθεσε στην Ε.Ε.Τ.Α.Α. την κατάρτιση των κανονισμών προμηθειών, διαχείρισης, εσωτερικών υπηρεσιών και προσωπικού. Σκοπός αυτών των κανονισμών ήταν η καλύτερη λειτουργία της εταιρείας.
- Ανέθεσε σε ιδιωτική επιχείρηση τη δημιουργία ιστοσελίδας της εταιρείας ώστε να καλύπτει όλες τις ανάγκες ενημέρωσης του κοινού.
- Αποφάσισε τη συμμετοχή της εταιρείας στον ανοιχτό διαγωνισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την διεκδίκηση του Τοπικού Προγράμματος «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader».
- Πήρε μέτρα ώστε να αποκτήσει η εταιρεία Διαχειριστική Επάρκεια Τύπου Β, που κάλυπτε απαιτήσεις για Προμήθειες και Υπηρεσίες.

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι στις 21/05/2014 διαπιστώθηκε από το προσωπικό της εταιρείας η προσκόμιση πλαστών πιστοποιητικών από επενδυτή για την υλοποίηση επένδυσης στα πλαίσια του Τοπικού Προγράμματος του άξονα «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π.Α.Α. 2007-2013. Έπειτα από την παραπάνω διαπίστωση η εταιρεία ακολούθησε τις νόμιμες διαδικασίες για την

διευθέτηση του θέματος και την απένταξη του επενδυτικού σχεδίου. Έπειτα από την πρώτη διαπίστωση των πλαστών πιστοποιητικών, η εταιρεία προέβη σε έλεγχο όλων των δικαιολογητικών των επενδυτικών σχεδίων που κατατέθηκαν στην εταιρεία. Κατά την ολοκλήρωση των ελέγχων διαπιστώθηκαν και άλλες πέντε αντίστοιχες παραβάσεις προσκόμισης πλαστών πιστοποιητικών.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ως ΑΕ θα μπορούσε να ελέγχεται διοικητικά από τον πλειοψηφούντα μέτοχο που είναι ο Δήμος Ναυπακτίας. Σύμφωνα με το νόμο κάθε μέτοχος έχει αναλογική εκπροσώπηση στο ΔΣ με βάση τον αριθμό των μετοχών που κατέχει. Στην περίπτωση μας ο Δήμος Ναυπακτίας ως κάτοχος του 70% του Μετοχικού Κεφαλαίου, θα μπορούσε να ορίζει 8 μέλη του ΔΣ από το Δήμο Ναυπακτίας που αναλογούν στο 11μελές ΔΣ. Έχει όμως διαμορφωθεί ένα συναινετικό κλίμα και στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας συμμετέχουν εκπρόσωποι φορέων ανεξάρτητα από το ποσοστό των εδρών που τυπικά δικαιούνται. Αυτό αποτελεί πλέον πρακτική της εταιρείας και συνεχίζεται σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Ενδεικτικά αναφέρουμε την εκπροσώπηση στο ΔΣ των φορέων της περιοχής το 2011.

Στο 11 μελές ΔΣ της εταιρείας την περίοδο 2011-2014 συμμετείχαν:

- Ο Δήμαρχος Ναυπακτίας ως πρόεδρος.
- Ο Δήμαρχος Μεσολογγίου.
- Ο Δήμαρχος Δωρίδος.
- Ένα μέλος ως εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης του Δήμου Ναυπακτίας.
- Ένα μέλος ως εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης του Δήμου Μεσολογγίου.
- Ένα μέλος ως εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης του Δήμου Δωρίδας.
- Ένα μέλος ως εκπρόσωπος της ΟΕΒΕΝ.
- Ο πρόεδρος της ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτία.
- Ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αιτ/νίας.
- Ο πρόεδρος του συλλόγου Αρχιτεκτόνων Ναυπάκτου.
- Ο πρόεδρος της Κοινότητας Άνω Χώρας.

3.3 Διευθύνων Σύμβουλος

Το 1999 ορίστηκε πρώτη φορά Διευθύνων Σύμβουλος στην εταιρεία. Χρέη Δ/ντα Συμβούλου και αναπληρωτή Δ/ντα Συμβούλου ανατέθηκαν στον Πρόεδρο και αντιπρόεδρο του ΔΣ αντίστοιχα. Στον Δ/ντα Σύμβουλο δόθηκε η αρμοδιότητα και το δικαίωμα να αποφασίζει για κάθε θέμα που σχετιζόταν με την διοίκηση και την εκπροσώπηση της εταιρείας. Λάμβανε όλα τα μέτρα και τις αποφάσεις που ήταν απαραίτητες για την υλοποίηση του σκοπού της εταιρείας και γενικότερα διοικούσε και διαχειριζόταν την εταιρεία για την εκπλήρωση του εταιρικού της σκοπού.

Με απόφαση του ΔΣ το 2000 διαχωρίστηκαν οι αρμοδιότητες του προέδρου και του Δ/ντα Συμβούλου. Ορίστηκε νέος Δ/νων Σύμβουλος για τον καλύτερο συντονισμό και την πιο αποτελεσματική λειτουργία της εταιρείας. Σύμφωνα με την απόφαση του ΔΣ στις αρμοδιότητες του Δ/ντα συμβούλου περιλαμβάνονταν η συνολική εποπτεία των οικονομικών της εταιρείας, η ευθύνη κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη για την άρτια κατανομή της εργασίας στους υπαλλήλους και στα στελέχη της εταιρείας, καθώς και ο έλεγχος και η αξιολόγηση του προσωπικού. Τέλος, συμμετείχε σε όλες τις επιτροπές και προέδρευε σ' αυτές όταν δεν συμμετείχε ο Πρόεδρος του συμβουλίου, εκπροσωπούσε την εταιρεία όταν ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του συμβουλίου αδυνατούσαν και τέλος ασκούσε όλα τα καθήκοντα του Γενικού Διευθυντή χωρίς να επικαλύπτει τις αρμοδιότητες του Προέδρου και τις δικαιοδοσίες του συμβουλίου.

Σ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο ο Πρόεδρος και ο Δ/νων σύμβουλος της εταιρείας πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους χωρίς αμοιβή.

3.4 Γενικός Διευθυντής

Τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της εταιρείας το 1994 ο Πρόεδρος του ΔΣ ανέλαβε και χρέη Γενικού Διευθυντή. Το 1996 ο Πρόεδρος του ΔΣ με εξουσιοδότηση του συμβουλίου ανέλαβε την πρόσληψη Γενικού Διευθυντή, λόγω ένταξης της εταιρείας στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leader II.

Ο Γενικός Δ/ντής είχε συνάψει με την εταιρεία τρεις διαφορετικές συμβάσεις (02/02/1997, 28/02/1997 και 24/11/1997). Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονταν και η σύνταξη του γενικού επιτελικού σχεδίου ανάπτυξης της περιοχής, η κατάρτιση μελετών, η στρατηγική για την συμμετοχή της εταιρείας σε Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα και η ευθύνη του σχεδιασμού και εκμετάλλευσης των υπό υλοποίηση προγραμμάτων. Ήταν υπεύθυνος για την πορεία των οικονομικών της εταιρείας.

Η πρώτη σύμβαση του Γενικού Δ/ντή με την εταιρεία καλυπτόταν από την τεχνική στήριξη του Leader II και είχε την έγκριση του Υπουργείου Γεωργίας. Ο Διευθυντής ήταν υποχρεωμένος να εκδίδει δελτίο παροχής υπηρεσιών προς την εταιρεία προκειμένου να εισπράξει την αμοιβή του.

Με τη δεύτερη σύμβαση ο Γεν. Δ/ντής έπαιρνε αμοιβή από την εταιρεία για όποιες άλλες υπηρεσίες προσέφερε στον τομέα των ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Επί πλέον προβλεπόταν bonus για κάθε νέο πρόγραμμα που θα έφερνε στην εταιρεία με μηνιαία οροφή στη μισθοδοσία του το ποσό των 5.869 €. Τα πρόσθετα αυτά ποσά θα καλύπτονταν από τα προγράμματα και όχι από την εταιρεία.

Πέρα από τη μισθοδοσία στη σύμβαση αναφέρεται ότι εάν διακοπή η συνεργασία μεταξύ του Διευθυντή και της εταιρείας πριν λήξη η σύμβαση του, η εταιρεία δεσμευόταν να καταβάλει αποζημίωση ύψους 146.735 €.

Οι όροι που περιλαμβάνονταν στις συμβάσεις ήταν σε βάρος της εταιρείας και είχαν στόχο να καταστήσουν αδύνατη την απομάκρυνση του Γενικού Δ/ντή, έστω και αν άλλαζαν τα δεδομένα και η διοίκηση της εταιρείας.

Η αλλαγή που έγινε στη διοίκηση της εταιρείας το 1999 και οι αδυναμίες που εντοπίστηκαν στη λειτουργία της με υπαιτιότητα του Γενικού Δ/ντή οδήγησαν την διοίκηση στην απομάκρυνσή του χωρίς καμία αποζημίωση. Τα δικαστήρια στα οποία προσέφυγε δικαίωσαν τη διοίκηση της εταιρείας. Η εταιρεία λειτούργησε χωρίς Γενικό Δ/ντή μέχρι το 2008. Έκτοτε η θέση καλύφθηκε με νέο στέλεχος της εταιρείας.

Από το 2008 όπου τοποθετήθηκε ο νέος Γενικός Δ/ντης έως σήμερα είχε αρμοδιότητες για την ευθύνη της καθημερινής λειτουργίας της εταιρείας. Λαμβάνει

οποιαδήποτε απόφαση που δεν είναι αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης. Ουσιαστικά λαμβάνει το 90% των αποφάσεων για την λειτουργία της εταιρείας, σε συνεργασία με το υπόλοιπο προσωπικό. Οι αποφάσεις που έλαβε και επηρέασαν την εταιρεία ήταν δύο. Η πρώτη ήταν η δημιουργία διοικητικής δομής, όπου όλο το προσωπικό ανήκε πρώτα στην εταιρεία και στην συνέχεια κατανεμόταν στις διάφορες ομάδες έργου των προγραμμάτων. Η δεύτερη ήταν πως από το 2008 και έπειτα, όλες οι προτάσεις των προγραμμάτων φτιάχνονται από το προσωπικό της εταιρείας. Αυτό δεν γινόταν πριν από το 2008 γιατί δεν υπήρχε το προσωπικό και έπαιρνε εξωτερικούς συνεργάτες. (Μιχαλόπουλος, 2019)

3.5 Ανθρώπινο Δυναμικό

Μέχρι το 1996 η εταιρεία δεν απασχολούσε προσωπικό. Με την έγκριση του προγράμματος Leader II το 1996 η εταιρεία απέκτησε τη δυνατότητα πρόσληψης προσωπικού αφού οι δαπάνες της μισθοδοσίας θα καλύπτονταν από το πρόγραμμα.

Από το 1996 μέχρι το 2008 η εταιρεία απασχολούσε προσωπικό με Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών. Το προσωπικό αυτό στο μεγαλύτερο μέρος του απασχολείτο καθημερινά στα γραφεία της εταιρείας γεγονός που συνεπάγεται εξαρτημένη εργασία.

Εκτός από το προσωπικό που απασχολούσε η εταιρεία σε μόνιμη βάση συνεργαζόταν και με πολλούς εξωτερικούς συνεργάτες ανάλογα με τις ειδικότητες που απαιτούσαν τα προγράμματα που διαχειριζόταν. Το 2008 η εταιρεία μετέτρεψε τις συμβάσεις έργου σε συμβάσεις ΙΔΑΧ.

Μεταξύ των συνεργατών της εταιρείας συμπεριλαμβάνεται και ένας έμπειρος οικονομολόγος στέλεχος της ΕΑΣ Μεσολογγίου, ο οποίος με απόσπαση ενός έτους βοήθησε στην ΟΤΔ προκειμένου να καλύψει με τις γνώσεις και την εμπειρία του τις ανάγκες του Leader+. Για το σκοπό αυτό ανέλαβε καθήκοντα συντονιστή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+. Η απασχόληση ήταν πλήρης και η μισθοδοσία και οι εργοδοτικές εισφορές καλύπτονταν από το πρόγραμμα.

Το προσωπικό της εταιρείας δεν απασχολείται μόνιμα σε κάποιο πρόγραμμα. Ένας εργαζόμενος μπορεί να απασχολείται σε περισσότερα του ενός προγράμματα ανάλογα με την ειδικότητά του και τις ανάγκες των προγραμμάτων.

Με αυτόν τον τρόπο η εταιρεία έχει μεγαλύτερη ευελιξία και αποτελεσματικότητα και το προσωπικό ανανεώνει τα ενδιαφέροντά του λόγω της ποικιλίας των θεμάτων που αντιμετωπίζει και των γνώσεων που αποκτά.

Σχηματικά η ημερήσια απασχόληση του προσωπικού ανά πρόγραμμα απεικονίζεται στον πίνακα 3-1.

Πίνακας 3-1 Πίνακας προσωπικού

Α/Α	Ειδικότητα	Αρ. Εργαζομένων	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ								
			ΩΡΕΣ ΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ								
			Leader	EQUAL	ΟΠΙΑΧ	Δομή Στήριξης	LEADER ΑΙΓΕΙΑΣ	INTERREG	ΜΕΛΕΤΕΣ	ΤΑΠ ⁵	ΣΥΝΟΛΟ
1	Στέλεχος Διοίκησης	1	3	1			3	1			8
2	Γεωπόνος	1	3		3		2				8
3	Οικονομολόγος - Λογιστής	1	2	1	1		1	1	1	1	8
4	Οικονομολόγος	1	1					1	3	3	8
5	Πολ. Μηχανικός	2	2		2	2	2				8
			2		2	2	2				8
6	Κοινωνική Επιστήμονας / Ψυχολόγος	1		5				3			8
7	Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας	1		2				4	1	1	8
8	Διοίκηση Επιχειρήσεων	1	1	1	2		2		2		8
ΣΥΝΟΛΟ		9	11	10	11	10	8	10	7	5	72
%			15	14	15	14	11	14	10	7	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Με την ανωτέρω κατανομή του προσωπικού δεν επηρεάζετε η διοικητική δομή της εταιρείας. Υπάρχει διευθυντής σε κάποια τμήμα αλλά η δουλειά στα προγράμματα

⁵ Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

γίνεται στα πλαίσια ομάδας έργου. Για την υλοποίηση και διαχείριση ενός προγράμματος δημιουργείται ομάδα έργου. Δηλαδή οι υπάλληλοι που ανήκουν σε διαφορετικά τμήματα συνεργάζονται μεταξύ τους στην ομάδα έργου για την υλοποίηση του προγράμματος. Ένα κομβικό θέμα για το οποίο ήταν υπεύθυνο το προσωπικό της εταιρείας ήταν μια υπόθεση με πλαστά πιστοποιητικά που ανακαλύφθηκε την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (2007-2013) σε κάποιους επενδυτές. Αυτό ήταν μια πολύ μεγάλη διαδικασία απένταξης επενδυτικών σχεδίων, ελέγχων, επανελέγχων. (Μιχαλόπουλος, 2019)

Θεωρούμε ότι αυτός ο τρόπος διαχείρισης των προγραμμάτων και αξιοποίησης του προσωπικού είναι πιο αποτελεσματικός τόσο για την εταιρεία όσο και για τους εργαζόμενους σ' αυτή. Κάθε πρόγραμμα χρεώνεται με τις ανάλογες ανθρωποώρες και με τον τρόπο αυτό έχουμε καλύτερη κοστολόγηση των έργων και επιμερισμό των δαπανών μισθοδοσίας ανά πρόγραμμα. Με τα ίδια ποσοστά κατανέμονται και τα γενικά έξοδα της εταιρείας στα προγράμματα.

Ο μικρός αριθμός των εργαζομένων βοηθά στην περίπτωση μας, σ' αυτόν τον τρόπο οργάνωσης των εργασιών της εταιρείας.

Το 2011 στα πλαίσια της διαμόρφωσης του νέου Συστήματος Διαχειριστικής Επάρκειας η εταιρεία δημιούργησε οργανόγραμμα το οποίο ακολουθούσε μέχρι το 2015. Έπειτα από τις αλλαγές που πραγματοποίησε έλαβε Διαχειριστική Επάρκεια Τύπου Β, που κάλυπτε απαιτήσεις για Προμήθειες και Υπηρεσίες και Έργα χωρίς τεχνικό αντικείμενο.

4 Προγράμματα που διαχειρίστηκε η Αιτωλική Αναπτυξιακή (1994-2014)

Τα προγράμματα θα παρουσιαστούν ανά προγραμματικές περιόδους. Αυτές που θα αναλυθούν και θα παρουσιαστούν στο συγκεκριμένο κεφάλαιο είναι το Β΄ ΚΠΣ (1994-1999), το Γ΄ ΚΠΣ (2000-2006) και το Δ΄ ΚΠΣ (2007-2013). Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά όλα τα προγράμματα που έχει διαχειριστεί η εταιρεία στην εξεταζόμενη περίοδο.

Πίνακας 4-1 Συγκεντρωτικός πίνακας προγραμμάτων

Τίτλος Δράσης / Προγράμματος	Β΄ ΚΠΣ	Γ΄ ΚΠΣ	Δ΄ ΚΠΣ	Προϋπολογισμός (€)		
				Σύνολο	Δημόσια Δαπάνη	Ιδιωτική Συμμετοχή
Leader II	X			3.893.208	-	-
Integra	X			293.470	-	-
Equal		X		880.441	-	-
ΟΠΑΑΧ – ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας		X		4.589.252	2.539.103	2.050.148
Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση		X		1.173.881	-	-
ΚΕΤΑ		X		2.019.000	-	-
Leader+		X		7.973.285	5.586.400	2.386.885
Πλάτων		X		-	-	-
Εγρήγορση		X		776.160	-	-
Interreg		X		-	-	-
Innoref		X		-	-	-
Pro Agri tour		X		449.270	-	-
Warema		X		1.099.440	-	-
Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader			X	10.077.000	6.700.000	3.377.000
Leader Αλιείας			X	6.557.000	4.610.000	1.947.000
Άξονας 3 (ΟΠΑΑΧ)			X	143.000	-	-
Proactive			X	350.000	-	-
Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης			X	186.000	-	-
Cultema			X	180.000	-	-

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

4.1 Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (1994-1999)

Η πρώτη περίοδος λειτουργίας της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ εντάσσεται στην προγραμματική περίοδο 1994 – 1999, την χαρακτηριζόμενη ως Β΄ ΚΠΣ. Τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας της, η εταιρεία δεν είχε παραγωγική δραστηριότητα, καθώς δεν είχε ενταχθεί σε κάποιο ευρωπαϊκό πρόγραμμα. Το 1996 η εταιρεία εντάχθηκε για πρώτη φορά στην Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II και στο τέλος της πρώτης προγραμματικής περιόδου υλοποίησε και το πρόγραμμα Integra.

4.1.1 Leader II

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II αποσκοπούσε στην προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με την ενίσχυση δράσεων που αξιοποιούν τους τοπικούς πόρους και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής. Με την εφαρμογή του προγράμματος αυτού αναδείχθηκαν πολλές μειονεκτικές περιοχές και δόθηκε η δυνατότητα ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού, προσθετικά, σε άλλες αγροτικές δραστηριότητες. Στόχος ήταν η ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος πολλών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην περιφέρεια, δεδομένου ότι στο πρόγραμμα εντάσσονταν κοινότητες κάτω των 5.000 κατοίκων.

Στο πρόγραμμα Leader II εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 1996 η πρόταση που κατέθεσε η τότε Αναπτυξιακή Εταιρεία Αποδοτίας Οφιοειδών (ΑΝΕΤΑΠΟ). Η υλοποίησή της πρότασης άρχισε το 1999 και ολοκληρώθηκε με επιτυχία το 2001, τελευταίο χρόνο της δοθείσης παράτασης.

Στην πρώτη περίοδο λειτουργίας της η διοίκηση της εταιρείας ΑΝΕΤΑΠΟ είχε διατυπώσει μια διαφορετική στρατηγική για την ανάπτυξη της Ορεινής Ναυπακτίας. Συγκεκριμένα η πρώτη διοίκηση είχε την άποψη ότι το πρόγραμμα Leader II θα μπορούσε να υλοποιηθεί από την ίδια την εταιρεία η οποία θα είχε στην ιδιοκτησία της το σύνολο των ιδιωτικών επενδύσεων που περιελάμβανε το πρόγραμμα. Βασικό επιχείρημα το οποίο επικαλείτο η εταιρεία ήταν η έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος από την τοπική κοινωνία, η οποία βρισκόταν σε πληθυσμιακή κατάρρευση.

Για το σκοπό αυτό η ΑΝΕΤΑΠΟ είχε εξασφαλίσει με απόφαση Κοινοτικών Συμβουλίων της Ορεινής Ναυπακτίας την παραχώρηση της χρήσης πετρόχτιστων δημοτικών σχολείων. Τα σχολεία αυτά δεν λειτουργούσαν πλέον και με την πρόταση αυτή όχι μόνο θα συντηρούνταν αλλά θα άλλαζαν χρήση εξυπηρετώντας σύγχρονες ανάγκες των κοινοτήτων της Ναυπακτίας.

Τα κτίσματα αυτά θα μετατρέπονταν μέσω του προγράμματος Leader II σε ξενώνες, χώρους εστίασης κλπ και τη διαχείρισή τους θα την είχε η ΑΝΕΤΑΠΟ ή και άλλες θυγατρικές της εταιρείες που θα δημιουργούσε για επί μέρους δραστηριότητες όπως το rafting, καγιάκ, συνεδριακός, θρησκευτικός τουρισμός κλπ.

Η προσπάθεια της διοίκησης της ΑΝΕΤΑΠΟ να εφαρμόσει τη δική της στρατηγική, παρά την αρνητική θέση των υπερκείμενων φορέων του προγράμματος, είχε ως αποτέλεσμα την μη προκήρυξη των έργων και έβαλε σε κίνδυνο το ίδιο το πρόγραμμα. (Εμπρός Ναυπάκτου, 2000) (Εμπρός Ναυπάκτου, 1999)

Στις εκλογές του 1998 στον τότε Δήμο Αποδοτίας και βασικό μέτοχο της ΑΝΕΤΑΠΟ πήρε μέρος ως υποψήφιος δήμαρχος και ο πρόεδρος της εταιρείας ο οποίος ήταν ο εμπνευστής της όλης προσπάθειας. Το εκλογικό αποτέλεσμα δεν τον δικαίωσε. Το νέο ΔΣ που ανέλαβε τη διοίκηση της ΑΝΕΤΑΠΟ διαπίστωσε ότι το πρόγραμμα Leader II είχε μηδενική απορρόφηση⁶. Οι μόνες δαπάνες που είχαν πραγματοποιηθεί μέχρι το τέλος του 1998 αφορούσαν τα έξοδα λειτουργίας της εταιρείας. Η νέα διοίκηση προσαρμόστηκε στις κατευθύνσεις του προγράμματος και με γρήγορες διαδικασίες κατόρθωσε στο εναπομείναν χρονικό διάστημα να απορροφήσει το σύνολο των πόρων του προγράμματος. (Εμπρός Ναυπάκτου, 1999)

Το πρόγραμμα της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ το οποίο εγκρίθηκε από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΓΕ είχε συνολικό προϋπολογισμό 3.893.208 €. Περιελάμβανε ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 3 περίπου εκατ. ευρώ και δημόσιες επενδύσεις 670 χιλ. ευρώ. (πίνακας 4-2)

Την περιοχή παρέμβασης με αποφάσεις των Δημοτικών τους Συμβουλίων αποτελούσαν οι τρεις ορεινοί Δήμοι της Ναυπακτίας (Αποδοτίας, Πλατάνου,

⁶ Πρακτικό Γενικής Συνέλευσης 14/04/1999

Πυλλήνης), ο Δήμος Ναυπάκτου και ο Δήμος Θέρμου. Στην περιοχή αυτή υλοποιήθηκαν συνολικά 34 επενδύσεις.

Εικόνα 4.1.1 Χάρτης περιοχής παρέμβασης Κ.Π. Leader II

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων του προγράμματος Leader II της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ.

Πίνακας 4-2 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην Κ.Π. Leader II

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ (€)	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€)	%
17	3.029.330	1.793.375	1.235.955	82
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
17	670.089	539.924	130.165	18
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
34	3.699.419	2.333.299	1.366.120	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Οι 17 ιδιωτικές επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν 5 στο Δήμο Αποδοτίας, 2 στο Δήμο Πυλλήνης, 1 στο Δήμο Πλατάνου, 6 στο Δήμο Ναυπάκτου και 3 στο Δήμο Θέρμου.

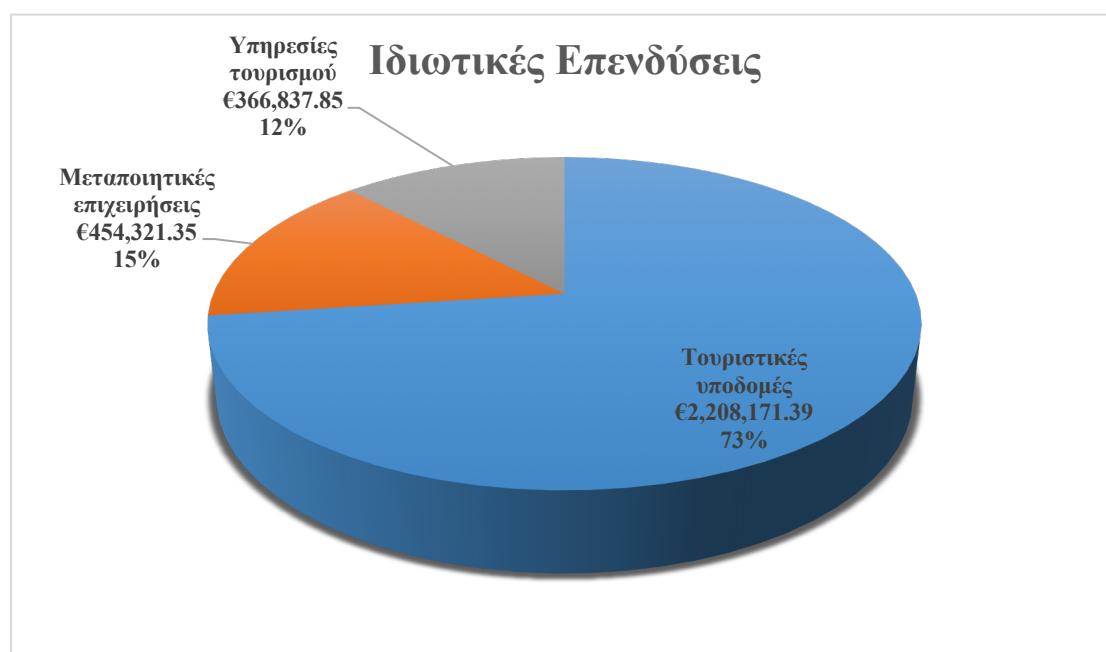
Από τις 17 ιδιωτικές επενδύσεις οι 14 συνολικού προϋπολογισμού 2.575.011 € πραγματοποιήθηκαν στον τουριστικό τομέα. Ποσοστό 85%.

Στον τομέα της μεταποίησης υλοποιήθηκαν 3 επενδύσεις ύψους 454.321 € στους Δήμους Ναυπάκτου και Θέρμου. Ποσοστό 15%.

Η διαφορά των 193.789 € που προκύπτει ανάμεσα στον προϋπολογισμό του προγράμματος και στο συνολικό προϋπολογισμό των επενδύσεων είναι η τεχνική στήριξη και οι λοιπές δαπάνες του προγράμματος που έλαβε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ για την υλοποίηση.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται η κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν με το πρόγραμμα.

Γράφημα 4.1.1 Ιδιωτικές επενδύσεις της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της Κ.Π. Leader II

Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν προκύπτει ότι από τις επενδύσεις στον τουρισμό, το 73% αφορά τουριστικές υποδομές και το 12% τουριστικές υπηρεσίες.

Στις τουριστικές υποδομές οι επιπλωμένες κατοικίες κατείχαν το 68% της επιχορήγησης και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια το 14%. Στην κατηγορία των επιχειρήσεων εστίασης υπήρξαν 3 επενδύσεις που αφορούν 2 καφέ-παντοπωλείο και ένα καφενείο.

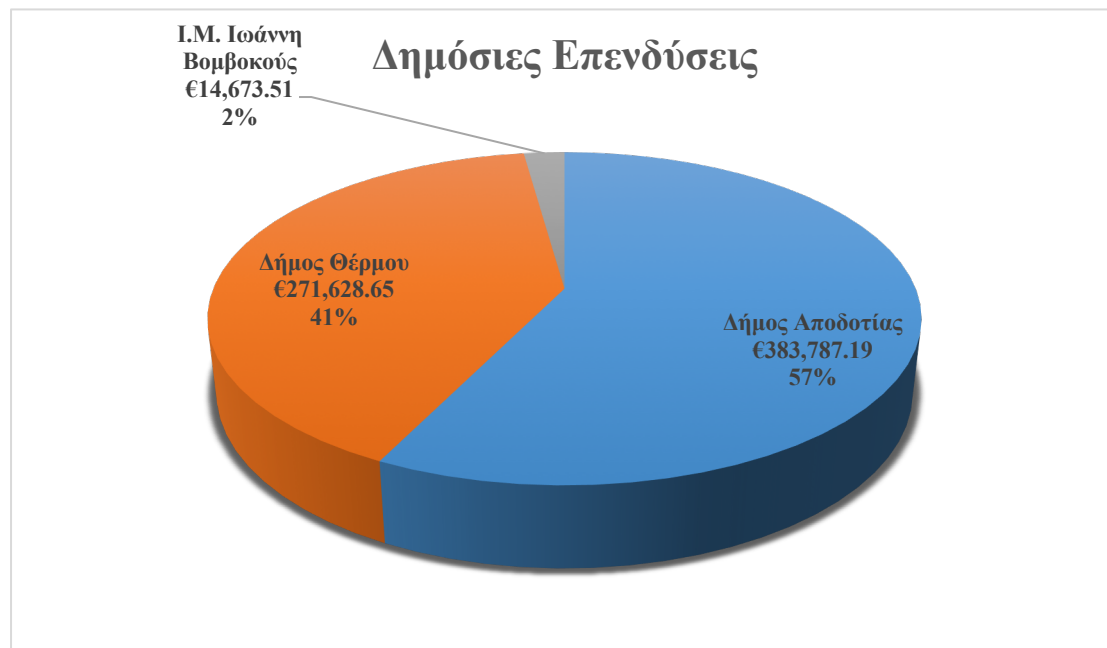
Στη μεταποιητική δραστηριότητα περιλαμβάνονται 3 επενδύσεις εκσυγχρονιστικού χαρακτήρα: εκσυγχρονισμός-επέκταση-δημιουργία ξυλουργείου, εκσυγχρονισμός μονάδας επεξεργασίας πέτρας και εκσυγχρονισμός-δημιουργία αρτοποιείου.

Στις τουριστικές υπηρεσίες ενισχύθηκαν κυρίως δράσεις προβολής των επιπλωμένων διαμερισμάτων και του τοπικού συμφώνου ποιότητας. Το τοπικό σύμφωνο ποιότητας αποτέλεσε ένα συμφωνητικό συνεργασίας των επιχειρήσεων που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα με σκοπό τη διατήρηση της τοπικής αρχιτεκτονικής στην ανέγερση των ξενώνων, τη χρήση τοπικών υλικών (κυρίως ξύλου και πέτρας) για τις κατασκευές και την διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου παροχής υπηρεσιών ώστε να αναβαθμισθεί τουριστικά η περιοχή.

Στον τομέα των δημοσίων επενδύσεων υλοποιήθηκαν 16 δημοτικά έργα (8 από το Δήμο Αποδοτίας και 8 από το Δήμο Θέρμου) και 1 από την Ι.Μ. Αγίου Ιωάννη Βομβοκούς.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται η κατανομή των δημοσίων επενδύσεων στην περιοχή παρέμβασης.

Γράφημα 4.1.2 Δημόσιες επενδύσεις της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της Κ.Π. Leader II

Από το γράφημα προκύπτει ότι σχεδόν το σύνολο των δημοσίων επενδύσεων πραγματοποιήθηκε στους Δήμους Αποδοτίας 57% και Θέρμου 41%. Η απουσία των λοιπών Δήμων από το πρόγραμμα οφείλεται τόσο σε επιλογή της διοίκησης όσο και στη μη έγκαιρη προετοιμασία των Δήμων για την ωρίμανση των σχετικών μελετών.

Η ένταξη στο πρόγραμμα της ανακαίνισης τμήματος της Ι.Μ Αγίου Ιωάννη Βομβοκούς δείχνει ότι η εταιρεία είχε έγκαιρα προσανατολισμό και προς τον θρησκευτικό τουρισμό της περιοχής στην οποία υπάρχουν δύο μονές με μακρά ιστορία. Η προαναφερθείσα και η Ι.Μ Αμπελακιώτισσας στο Δήμο Αποδοτίας.

Τα δημοτικά έργα που υλοποιήθηκαν μέσω της Κ.Π. Leader II αφορούν κυρίως αναστήλωση υδρόμυλων, αναπλάσεις χώρων, μονοπάτια, παραδοσιακές βρύσες και εξερεύνηση του σπηλαιού της δρακότρυπας στην κοινότητα Αναβρυτρής του Δήμου Αποδοτίας.

Διαπιστώνουμε ότι η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε με επιτυχία το πρόγραμμα Leader II σε μια περιοχή που δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων. Η επιτυχής αυτή προσπάθεια ολοκληρώθηκε με το κλείσιμο του προγράμματος το 2001 και αξιολογήθηκε θετικά τόσο από το ΥΠΠΕ, όσο και από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος. Σημειώνουμε ότι το Πρόγραμμα Leader αποτελούσε καινοτομία δεδομένου ότι για πρώτη φορά μια ΟΤΔ με την καθοδήγηση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης είχε αποκλειστικά την ευθύνη για την υλοποίηση του προγράμματος. Δηλαδή για την προκήρυξη του προγράμματος, την αξιολόγηση των προτάσεων που υποβλήθηκαν, την ένταξη των έργων, την παρακολούθηση της υλοποίησής, τις πληρωμές και τον απολογισμό προς τις υπερκείμενες αρχές. Η διαδικασία υλοποίησης προέβλεπε την κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας (BOTTOM UP APPROACH) γεγονός που η εταιρεία αξιοποίησε αποτελεσματικά και κατάφερε να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης, το οποίο επηρέασε ευρύτερα τους ενδιαφερόμενους για επενδύσεις στην περιοχή και έβαλε τις βάσεις για τα επόμενα προγράμματα όπως θα δούμε στα επόμενα κεφάλαια.

4.1.2 *Interreg II*

Εκτός από το πρόγραμμα Leader στην ΑΝΕΤΑΠΟ είχε προεγκριθεί και πρόγραμμα χρηματοδότησης από το Interreg II. Η πρόταση περιελάμβανε την αξιοποίηση του δημοτικού Ξενώνα στην κοινότητα Ελατού ο οποίος θα μετατρέποταν σε συνεδριακό κέντρο στο οποίο θα λειτουργούσε το Παγκόσμιο Κέντρο Επικοινωνίας. Για το λόγο αυτό η διοίκηση της εταιρείας πραγματοποίησε ημερίδα στην Αθήνα στην οποία συμμετείχαν πολλές γνωστές προσωπικότητες μεταξύ των οποίων και ο γερουσιαστής των ΗΠΑ Γκάρυ Χάρτ ως εκπρόσωπος του ομώνυμου ιδρύματος, ο τότε πρόεδρος του ΙΣΤΑΜΕ κλπ. Στη θεματολογία του Κέντρου θα ήταν το σύστημα διοίκησης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ το οποίο θεωρείται ο προάγγελος των σύγχρονων ομόσπονδων κρατών (ΗΠΑ).

Η πρόταση της εταιρείας έμεινε στο στάδιο της προέγκρισης και ουδέποτε υλοποιήθηκε. (Εμπρός Ναυπάκτου, 1999) (Εμπρός Ναυπάκτου, 2000)

4.1.3 *Integra*

Το πρόγραμμα Integra στόχευε στην εκπαίδευση γυναικών στον οικοτουρισμό με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Μέσω του προγράμματος αυτού η διοίκηση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ επεδίωκε να δημιουργήσει γυναικεία στελέχη που θα αξιοποιούνταν από τις επιχειρήσεις που είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα Leader II. Ο στόχος αυτός ήταν ρεαλιστικός και δείχνει την ολιστική αντίληψη της εταιρείας για την ανάπτυξη της περιοχής. Επιδίωξη του προγράμματος αυτού ήταν η δημιουργία στελεχών τα οποία θα αξιοποιούσαν οι νέες επιχειρήσεις που είχαν χρηματοδοτηθεί από το Leader και παράλληλα θα δημιουργούνταν νέες θέσεις εργασίας που ήταν κοινός στόχος των δύο προγραμμάτων. Υπό την έννοια αυτή το Integra αποτελούσε συμπληρωματικό πρόγραμμα του Leader II το οποίο υλοποιούσε η εταιρεία.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε το πρόγραμμα σε συνεργασία με πέντε άλλους φορείς από το 2000 έως το 2001 συνολικού προϋπολογισμού 293.470 €.

4.2 Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006)

Το Γ' ΚΠΣ βρήκε την ΑΙΤΩΛΙΚΗ με καλύτερη οργάνωση και σημαντική εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων. Τα εφόδια αυτά τα αξιοποίησε σε πολύ μεγάλο βαθμό και στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ υλοποίησε πολλαπλάσιο αριθμό προγραμμάτων, συμμετέχοντας σε τρεις κοινοτικές πρωτοβουλίες, σε τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα και σε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Τα προγράμματα που υλοποίησε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ στην προγραμματική περίοδο 2000-2006 είναι τα εξής:

4.2.1 Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+ αποσκοπούσε στην οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσω της ισόρροπης αειφόρου ανάπτυξης, της αύξησης της απασχόλησης και της προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος. Επιπλέον οι δράσεις δεν στόχευαν μόνο στην ενίσχυση του παραγωγικού συστήματος αλλά επεκτείνονταν και στον πολιτισμό, το περιβάλλον και στην ικανότητα των Τοπικών Κοινωνιών να αναλάβουν την ευθύνη για την ανάπτυξη των περιοχών τους.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader+ διαρθρώθηκε σε δύο Άξονες προτεραιότητας. Ο Άξονας προτεραιότητας 1 αφορούσε ολοκληρωμένες, πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης. Ο Άξονας προτεραιότητας 2 αφορούσε τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών της Ελλάδας και επίσης τη συνεργασία μεταξύ περιοχών δύο ή περισσότερων κρατών, δηλαδή διακρατική συνεργασία.

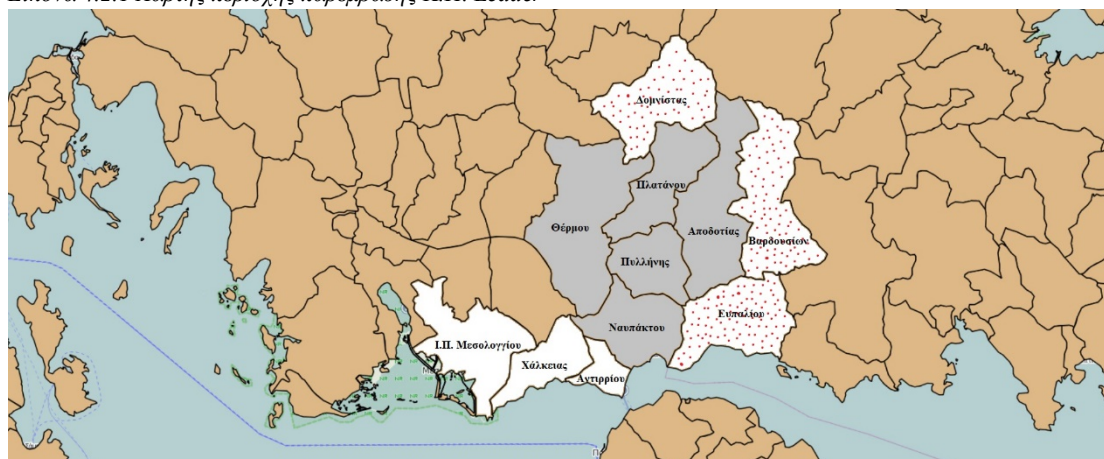
Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υπέβαλε στο ΥΠΓΕ την πρότασή της για το Leader+ και συγκέντρωσε πολύ υψηλή βαθμολογία. Σ' αυτό συνέβαλε το γεγονός της πλήρους απορρόφησης των πόρων του Leader II και της εμπειρίας που είχε αποκτήσει η ΟΤΔ η οποία συνέταξε και την υποβληθείσα πρόταση για το Leader+.

Στην πρόταση η περιοχή παρέμβασης είχε διευρυνθεί με τη συμμετοχή στο ΜΚ της εταιρείας των Δήμων Αντιρρίου, Ι.Π. Μεσολογγίου, Ναυπάκτου, Χάλκειας, Πλατάνου, Πυλλήνης, που ανήκουν στον Νομό Αιτ/νίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, του Δήμου Δομνίστας που ανήκει στο Νομό Καρπενησίου και των Δήμων

Βαρδουσίων και Ευπαλίου που ανήκουν στο Νομό Φωκίδας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Η εταιρεία με την νέα της μετοχική σύνθεση συμπεριέλαβε στην πρότασή της 3 Νομούς (Αιτ/νίας, Καρπενησίου και Φωκίδας) και 2 Περιφέρειες (Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας).

Στην νέα περιοχή παρέμβασης η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε 50 συνολικά επενδύσεις του Leader+ στην περίοδο 2002 έως 2009 προϋπολογισμού 7.973.285 €.

Εικόνα 4.2.1 Χάρτης περιοχής παρέμβασης Κ.Π. Leader+

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα συνολικά ποσά των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων του Leader+.

Πίνακας 4-3 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της ΚΠ Leader+

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ (€)	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€)	%
28	4.790.436	2.657.536	2.132.900	78
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
22	1.317.214	1.228.153	89.060	22
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
50	6.107.651	3.885.690	2.221.960	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Από το συνολικό ποσό των πραγματοποιηθέντων επενδύσεων μέσω το προγράμματος Leader+ το 78% αφορά ιδιωτικές επενδύσεις και το 22% δημόσιες. Συνολικά υλοποιήθηκαν 28 ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 4.790.436 €.

Οι κατηγορίες των επενδύσεων που υλοποιήθηκαν ανήκουν στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα και ήταν οι εξής: 6 μεταποιητικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις εστίασης, τουριστικές υποδομές, υπηρεσίες αθλητισμού και εναλλακτικού τουρισμού, διαδικτυακοί τόποι και παροχή υπηρεσιών.

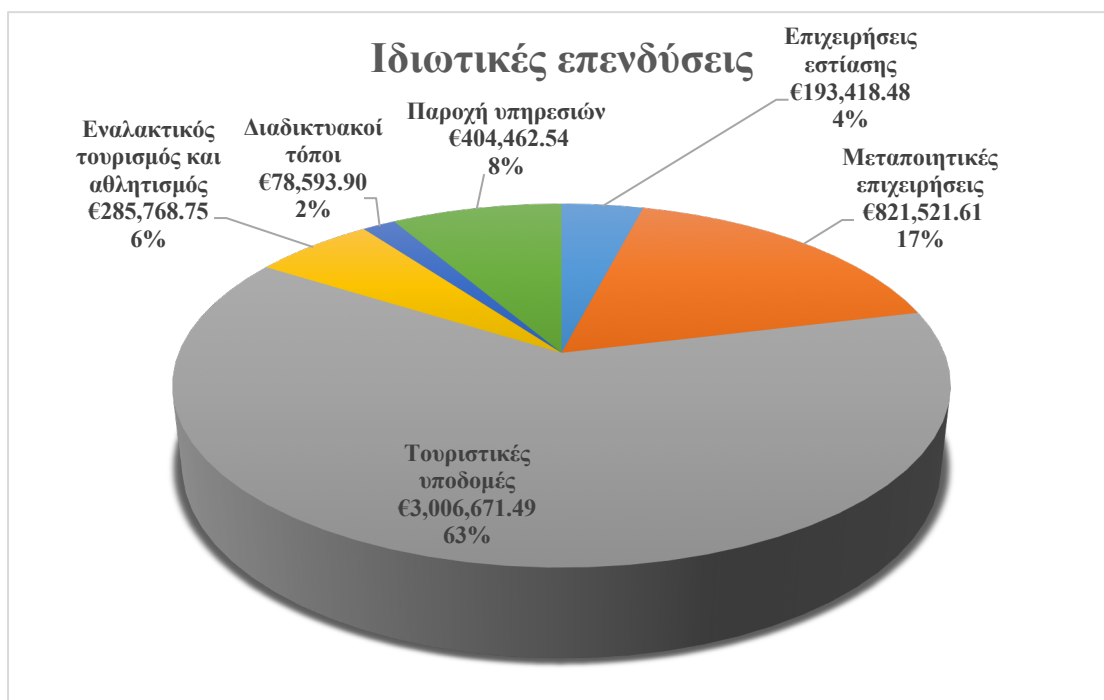
Οι ιδιωτικές επενδύσεις επικεντρώθηκαν στον τουριστικό τομέα όπου υλοποιήθηκαν 10 έργα συνολικού προϋπολογισμού 2.601.697 €. Στον τομέα της μεταποίησης υλοποιήθηκαν 9 επενδύσεις ύψους 1.086.387 €.

Ως προς τις δημόσιες επενδύσεις υλοποιήθηκαν 15 δημοτικά έργα (3 στο Δήμο Αποδοτίας, 4 στο Δήμο Ναυπάκτου, 3 στο Δήμο Πλατάνου, 2 στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου, 1 στο Δήμο Ευπαλίου, 1 στο Δήμο Δομνίστας και 1 στο Δήμο Αντιρρίου), 1 από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας, 2 από Ιερούς Ναούς, 2 από Πολιτιστικούς Συλλόγους και 2 από την Αιτωλική Αναπτυξιακή Α.Ε. ΟΤΑ.

Η διαφορά του 1.865.634 € που προκύπτει ανάμεσα στον προϋπολογισμό του προγράμματος και στο συνολικό προϋπολογισμό των επενδύσεων είναι η τεχνική στήριξη και οι λοιπές δαπάνες του προγράμματος που έλαβε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ για την υλοποίηση.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι ιδιωτικές επενδύσεις στο σύνολο τους και κατά κλάδο που πραγματοποιήθηκαν.

Γράφημα 4.2.1 Ιδιωτικές επενδύσεις της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της Κ.Π. Leader+

Σύμφωνα με το γράφημα το 17% των επενδύσεων αφορά επιχειρήσεις μεταποίησης και το υπόλοιπο 83% αφορά τον τομέα των Υπηρεσιών με κυρίαρχη δραστηριότητα τον τουρισμό.

Σε σχέση με το Leader II παρατηρούμε μεγαλύτερη διασπορά των επενδύσεων σε δραστηριότητες όπως ο εναλλακτικός τουρισμός και η ψηφιακή προβολή της περιοχής.

Όπως προκύπτει στην κατηγορία των τουριστικών υποδομών οι επιπλωμένες κατοικίες κατείχαν το 54% του προϋπολογισμού, το αγρόκτημα το 20% και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια το 12%.

Στην κατηγορία των επιχειρήσεων εστίασης υπήρξαν 3 επενδύσεις για καφενείο, καφέ-ψησταριά και καφέ-παντοπωλείο.

Στην κατηγορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν ήταν κυρίως εκσυγχρονιστικού χαρακτήρα. Περιελάμβαναν εκσυγχρονισμός-επέκταση-δημιουργία ξυλουργείου, εκσυγχρονισμό μονάδας επεξεργασίας πέτρας και εκσυγχρονισμός-δημιουργία αρτοποιείου.

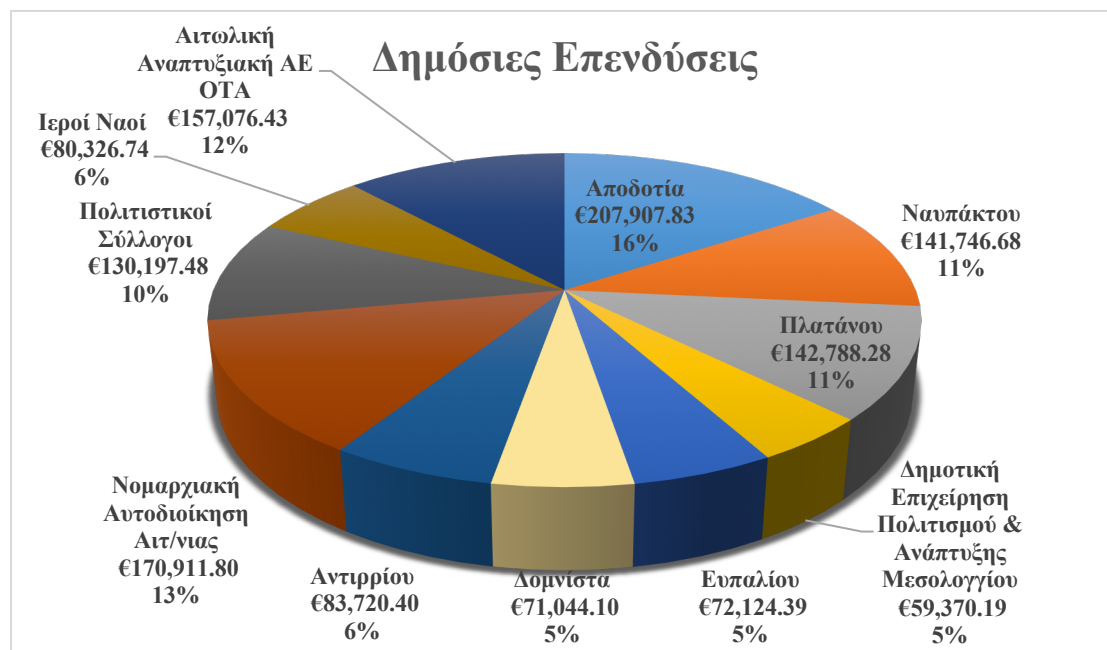
Στην κατασκευή διαδικτυακών τόπων το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκε στην προβολή επιπλωμένων διαμερισμάτων την προβολή του τοπικού συμφώνου.

Στην παροχή υπηρεσιών περιλαμβάνονται: πρατήριο υγρών καυσίμων και περιβαλλοντικής και πολιτιστικής ενημέρωσης.

Στις υπηρεσίες εναλλακτικού τουρισμού και αθλητισμού πραγματοποιήθηκαν 2 επενδύσεις για κέντρο εναλλακτικών μορφών τουρισμού και για γήπεδο 5X5.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται το ύψος των δημοσίων επενδύσεων κατά Δήμο και λοιπά νομικά πρόσωπα.

Γράφημα 4.2.2 Συλλογικοί Φορείς που χρηματοδοτήθηκαν μέσω της Κ.Π. Leader+

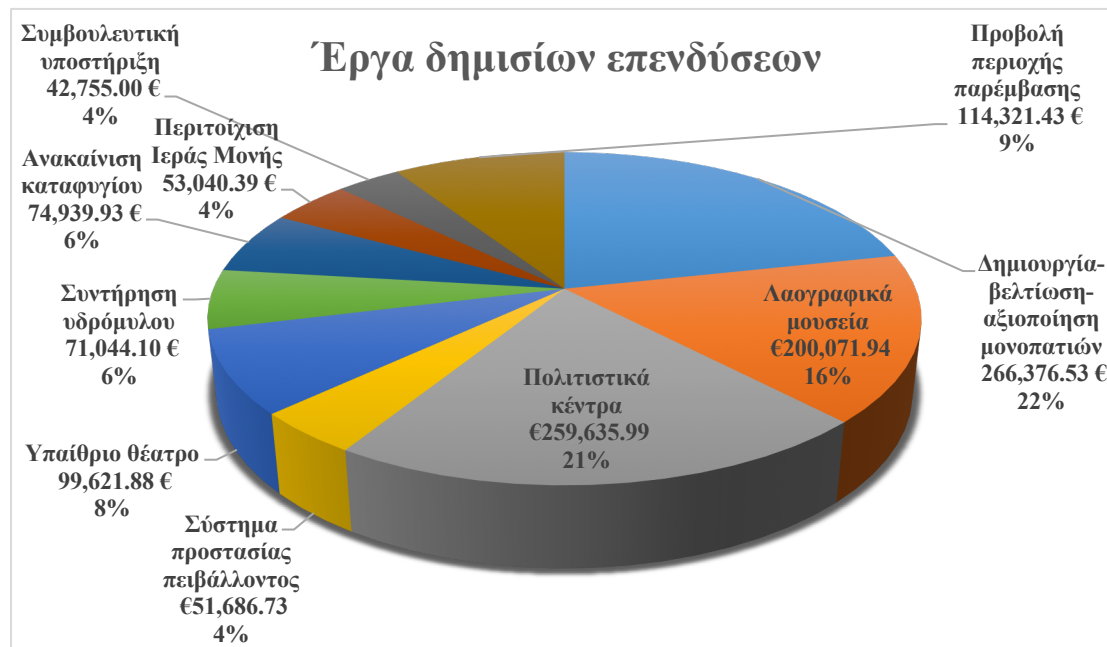

Από το γράφημα παρατηρείτε ότι υπήρξε μεγαλύτερη διασπορά των δημοσίων επενδύσεων ανάμεσα στους Δήμους μετόχους, με το Δήμο Αποδοτίας να απορροφά το 16% του προϋπολογισμού.

Σε αυτή την Κοινοτική Πρωτοβουλία συμμετείχαν περισσότεροι δημόσιοι και ιδιωτικοί συλλογικοί φορείς. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει το αυξημένο ενδιαφέρον της αυτοδιοίκησης για αξιοποίηση των πόρων του προγράμματος. Αναδεικνύει επίσης το σημαντικό έργο που έγινε από την εταιρεία στον τομέα της ενημέρωσης και της στήριξης των συλλογικών φορέων ώστε να επωφεληθούν από το πρόγραμμα.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι κατηγορίες των έργων δημόσιου χαρακτήρα που χρηματοδοτήθηκαν από την Κ.Π. Leader+.

Γράφημα 4.2.3 Έργα δημόσιου χαρακτήρα που χρηματοδοτήθηκαν μέσω της Κ.Π. Leader+

Σύμφωνα με το γράφημα υλοποιήθηκαν 10 διαφορετικές κατηγορίες δημοσίων επενδύσεων στην Κ.Π. leader+. Το 22% των πόρων αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία-βελτίωση-αξιοποίηση μονοπατιών, για πολιτιστικά κέντρα (21%) για λαογραφικά μουσεία (16%). Το υπόλοιπο ποσό αξιοποιήθηκε για διάφορα μικρότερης εμβέλειας έργα που σχετίζονται με τον πολιτισμό, την παράδοση και την συμβουλευτική υποστήριξη και ενέργειες προώθησης – προβολής (εκτός γεωργικού τομέα) από την ΑΙΤΩΛΙΚΗ.

Στο πλαίσιο του μέτρου 1.3 «Υποστηρικτικές ενέργειες» η εταιρεία υλοποίησε μελέτες οι οποίες είχαν επικουρικό χαρακτήρα για το πρόγραμμα. Οι μελέτες ήταν «Προδιαγραφές Τοπικής Αρχιτεκτονικής στις παρεμβάσεις Leader+ και Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας», «Σχεδιασμός δικτύου μονοπατιών και ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Αιτωλία» και «Προδιαγραφές Τοπικής Γαστρονομίας στην περιοχή παρέμβασης Leader+ της Αιτωλικής Αναπτυξιακής Α.Ε.».

Οι μελέτες αυτές βοήθησαν σημαντικά στη διαμόρφωση κανόνων και κριτηρίων βάσει των οποίων αξιολογήθηκαν και βαθμολογήθηκαν οι προτάσεις για τις ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις των προγραμμάτων. Έβαλαν επίσης στο επίκεντρο του διαλόγου θέματα τοπικής αρχιτεκτονικής και γαστρονομίας με στόχο να διαμορφωθεί ένα υψηλής ποιότητας τουριστικό προϊόν.

4.2.2 Δομή Στήριξης Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Η Δομή Στήριξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δημιουργήθηκε το 2003 από τις 7 Αναπτυξιακές Εταιρείες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Το γραφείο της εταιρείας στην Ναύπακτο είχε ως περιοχή παρέμβασης την ορεινή Ναυπακτία (Δήμοι Αποδοτίας, Ναυπάκτου, Πλατάνου και Πυλλήνης). Σκοπός της Δομής ήταν η παροχή υπηρεσιών προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τους κατοίκους της Περιφέρειας για την υλοποίηση των προγραμμάτων ΟΠΑΑΧ και ΠΕΠ Ορεινών Όγκων για το Γ΄ ΚΠΣ.

4.2.3 Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας - ΟΠΑΑΧ)

Το ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας αποσκοπούσε στην ανάπτυξη των ορεινών περιοχών μέσω της συγκράτησης του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο, της δημιουργίας εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εκτός γεωργίας, της συγκρότησης ορεινών κέντρων ανάπτυξης και τέλος της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των τοπικών οικονομιών.

Το πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτελούταν από τα εξής 3 μέτρα:

1. Ανάπτυξη ορεινών και ημιορεινών περιοχών με βελτίωση του οικιστικού ιστού σε οικισμούς της υπαίθρου.
2. Στήριξη της επιχειρηματικότητας σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές.
3. Μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων στα πλαίσια των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.

Για την διαμόρφωση του προγράμματος Ορεινού Όγκου Ναυπακτίας η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προκήρυξε διαγωνισμό της μελέτης ύψους 29.875 €, στον οποίο η ΑΙΤΩΛΙΚΗ αναδείχθηκε μειοδότης. Η μελέτη ολοκληρώθηκε εντός των χρονικών πλαισίων και παραδόθηκε στην Περιφέρεια. Για την ολοκλήρωση της μελέτης η εταιρεία συνεργάστηκε στενά με τους Δήμους της ορεινής Ναυπακτίας που ήταν και μέτοχοι.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε το ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας από το 2003 έως το 2009 συνολικού προϋπολογισμού 4.589.252 €. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσαν οι ορεινές κοινότητες των Δήμων Αποδοτίας, Ναυπάκτου, Πλατάνου και Πυλλήνης, οι οποίες επέλεξαν το πρόγραμμα αυτό έναντι του Προγράμματος Leader+. Δηλαδή οι κοινότητες που επέλεγαν το Leader+ αποκλείονταν από το ΟΠΑΑΧ.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του ΟΠΑΑΧ Ορεινής Ναυπακτίας δημιουργήθηκε Δομή στήριξης από τους 4 Δήμους με συντονιστή την ΑΙΤΩΛΙΚΗ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα συνολικά ποσά των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων του ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας.

Πίνακας 4-4 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων στο ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ (€)	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€)	%
16	4.431.482	2.402.050	2.029.431,06	97
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
3	157.770 €	137.052 €	20.717 €	3
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
19	4.589.252 €	2.539.103 €	2.050.148 €	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

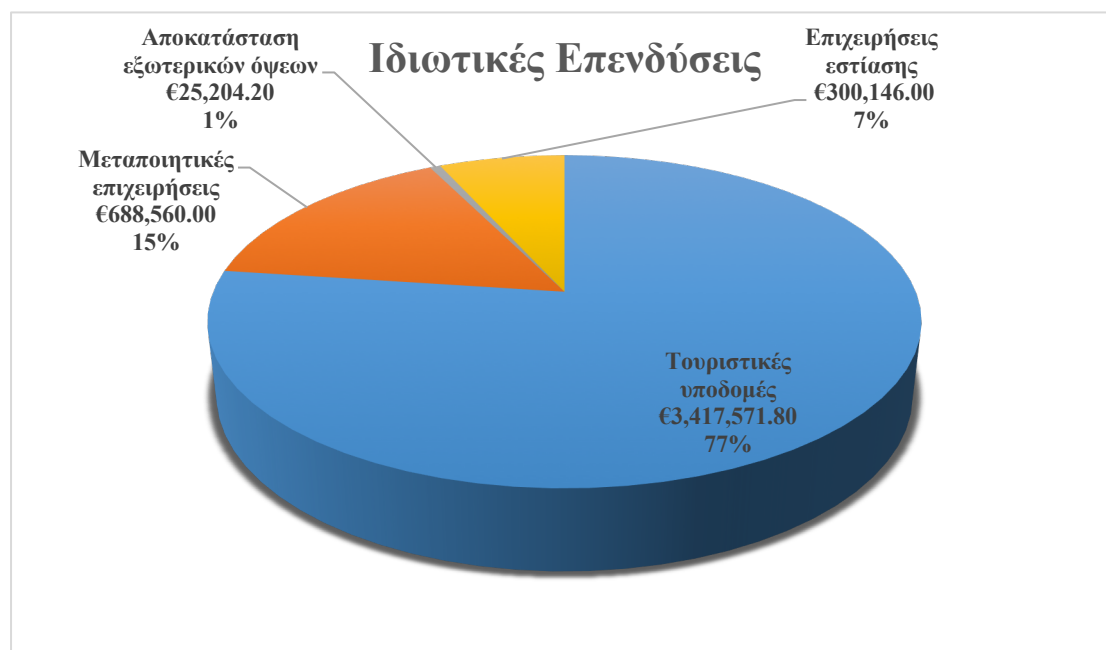
Συνολικά υλοποιήθηκαν 16 ιδιωτικά έργα ύψους 4.431.482 €. Τα έργα αυτά αφορούν τον τουριστικό τομέα όπου υλοποιήθηκαν 11 επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού

3.742.921 €. Στον τομέα της μεταποίησης υλοποιήθηκαν 3 επενδύσεις ύψους 688.560 €.

Μέσω των δημοσίων επενδύσεων υλοποιήθηκαν 2 δημοτικά έργα (1 στο Δήμο Πυλλήνης και 1 στο Δήμο Ναυπάκτου) και 1 από την Αναπτυξιακή Ναυπάκτου.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται η κατανομή των ιδιωτικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν από το πρόγραμμα.

Γράφημα 4.2.3.1 Ιδιωτικές επενδύσεις ΠΕΠ Ορεινών Όγκων-ΟΠΑΑΧ

Σύμφωνα με το γράφημα από 84% των επενδύσεων αφορά υπηρεσίες το 15% μεταποιητική δραστηριότητα και 1% αποκατάσταση εξωτερικών όψεων.

Στην κατηγορία των τουριστικών υποδομών τα επιπλωμένα διαμερίσματα κατείχαν το 45%, οι επιπλωμένες κατοικίες το 35%, οι ξενοδοχειακές μονάδες το 12% και τα επιπλωμένα δωμάτια με το 8%.

Στην κατηγορία των επιχειρήσεων εστίασης υπήρξαν 2 επενδύσεις η μία αφορά την δημιουργία εστιατορίου και η δεύτερη εκσυγχρονισμό καφενείου και δημιουργία ψησταριάς.

Τέλος στην κατηγορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων δημιουργήθηκαν συσκευαστήριο βιολογικών κηπευτικών, το βιοτεχνικό εργαστήριο ξυλογλυπτικής,

βιτρώ, λαϊκής τέχνης και επεξεργασίας υάλου και η επισκευή-εκσυγχρονισμός αρτοποιείου.

Οι δημόσιες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν από το πρόγραμμα παρουσιάζονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 4.2.3.2 Δημόσιες επενδύσεις ΠΕΠ Ορεινών Όγκων-ΟΠΑΑΧ

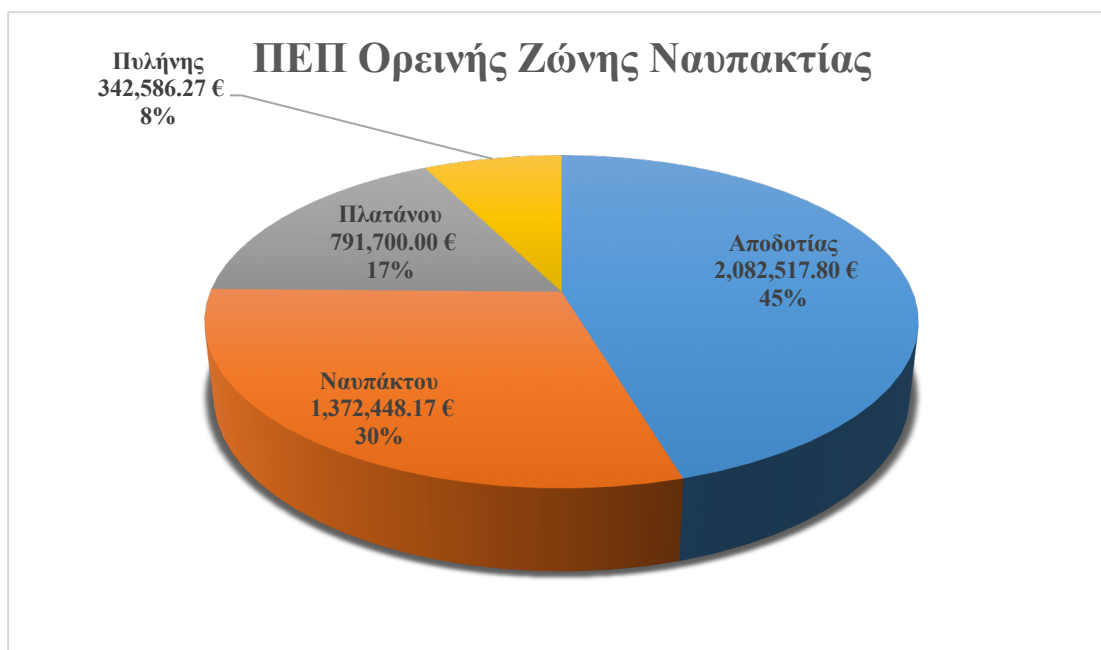

Οι πόροι του προγράμματος για δημόσια έργα ήταν πολύ περιορισμένοι 157.770 €, με αποτέλεσμα να μην υλοποιηθούν σημαντικά δημόσια έργα στον ορεινό όγκο της Ναυπακτίας.

Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν αφορούν την αποκατάσταση υδρόμυλου στον Δήμο Πυλλήνης, τη συντήρηση – επένδυση εξωτερικών όψεων κτιρίων και το φωτισμό με διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου του πρώην Δημοτικού Σχολείου του οικισμού Χάνι Μπανιά και την προβολή της περιοχής.

Τέλος στο γράφημα 4.2.3.3 παρουσιάζονται οι Δήμοι της περιοχής παρέμβασης με το συνολικό ποσό των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων που απορρόφησαν από το ΟΠΑΑΧ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας.

Γράφημα 4.2.3.3 Συνολικές επενδύσεις μέσω του ΟΠΑΑΧ στον Ορεινό Όγκο της Ναυπακτίας

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων πραγματοποιήθηκε στους Δήμους Αποδοτίας και Ναυπάκτου.

4.2.4 Κοινωνική Πρωτοβουλία Equal

Στο πλαίσιο της Κοινωνικής Πρωτοβουλίας Equal υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Κοινωνική Επιχειρηματικότητα για την καταπολέμηση του Αποκλεισμού». Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων, καθώς επίσης και στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και την δημιουργία ευκαιριών για την ένταξη στην αγορά εργασίας. Οι ωφελούμενοι ήταν άτομα που ανήκαν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (άτομα με ειδικές ανάγκες, Ρομά, άνεργες γυναίκες, άνεργοι νέοι που στερούνταν επαγγελματικής εμπειρίας) και πλήττονταν από την ανεργία στον Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

Η εταιρεία υλοποίησε την Κ.Π. Equal από το 2002 έως το 2005 συνολικού προϋπολογισμού 880.441,00 €. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσε ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας και συγκεκριμένα οι πόλεις του Αγρινίου και της Ναυπάκτου. Η εταιρεία ήταν ο συντονιστής του προγράμματος για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας στην περιοχή παρέμβασης.

Για την υλοποίηση της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας δημιουργήθηκε η αναπτυξιακή σύμπραξη «Σύμφωνο Προώθησης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Αιτωλοακαρνανία», η οποία συγκροτήθηκε από 2 Δήμους, 6 κοινωνικούς φορείς, 2 αναπτυξιακές εταιρείες και 2 ΤΕΙ. Στα πλαίσια του προγράμματος δημιουργήθηκε η Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου και σκοπός της ήταν η προώθηση του πολιτισμού και η παροχή τουριστικών υπηρεσιών.

4.2.5 Interreg

4.2.5.1 Interreg III C East

Η κοινοτική πρωτοβουλία Interreg III C East είχε ως γενικό στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των μέσων της περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής μέσω της δικτύωσης. Μέσω της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας, δόθηκε η δυνατότητα στις Ευρωπαϊκές περιφέρειες να δουλέψουν μαζί σε κοινά έργα και να αναπτύξουν δίκτυα συνεργασίας. Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συμμετείχε σε ένα τέτοιο δίκτυο ως εταίρος.

4.2.5.2 Innoref

Το Innoref είναι ένα πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ Περιφερειών της ΕΕ και χρηματοδοτείται από το Interreg III C East. Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συμμετείχε μαζί με την Ιταλία, Ελλάδα και Τσεχία στο Innoref με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τα στρατηγικά σημεία ήταν η προστασία του περιβάλλοντος, η διαπεριφερειακή συνεργασία και η βιώσιμη ανάπτυξη. Το 2005 η εταιρεία υλοποίησε στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Innoref το έργο της που αφορούσε «Αγροτουριστικό προϊόν με ονομασία προέλευσης».

4.2.5.3 Pro - Agri tour

Το Pro Agri-Tour ήταν υποέργο στρατηγικού χαρακτήρα και υλοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Innoref της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg III C East. Στόχος της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ήταν η δημιουργία σήματος ποιότητας, υπό τη μορφή ομπρέλας, το οποίο θα δικαιούνταν αγροτουριστικές μονάδες και παραγωγοί που θα πληρούσαν τα κριτήρια του σήματος ποιότητας. Σκοπός της δημιουργίας αυτού του συστήματος ήταν η σύνδεση των παραγωγικών βιολογικών, παραδοσιακών και

τοπικών προϊόντων με τις αγροτουριστικές μονάδες ώστε μέσω αυτής της διασύνδεσης το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν να είναι υψηλής ποιότητας.

Η εταιρεία υλοποίησε το πρόγραμμα Pro – Agri tour από το 2005 έως το 2007 συνολικού προϋπολογισμού 449.270 €. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσαν η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, δύο Περιφέρειες της Ιταλίας και μια Περιφέρεια της Τσεχίας.

4.2.5.4 *Warema*

Το Warema υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg III B/CADSES την περίοδο 2006 έως 2008. Στόχος του προγράμματος ήταν η ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών στον σχεδιασμό ενεργειών βασισμένων σε δίκτυα κοινωνικών εταίρων και φορέων για την εφαρμογή της Οδηγίας – Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60. Το πρόγραμμα ανέπτυξε στρατηγικές, κατάλληλα διαμορφωμένες για τις λεκάνες απορροής, συμπεριλαμβανομένων μεγάλων εκτάσεων προστατευόμενων περιοχών. Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι δημόσιες και ιδιωτικές συνεργασίες, η ανάλυση της κατάστασης των υδάτων στις περιοχές, τα σχέδια δράσης, οι χωρικοί σχεδιασμοί, η εκτεταμένη διαβούλευση και η πληροφόρηση.

Το πρόγραμμα Warema είχε προϋπολογισμό 1.099.440 €. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσε η ευρύτερη περιοχή της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου, η λεκάνη απορροής Upper Tagliamento στην Ιταλία, η λεκάνη απορροής της λίμνης Velence στην Ουγγαρία και η προστατευόμενη περιοχή Poodri στην Τσεχία.

Η εταιρία στα πλαίσια του Warema για τη «Διαχείριση Υδάτινων Πόρων σε Προστατευόμενες Περιοχές» υλοποίησε το τμήμα του σχεδίου που αφορούσε την προώθηση της κοινοτικής οδηγίας για το νερό σε προστατευόμενες περιοχές και την βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου.

4.2.6 *Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση*

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση του Υπουργείου Εργασίας, στόχευε στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού την

καταπολέμηση της ανεργίας και την αύξηση της απασχόλησης. Ειδικότερα παρείχε συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες σε ευπαθείς κατηγορίες του πληθυσμού που απειλούνταν με κοινωνικό αποκλεισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η εταιρεία υλοποίησε το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση από το 2003 έως το 2005 συνολικού προϋπολογισμού 1.173.881 €. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η πρόταση υποβλήθηκε στο πρόγραμμα από την ΑΙΤΩΛΙΚΗ σε συνεργασία με το ΚΕΜΟΠ. Το ποσό του προγράμματος που αντιστοιχούσε στην ΑΙΤΩΛΙΚΗ για την κάλυψη των λειτουργικών της δαπανών ήταν 140.865 €, δηλαδή το 12% του συνολικού προϋπολογισμού. Στο πρόγραμμα είχαν ενταχθεί 22 έργα.

4.2.7 Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» υλοποιήθηκε το έργο του ΚΕΤΑ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Σκοπός του προγράμματος ήταν η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και η αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων για την προώθηση επενδύσεων.

Το πρόγραμμα συνολικού προϋπολογισμού 2.019.000 € υλοποιήθηκε από το 2003 έως το 2007. Την περιοχή παρέμβασης αποτελούσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Για την υλοποίηση του έργου η εταιρεία πραγματοποίησε σύμπραξη με οκτώ φορείς, οι οποίοι ήταν Αναπτυξιακές Εταιρείες, Επιμελητήρια, Ινστιτούτα και Σύνδεσμοι. Το έργο περιλάμβανε 44 δράσεις. Στα πλαίσια του έργου περιλαμβανόταν η παροχή αξιόπιστων υπηρεσιών πληροφόρησης, συμβουλευτικού προσανατολισμού προς τις επιχειρήσεις για τις δυνατότητες χρηματοδοτικής στήριξης και βασικής πληροφόρησης σε εξειδικευμένα νομικά και χρηματοπιστωτικά θέματα αλλά και ανεύρεσης συμβούλων και συνεργατών. Για την εκπλήρωση των παραπάνω δημιουργήθηκε και λειτουργούσε από την ΑΙΤΩΛΙΚΗ αποκεντρωμένο γραφείο στην Ναύπακτο παρέχοντας υπηρεσίες στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής.

4.2.8 Πλάτων

Το πρόγραμμα Πλάτων υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο σκοπός του ήταν η κοινωνική ένταξη, η επαγγελματική κατάρτιση και η δημιουργική απασχόληση ατόμων ή ομάδων που λόγω καταγωγής, λόγω αναπηρίας ή άλλων συνθηκών τείνουν να περιθωριοποιηθούν ή δυσχεραίνεται η κοινωνική τους ένταξη.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από το 2002 έως το 2005. Το 2002 το ΚΕ.Σ.Υ.Υ, το ΚΕΜΟΠ «Ο Πλάτων» υπέγραψαν τη σύμβαση με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συνεργάστηκε με το ΚΕ.Σ.Υ.Υ, ΚΕΜΟΠ, τον Δήμο Πύργου, την Αναπτυξιακή Τριγωνίδα και το Σύλλογο Αναπήρων, Παραπληγικών και Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες «Η ΕΛΠΙΔΑ».

4.2.9 Εγρήγορση

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης «Εγρήγορση» συνολικού προϋπολογισμού 776.160 € υλοποιήθηκε το μέτρο 5.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση». Το μέτρο αφορούσε «Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών». Σκοπός του έργου ήταν η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε 435 άνεργες και 70 εργαζόμενες γυναίκες, με στόχο την ένταξη ή την παραμονή τους στην αγορά εργασίας.

Για την υλοποίηση του έργου η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συμμετείχε σε εταιρικό σχήμα μαζί με άλλους 12 φορείς, με συντονιστή της δράσης το ΚΕΜΟΠ «Ο Πλάτων». Το σχέδιο δράσης «Εγρήγορση» υλοποιήθηκε από το 2003 έως το 2007. Η περιοχή παρέμβασης αφορούσε την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα τις περιοχές Ναυπάκτου, Αγρινίου, Μεσολογγίου, Πατρών, Καλαβρύτων, Αιγιαλείας, Δυτικής Αχαΐας, Πύργου, Αμαλιάδας και της αρχαίας Ολυμπίας.

4.3 Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2007-2013)

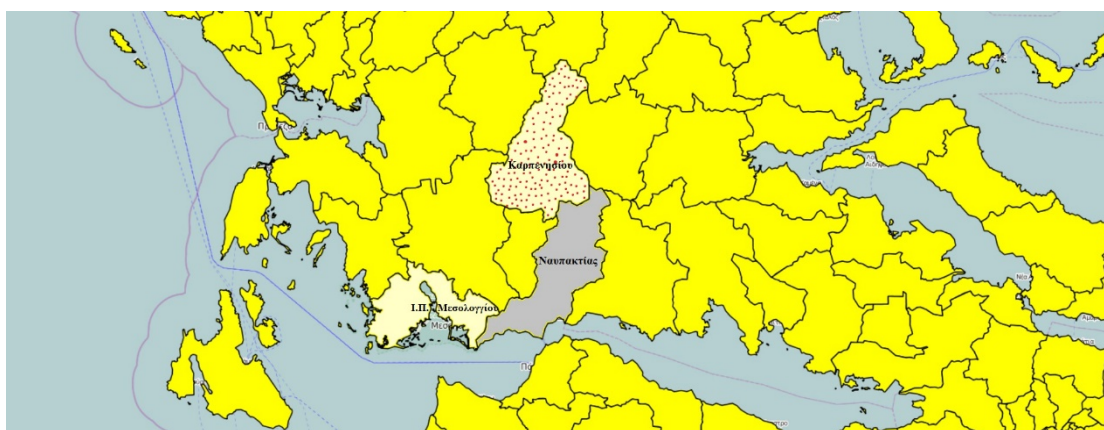
Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ στο πλαίσιο του Δ' ΚΠΣ το οποίο είναι και το τελευταίο που εξετάζεται στην παρούσα εργασία, υλοποίησε τα εξής προγράμματα: Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader, Τοπικό Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών (Leader Αλιείας), Άξονα 3 (ΟΠΑΑΧ), Proactive, Cultema και Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης.

4.3.1 Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader» αποσκοπούσε στην «ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής, μέσα από την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών στοιχείων, της αγροτικής παραγωγής και του παραδοσιακού τρόπου ζωής, με σκοπό την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, τη βελτίωση των εισοδημάτων και την αύξηση της απασχόλησης».

Η εταιρεία υλοποίησε την Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader» από το 2010 έως το 2015 συνολικού προϋπολογισμού 10.077.000 €. Η περιοχή παρέμβασης αποτελούνταν από τους Νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ευρυτανίας. Πιο συγκεκριμένα τους Δήμους Ναυπακτίας, Ι.Π. Μεσολογγίου και Καρπενησίου όπου υλοποιήθηκαν συνολικά 37 επενδύσεις.

Εικόνα 4.3.1.1 Περιοχή παρέμβασης Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader»

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα συνολικά ποσά των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων του προγράμματος.

Πίνακας 4-5 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων μέσω της Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader»

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ (€)	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€)	%
31	7.280.034	4.079.120	3.200.914	93
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
6	572.463	535.745	36.718	7
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
37	7.852.498	4.614.865	3.237.632	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

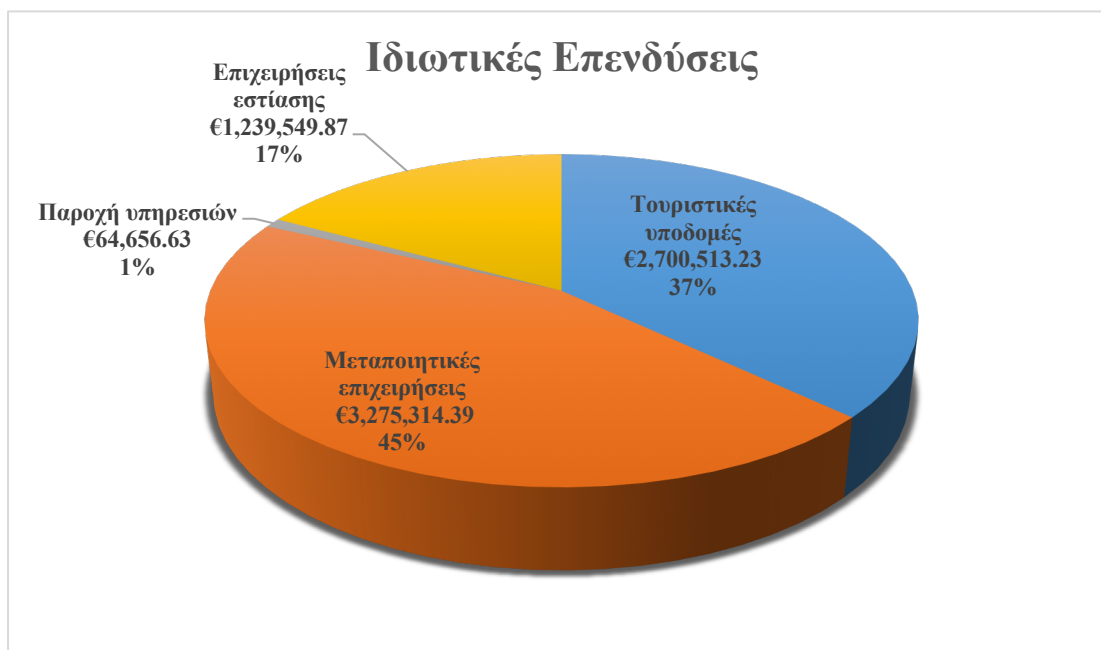
Συνολικά υλοποιήθηκαν 31 ιδιωτικά έργα ύψους 7.280.034 €. Στον τουριστικό τομέα υλοποιήθηκαν 14 επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού 3.509.061 €. Στον τομέα της μεταποίησης υλοποιήθηκαν 13 επενδύσεις ύψους 3.275.314 € και στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υλοποιήθηκαν 4 επενδύσεις ύψους 495.657 €.

Οι δημόσιες επενδύσεις αφορούν 5 δημοτικά έργα (4 στο Δήμο Ναυπακτίας και 1 στο Δήμο Αντιρρίου) και ένα έργο από Πολιτιστικό Σύλλογο.

Η διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στον προϋπολογισμό του προγράμματος και στο συνολικό προϋπολογισμό των επενδύσεων είναι η τεχνική στήριξη και οι λοιπές δαπάνες του προγράμματος που έλαβε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ για την υλοποίηση.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι ιδιωτικές επενδύσεις στο σύνολο τους και οι που πραγματοποιήθηκαν.

Γράφημα 4.3.1.1 Ιδιωτικές επενδύσεις της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ μέσω της Κ.Π. «Εφαρμογή Προσέγγισης Leader»

Σύμφωνα με το γράφημα το 45% των επενδύσεων αφορά μεταποιητικές δραστηριότητες, το 37% αφορά τουριστικές υποδομές, το 17% επιχειρήσεις εστίασης και τέλος το 1% για την παροχή υπηρεσιών.

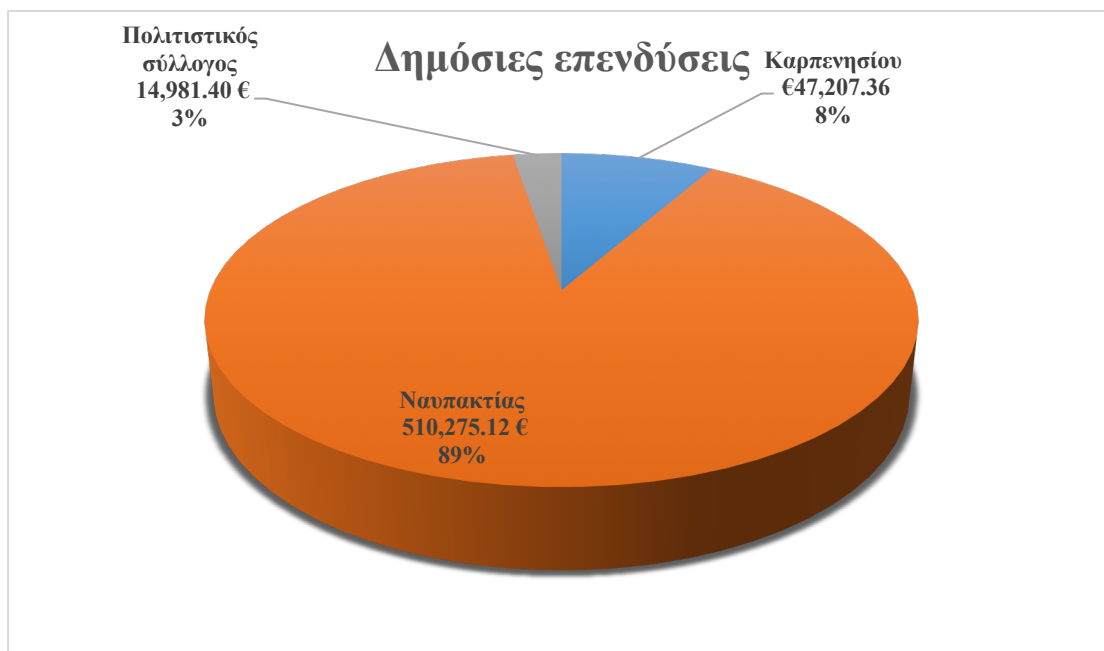
Όπως προκύπτει στην κατηγορία των τουριστικών υποδομών τα επιπλωμένα διαμερίσματα κατείχαν το 26%, η ξενοδοχειακή μονάδα το 3% και το επισκέψιμο βιολογικό αγρόκτημα απορρόφησε το 4,3%. Στην κατηγορία των επιχειρήσεων εστίασης δημιουργήθηκαν παραδοσιακό καφενείο παραδοσιακή ταβέρνα και χώρος εστίασης και αναψυχής.

Στην κατηγορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων υλοποιήθηκαν επενδύσεις για συσκευαστήριο εσπεριδοειδών, τυποποιητήριο μελιού και μαρμελάδας, μονάδα συσκευασίας - τυποποίησης - διαλογής - συντήρησης - ψύξης - αποθήκευσης νωπών οπωροκηπευτικών και αρτοποιείο.

Τέλος στην κατηγορία των παρεχόμενων υπηρεσιών το καθαριστήριο κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων και ο εκσυγχρονισμός οπωροπαντοπωλείου από 0,3% και το παραδοσιακό κουρείο το 0,2%.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι δημόσιες επενδύσεις και οι φορείς στους οποίους πραγματοποιήθηκαν. Δημοτικά έργα πραγματοποίησαν οι Δήμοι Ναυπακτίας και Καρπενησίου καθώς και ο Προοδευτικός-Εξωραϊστικός Σύλλογος Γραβρολίμνης «Παναγιά Παναξιώτισσα».

Γράφημα 4.3.1.2 Δημόσιες επενδύσεις μέσω της Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader»

Σε αυτή την Κ.Π. το ποσό που προβλεπόταν για δημόσιες επενδύσεις ήταν πολύ μικρό σε σχέση με προηγούμενες περιόδους και ανερχόταν στο 7% του συνολικού προγράμματος.

Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν αφορούν ανακατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων, προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης μέσω του Τοπικού Προγράμματος «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader», η διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής εκδήλωσης γιορτή καστανού που γίνεται στην Άνω Χώρα στην ΔΕ Αποδοτίας του Δήμου Ναυπακτίας και τα έργα ανακαίνισης δημοτικού κτιρίου για χρήση ως χώρου πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Τέλος στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι Δήμοι που ανήκαν στην περιοχή παρέμβασης, στους οποίους υλοποιήθηκαν ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στα πλαίσια του προγράμματος.

Γράφημα 4.3.1.3 Συνολικές επενδύσεις μέσω της Κ.Π. «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader»

Σύμφωνα με τα στοιχεία του γραφήματος ο Δήμος Ναυπακτίας απορρόφησε το 92% των πόρων του προγράμματος. Στον Δήμο I.Π. Μεσολογγίου υλοποιήθηκε το 7% των επενδύσεων και στον Δήμο Καρπενησίου το 1%. Η μεγάλη συμμετοχή του Δήμου Ναυπακτίας οφείλεται στο γεγονός ότι λόγω του νόμου 3852/2010 περί «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» όλοι οι πρώην Καποδιστριακοί ορεινοί Δήμοι της επαρχίας Ναυπακτίας ενσωματώθηκαν στον νέο Καλλικρατικό Δήμο Ναυπακτίας.

4.3.2 Τοπικό Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών (Leader Αλιείας)

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ διεκδίκησε και εντάχθηκε στο πρόγραμμα «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» για την περίοδο 2011 έως 2016 συνολικού προϋπολογισμού 6.557.000 €. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορούσε παραθαλάσσιες αστικές περιοχές της χώρας για την ανάπτυξη του επιχειρείν. Στο σύνολο της χώρας υλοποιήθηκαν αρχικά 8 τοπικά προγράμματα στη συνέχεια άλλα 3.

Την περιοχή παρέμβασης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ αποτελούσαν οι πόλεις I.Π. Μεσολογγίου, Ναυπάκτου και Αιτωλικού, με παράδοση στην αλιεία.

Το Τοπικό Πρόγραμμα Leader Αλιείας αποσκοπούσε στην «ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής, μέσα από την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών στοιχείων, της αγροτικής παραγωγής και του παραδοσιακού τρόπου ζωής, με σκοπό τη δημιουργία σοβαρών υποδομών στον αλιευτικό τουρισμό, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, τη βελτίωση των εισοδημάτων και την αύξηση της απασχόλησης».

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα ιδιωτικά και δημόσια έργα που εντάχθηκαν στο Leader Αλιείας.

Πίνακας 4-6 Συγκεντρωτικός πίνακας επενδύσεων Τοπικού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (Leader Αλιείας)

ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ (€)	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€)	%
32	3.176.400	1.905.840	1.270.560	88
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
5	424.053	344.758	79.294	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	ΙΔ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	%
37	3.600.454	2.250.599	1.349.854	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Συνολικά υλοποιήθηκαν 32 ιδιωτικά έργα ύψους 3.176.400 €. Τα έργα αυτά αφορούν τον τουριστικό τομέα όπου υλοποιήθηκαν 9 επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού 936.132 €. Στον τομέα της μεταποίησης υλοποιήθηκαν 4 επενδύσεις ύψους 320.520 €, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών υλοποιήθηκαν 10 επενδύσεις ύψους 1.233.651 €, στον τομέα των εμπορικών επιχειρήσεων υλοποιήθηκαν 9 επενδύσεις ύψους 686.095 €.

Ως προς τις δημόσιες επενδύσεις υλοποιήθηκαν 5 δημοτικά έργα (3 στο Δήμο Ναυπακτίας και 2 στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου).

Η διαφορά ανάμεσα στον προϋπολογισμό του προγράμματος και στο συνολικό προϋπολογισμό των επενδύσεων είναι η τεχνική στήριξη και οι λοιπές δαπάνες του προγράμματος που έλαβε η ΑΙΤΩΛΙΚΗ για την υλοποίηση.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι ιδιωτικές επενδύσεις στο σύνολο τους και κατά τομέα που πραγματοποιήθηκαν. Οι 5 επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούν μεταποίηση, εστίαση, τουριστική υποδομή, παροχή υπηρεσιών και εμπορική επιχείρηση.

Γράφημα 4.3.2.1 Ιδιωτικές επενδύσεις Τοπικού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (Leader Αλιείας)

Όπως προκύπτει στην κατηγορία των επιχειρήσεων εστίασης υπήρξαν 4 επενδύσεις για επιχειρήσεις μαζικής εστίασης, εστιατόριο-καφέ, καφετέρια-καφεκοπτείο, παραδοσιακό καφενείο-ψησταριά και μια επένδυση εκσυγχρονιστικού χαρακτήρα για καφετέρια.

Στην κατηγορία των μεταποιητικών επιχειρήσεων περιλαμβάνονται παραδοσιακό κρεοπωλείο – Delicatessen, αρτοποιείο και εργαστήριο ζαχαροπλαστικής.

Στην κατηγορία της παροχής υπηρεσιών οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούν μονάδα ενοικίασης τουριστικών σκαφών, εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες, προβολή τοπικών βιολογικών προϊόντων, ίδρυση κουρείου,

μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμός επιχείρησης ταχυμεταφορών, δημιουργία σύγχρονου portal και εκσυγχρονισμός του ενημερωτικού portal, υπηρεσίες διαιτολογίας και 2 επενδύσεις εκσυγχρονιστικού χαρακτήρα που αφορούσε εκσυγχρονισμό επιχείρησης υπηρεσιών φωτογραφίας και εκσυγχρονισμό ινστιτούτου αισθητικής προσώπου και σώματος.

Στην κατηγορία των εμπορικών επιχειρήσεων οι επενδύσεις αφορούν ίδρυση 4 επιχειρήσεων καταστήματος εμπόριο πλακιδίων – πέτρας - μαρμάρων, ίδρυση επιχείρησης εμπορίου φρούτων και λαχανικών, ίδρυση επιχείρησης λιανικού εμπορίου ειδών για κατοικίδια ζώα και ίδρυση παραδοσιακού παντοπωλείου και προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού για την επιχείρηση γραφικών τεχνών. Για τον εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων χρηματοδοτήθηκαν επενδύσεις για εκσυγχρονισμό καταστήματος ηλεκτρολογικών ειδών, εκσυγχρονισμό καταστήματος οπωροπαντοπωλείου, εκσυγχρονισμό και μετεγκατάσταση καταστήματος χονδρικού και λιανικού εμπορίου ειδών σπιτιού και ειδών δώρου και μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμός καταστήματος εμπορίας ηλεκτρονικών υπολογιστών-περιφερειακών συσκευών - αναλώσιμων και μηχανών γραφείου.

Οι δημόσιες επενδύσεις που χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα ήταν περιορισμένες και αντιστοιχούν στο 12% του συνόλου του προγράμματος. Τα δημόσια έργα υλοποιήθηκαν στο Δήμο Ναυπακτίας σε ποσοστό 9,5% και στο Δήμο Μεσολογγίου σε ποσοστό 2,5%.

Τα επί μέρους δημόσια έργα φαίνονται στο γράφημα 4.3.2.2.

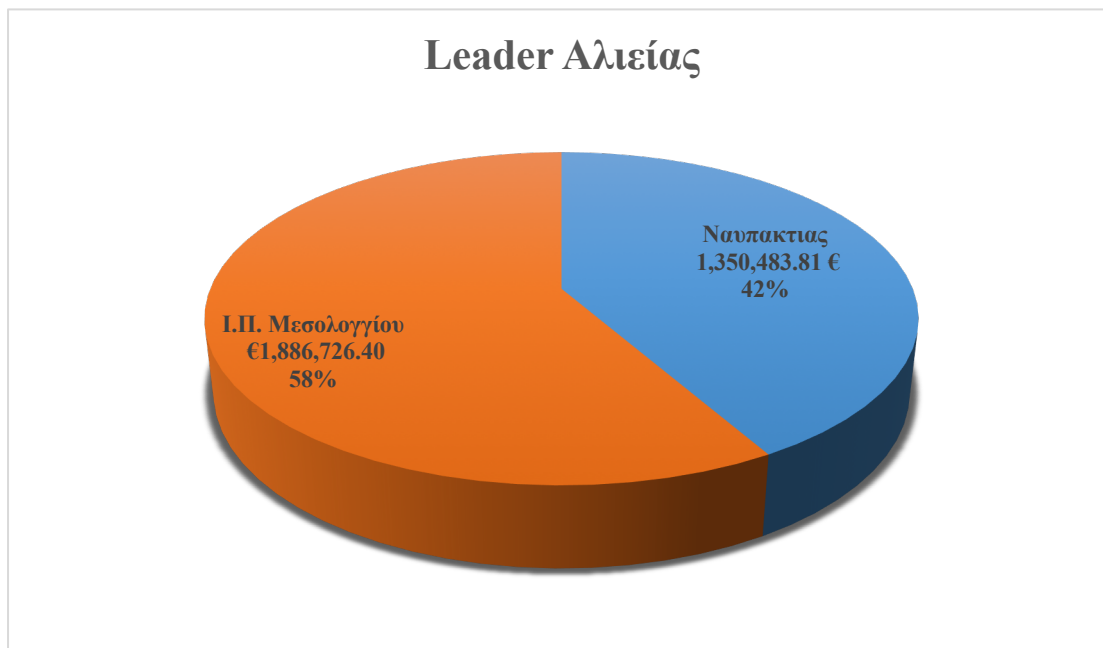
Γράφημα 4.3.2.2 Έργα δημοσίων επενδύσεων Τοπικού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (Leader Αλιείας)

Σημαντικό μέρος του προγράμματος δαπανήθηκε για την προβολή της περιοχής και το έργο τέχνης και πολιτισμού στη Ναύπακτο όπου κατείχε το 78%. Ακολουθεί το Μουσείο «Βάσω Κατράκη στο Αιτωλικό» και η σήμανση υγροβιότοπων στο Μεσολόγγι.

Τέλος στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι Δήμοι που ανήκαν στην περιοχή παρέμβασης, στους οποίους υλοποιήθηκαν ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στα πλαίσια του προγράμματος.

Γράφημα 4.3.2.3 Συνολικές επενδύσεις Τοπικού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» (Leader Αλιείας)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του γραφήματος στον Δήμο I.Π. Μεσολογγίου απορροφήθηκε το 58% του συνολικού προγράμματος. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούν κυρίως ενοικίαση τουριστικών και ιστιοπλοϊκών σκαφών. Στο Δήμο Ναυπακτίας υπήρξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον από εμπορικές επιχειρήσεις αλλά και επιχειρήσεις εστίασης.

Πρέπει να αναφερθεί ότι η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ήταν μια από τις 8 αναπτυξιακές εταιρείες που υλοποίησαν Πανελλαδικά το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Σημειώνουμε ότι με τα Προγράμματα Leader και ΟΠΑΑΧ μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν ιδιωτικές κυρίως επενδύσεις με επιδότηση από 55-57% κατά μέσο όρο. Η χρηματοδότηση για δημόσια έργα ήταν περιορισμένη με ποσοστό επιχορήγησης 100%. Τα προγράμματα αυτά αφορούσαν κοινότητες κάτω των 2.000 κατοίκων ορεινές και ημιορεινές, με τα δύο προγράμματα να μην συνυπάρχουν σε καμιά περίπτωση.

Με το πρόγραμμα Leader Αλιείας η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ενέταξε και τις 3 πόλεις Ναυπάκτου, I.Π. Μεσολογγίου και Αιτωλικού σε πρόγραμμα χρηματοδότησης επενδύσεων ιδιωτικών και δημοσίου χαρακτήρα. Αυτό είχε ιδιαίτερη σημασία δεδομένου ότι η ΑΙΤΩΛΙΚΗ μπορούσε πλέον να εντάξει σε προγράμματα το σύνολο της περιοχής και

ιδιαιτέρως τα αστικά κέντρα στα οποία η ζήτηση για επενδύσεις είναι αυξημένη. Το ποσοστό επιχορήγησης των ιδιωτικών επενδύσεων από το Leader Αλιείας ανήλθε σε 50% κατά μέσο όρο.

4.3.3 Άξονας 3 (ΟΠΑΑΧ)

Ο Άξονας 3 (ΟΠΑΑΧ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013» αποτελούσε συνέχεια του ΟΠΑΑΧ της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2000-2006). Η εταιρεία υλοποίησε το πρόγραμμα «Άξονας 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης» από το 2011 έως το 2015 συνολικού προϋπολογισμού 143.000 €. Περιοχή παρέμβασης αποτελούσαν οι Δήμοι Αποδοτίας, Πλατάνου, Πυλλήνης, Θέρμου και Ευπαλίου.

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προκήρυξε τις δράσεις ιδιωτικών επενδύσεων του ΟΠΑΑΧ και συγκεκριμένα τα μέτρα:

- Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες.
- Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Για την υλοποίηση του προγράμματος η εταιρεία συμμετείχε στο εταιρικό σχήμα με τρεις Αναπτυξιακές Εταιρείες της ευρύτερης περιοχής. Το 2013 για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων η ΑΙΤΩΛΙΚΗ δημιούργησε παράρτημα στην Ι.Π. Μεσολογγίου στο οποίο μετέφερε το συγκεκριμένο έργο.

4.3.4 Proactive

Το διακρατικό πρόγραμμα «Proactive» αφορούσε την ανταλλαγή τεχνογνωσίας για την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Σκοπός του ήταν η μεταφορά καλών πρακτικών, τεχνογνωσίας και η ενδυνάμωση της κοινωνικής οικονομίας στη Ρουμανία.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε το διακρατικό πρόγραμμα «Proactive» από το 2009 έως το 2012 συνολικού προϋπολογισμού 350.000 €. Η εταιρεία σε συνεργασία με τη

ρουμανική ΜΚΟ «Catalactica» κατάρτισαν και υπέβαλαν το πρόγραμμα ανταλλαγής τεχνογνωσίας στο Υπουργείο Απασχόλησης της Ρουμανίας. Η συνεργασία αυτή συνέβαλε στην παραπέρα προβολή της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στο χώρο των Βαλκανίων.

4.3.5 Cultema

Το πρόγραμμα «Cultema» στόχευε στην δημιουργία μιας κοινής στρατηγικής μάρκετινγκ, όπου σκοπός του ήταν η αύξηση της δημόσιας ακίνητης περιουσίας σε περιοχές με πολιτιστικό απόθεμα. Η εταιρεία υλοποίησε το πρόγραμμα «Cultema» από το 2011 έως το 2013 συνολικού προϋπολογισμού 180.000 € και την περιοχή παρέμβασης αποτελούσε η Ναύπακτος. Στο έργο συμμετείχαν ο Δήμος Ναυπακτίας και η Περιφέρεια της Βενετίας όπου η συνεργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των εκδηλώσεων της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου.

4.3.6 Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης

Το πρόγραμμα «Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης» αποσκοπούσε στην συγκρότηση Δικτύου Προώθησης της Απασχόλησης στην Αιτωλία με έμφαση την απασχόληση ανέργων, νέων επιστημόνων και αγροτών. Σκοπός ήταν ο συντονισμός των φορέων και της τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας, η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, η προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και η αξιοποίηση νέων και καινοτόμων επιχειρηματικών πεδίων (κοινωνικές επιχειρήσεις, ηλεκτρονικό επιχειρείν).

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ υλοποίησε το πρόγραμμα «Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης» από το 2013 έως το 2014 συνολικού προϋπολογισμού 186.000 €. Περιοχή παρέμβασης αποτελούσαν οι Δήμοι Ναυπακτίας, Ι.Π. Μεσολογγίου και Θέρμου. Στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος συνεργάστηκαν 12 φορείς, δημιουργώντας Αναπτυξιακή Σύμπραξη με την επωνυμία «Αιτωλία» και συντονιστή την ΑΙΤΩΛΙΚΗ. Επιπλέον για την υλοποίηση του προγράμματος η εταιρεία συμμετείχε στον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο «Συν-Επιχειρώντας».

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ κατά την 15ετή διαχείριση των προγραμμάτων κατόρθωσε την υλοποίηση 177 επενδύσεων. Αυτό οφείλετε στην πολύ καλή και άρτια διαχείριση

αυτών αλλά και στην εμπιστοσύνη που έδειξαν για την φερεγγυότητα της εταιρείας οι πολίτες της περιοχής παρέμβασης. Τα χρήματα που επενδύθηκαν στην περιοχή έφτασαν περίπου τα 26 εκατ. ευρώ, δείχνοντας την σοβαρή και επιτυχημένη προσπάθεια που έγινε. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά τα στοιχεία των προγραμμάτων.

Πίνακας 4-7 Συνολικός πίνακας πραγματοποιηθέντων επενδύσεων

Προγράμματα	Αριθμός Επενδύσεων	Προϋπολογισμός (€)	Επιχορήγηση (€)	Ίδια Συμμετοχή (€)
Leader II	34	3.699.419	2.063.667	1.366.120
Leader +	50	6.107.651	3.885.690	2.221.960
ΠΕΠ Ορεινών Όγκων Ναυπακτίας	19	4.589.252	2.539.103	2.050.148
Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader	37	7.852.498	4.614.865	3.237.632
Leader Αλιείας	37	3.600.454	2.250.599	1.349.854
	177	25.849.274	15.353.924	10.225.714

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Τα κεφάλαια που επενδύθηκαν σε συνδυασμό με την νοοτροπία που δημιουργήθηκε συνέβαλαν στην θετική και επιτυχημένη προσπάθεια της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ για την ανάδειξη της Ορεινής Ναυπακτίας ως τουριστικός προορισμός. Στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων πραγματοποιήθηκαν 124 επενδύσεις που αφορούσαν μεταποιητικές επιχειρήσεις, καταλύματα, επιχειρήσεις εστίασης, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, υπηρεσίες εναλλακτικού τουρισμού και αθλητισμού, εμπορικές επιχειρήσεις και διαδικτυακοί τόποι. Τέλος, στην κατηγορία των δημοσίων επενδύσεων πραγματοποιήθηκαν 53 επενδύσεις σε ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης.

4.4 Προγραμματικές Συμβάσεις και Λοιπές Υπηρεσίες

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστούν όλες οι προγραμματικές συμβάσεις που σύναψε η εταιρεία με δημόσιους φορείς και με ιδιωτικές εταιρείες στο πλαίσιο υλοποίησης των προγραμμάτων αλλά και ανεξάρτητα από αυτά. Στο πλαίσιο του προγράμματος Κοινωνία της πληροφορίας, το οποίο αποτελούσε ένα από τα

μεγαλύτερα προγράμματα του Γ΄ ΚΠΣ, υπογράφηκε προγραμματική σύμβαση για την συμμετοχή της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ με αντικείμενο την παροχή τεχνικής και τεχνολογικής υποστήριξης.

4.4.1 ΕΥΔΑΠ

Η εταιρεία το 2000 υπέβαλε στην ΕΥΔΑΠ πρόταση κόστους 14.673 €. για την καθαριότητα των της περιοχής των πηγών του Ευήνου σε 5 κοινότητες της Οφιοινείας του Δήμου Αποδοτίας. Συγκεκριμένα η πρόταση αφορούσε τις κοινότητες Γραμμένη Οξυά, Λεύκα, Μανδρινή, Καλλονή και Κυδωνιά.

Το 2001 εγκρίθηκε πίστωση 58.694 € από την ΕΥΔΑΠ για την προστασία των πηγών του Ευήνου και του Μόρνου. Το ποσό αυτό αξιοποιήθηκε για την επικάλυψη παλαιών χωματερών, για διοικητικές δαπάνες και για την διαχείριση των σκουπιδιών των Δήμων Αποδοτίας, Πλατάνου και Βαρδουσίων που περιβάλλουν τους ταμιευτήρες Ευήνου και Μόρνου από τους οποίους υδρεύεται η Αττική.

Το 2002 διατέθηκε στην ΑΙΤΩΛΙΚΗ το ποσό των 11.738 € για τον καθαρισμό των λεκανών απορροής Μόρνου και Ευήνου. Το 2008 η εταιρεία σε συνεργασία με τους Δήμους Ναυπάκτου, Αποδοτίας, Πυλλήνης και Πλατάνου πήρε πρωτοβουλίες για την ένταξη της περιοχής σε ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, ως αντιστάθμισμα για τις επιπτώσεις που υπήρξαν στην περιοχή από τη μεταφορά του νερού στην Αττική.

4.4.2 Βοήθεια στο σπίτι

Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» παρείχε οργανωμένη και συστηματική φροντίδα σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες, προσφέροντας βοήθεια πρόσβασης στην αγορά εργασίας στις γυναίκες που ήταν επιφορτισμένες με την φροντίδα και εξυπηρέτηση ηλικιωμένων.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ανέλαβε την υποστήριξη 6 προγραμμάτων «Βοήθεια στο Σπίτι» από το 2002 έως 2010 για λογαριασμό 6 Δήμων (Αντιρρίου, Αποδοτίας, Πλατάνου, Πυλλήνης, Χάλκειας και Ευπαλίου) συνολικού προϋπολογισμού 2.561.818 €. Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτήθηκαν αρχικά από εθνικούς πόρους, ενώ σταδιακά εντάχθηκαν στο ΕΣΠΑ.

Στον πίνακα 4-8 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι Δήμοι οι οποίοι υλοποίησαν μέσω της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» η χρονική διάρκεια, ο αριθμός των εργαζομένων και ο προϋπολογισμός του προγράμματος.

Πίνακας 4-8 Πίνακας προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»

Δήμοι	Αντιρρίου	Αποδοτίας	Πλατάνου	Πυλλήνης	Χάλκειας	Ευπαλίου
Χρονική διάρκεια	2002-2010	2002-2010	2002-2010	2002-2010	2003-2010	2002-2010
Προϋπ/σμος ⁷ (€)	2.561.818					
Αρ. ερ/νων	4	4	4	4	6	5

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Το πρόγραμμα ήταν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Το 2011 με το σχέδιο «Καλλικράτης» αποφασίστηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο η μεταφορά του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στην Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Ναυπακτίας (ΚΕΔΝ).

4.4.3 Περιβαλλοντικό Κέντρο Λεύκας

Το 2003 η ΑΙΤΩΛΙΚΗ είχε αναλάβει την ευθύνη οργάνωσης και διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Κέντρου στην κοινότητα Λεύκα της Αποδοτίας. Η εταιρεία στο πλαίσιο των υπηρεσιών της για τη λειτουργία του Περιβαλλοντικού Κέντρου έλαβε το ποσό των 44.020 € πλέον ΦΠΑ, από τον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδας (ΟΤΕ Α.Ε.), με αντάλλαγμα την διαφήμιση του.

4.4.4 Λουτροπηγή Στάχτης-Ποριάρη

Ο Δήμος Πυλλήνης της Ορεινής Ναυπακτίας λειτουργούσε τη Λουτροπηγή Στάχτης μετά από παραχώρηση που έκανε ο ΕΟΤ για 25 χρόνια. Για την ανακαίνιση - αξιολόγηση των εγκαταστάσεων της Λουτροπηγής το 2006 υπογράφηκε Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Δήμου Πυλλήνης, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της ΕΕΤΑΑ και της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ.

⁷ Λόγω ελλιπούς μηχανογράφησης δεν είναι δυνατόν το ακριβές ποσό του προϋπολογισμού ανά Δήμο. Παρουσιάζεται το συνολικό ποσό όλων των χρόνων υλοποίησης του προγράμματος.

Σκοπός της Προγραμματικής Σύμβασης ήταν η μελέτη για ανακαίνιση της Λουτροπηγής, η προκήρυξη διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου που θα λειτουργούσε την Λουτροπηγή υλοποιώντας ταυτόχρονα το πρόγραμμα ανακαίνισής της. Το κόστος των υπηρεσιών αυτών ανερχόταν σε 88.000 € και είχε ενταχθεί στο πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ».

Η εταιρεία εισέπραξε 28.000 € για τις υπηρεσίες που προσέφερε στο έργο.

4.4.5 Παροχή υπηρεσιών και συμβουλευτικής υποστήριξης

Σκοπός της παροχής υπηρεσιών και συμβουλευτικής υποστήριξης από την εταιρεία είναι η ένταξη των Δήμων μετόχων αλλά και των τοπικών επιχειρήσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Η ενέργεια αυτή συμβάλει στην τοπική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που προσβύει η εταιρεία και αποδεικνύει με τις ενέργειες της καθ' όλη την 15ετή πορεία της. Εκτός από το κοινωνικό αντίκτυπο που έχει αυτή η δραστηριότητα, αποτελεί και πηγή εσόδων για την εταιρεία αφού ασκεί νόμιμη επιχειρηματική δραστηριότητα.

4.4.5.1 Υπηρεσίες προς τους Δήμους και φορείς-μετόχους της εταιρείας

Το 2000 ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας διοργάνωσε συνάντηση των Δήμων μετόχων της εταιρείας, μετά από αίτημα των μικρών Δήμων και την επιθυμία τους να αναπτύξουν διαδημοτική συνεργασία. Αυτή η διαδημοτική συνεργασία αποσκοπούσε στην δημιουργία Τεχνικής και Οικονομικής Υπηρεσίας για την εξυπηρέτηση των μικρών Καποδιστριακών Δήμων που δεν διέθεταν τις παραπάνω υπηρεσίες.

Το 2009 με απόφαση του ΔΣ και των εμπλεκόμενων Δήμων Αντιρρίου, Αποδοτίας, Ναυπάκτου, Πυλίνης και Δομνίστας, υπογράφηκε σύμφωνο συνεργασίας με την εταιρεία για την παροχή υπηρεσιών τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης στα πλαίσια της Δ΄ Προγραμματικής Περιόδου.

Το 2010 αποφασίστηκε από το ΔΣ της εταιρείας η σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών και με τους Δήμους Ι.Π. Μεσολογγίου και Αιτωλικού. Αυτές οι συμβάσεις αποσκοπούσαν στην αξιοποίηση προγραμμάτων και πόρων της Δ΄ Προγραμματικής Περιόδου.

Το 2010 η ΟΕΒΕΝ ανέθεσε στην εταιρεία την εκπόνηση του Κλαδικού Σχεδίου Διαρθρωτικής Προσαρμογής για τους κλάδους του λιανικού εμπορίου και των μονάδων διανυκτέρευσης. Εκτός από την σύνταξη του σχεδίου, η εταιρεία παρείχε τεχνική υποστήριξη στην ΟΕΒΕΝ αλλά και συμβουλευτικές υπηρεσίες στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Το 2011 η εταιρεία υπέβαλε πρόταση στο πρόγραμμα «Διαρθρωτικής Προσαρμογής» για λογαριασμό της ΔΕΥΑ Ναυπάκτου. Στο πλαίσιο του προγράμματος η εταιρεία ανέλαβε την εκπόνηση της μελέτης, την τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση του προγράμματος και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Τον ίδιο χρόνο η εταιρεία συμμετείχε ως εξωτερικός σύμβουλος στην εκπόνηση του επιχειρησιακού προγράμματος των Δήμων Ναυπακτίας και Δωρίδος. Στα πλαίσια αυτής της συνεργασίας παρείχε συμβουλευτική υποστήριξη προς τους Δήμους μέτοχους της εταιρείας. Ακόμα συμμετείχε στο εταιρικό σχήμα για την υλοποίηση του προγράμματος «Ολοκληρωμένων Σχεδίων Αστικής Ανάπτυξης (Ο.Σ.Α.Α.)» του Δήμου Ναυπακτίας. Ο ρόλος της εταιρείας στο εταιρικό σχήμα ήταν συμβουλευτικός λόγω της εμπειρίας που διαθέτει σε θέματα σχεδιασμού, διαχείρισης και υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Επιπροσθέτως, η εταιρεία το 2011 συμμετείχε στον διαγωνισμό της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Ναυπακτίας με τίτλο «Εκπόνηση κανονισμών, διετούς σχεδίου δράσης, επιχειρηματικού σχεδίου και συστήματος διαχειριστικής επάρκειας της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Ναυπακτίας». Στο πλαίσιο του διαγωνισμού η εταιρεία εκπόνησε τρεις κανονισμούς (εσωτερικών υπηρεσιών, προσωπικού, οικονομικής διαχείρισης), το διετές σχέδιο δράσης, το σύστημα διαχειριστικής επάρκειας και το επιχειρηματικό σχέδιο της κοινωφελούς επιχείρησης. Στην συνέχεια, η εταιρεία εκπόνησε το διετές πρόγραμμα δράσης της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου. Ακόμη παρείχε υποστήριξη στον Σύλλογο ΑμΕΑ «ΑΛΚΥΟΝΗ» για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα.

4.4.5.2 Υπηρεσίες προς φορείς, επιχειρήσεις και ιδιώτες

Για πρώτη φορά το 2011 η εταιρεία υπέβαλε πρόταση στο πρόγραμμα «Διαρθρωτικής Προσαρμογής» για λογαριασμό δύο τοπικών επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο του προγράμματος η εταιρεία ανέλαβε την εκπόνηση της μελέτης, την τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση του προγράμματος και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών. Ακόμη παρείχε υποστήριξη στην ΜΚΟ «ΠΡΑΣΙΝΟ+ΜΠΛΕ» για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα.

Το 2013 ανατέθηκε στην εταιρεία η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε 38 επιχειρήσεις της περιοχής στα πλαίσια του προγράμματος Διαρθρωτικής Προσαρμογής. Η συγκεκριμένη εργασία δεν ήταν δυνατόν να υλοποιηθεί από το προσωπικό της εταιρείας κι έτσι προκήρυξε διαγωνισμό για την επιλογή αναδόχου.

4.5 Μελέτες

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ στο πλαίσιο της λειτουργίας της είχε εντάξει την παροχή υπηρεσιών προς τους δήμους μετόχους της και την εκπόνηση μελετών για της ανάγκες των προγραμμάτων τους. Επίσης στόχος της εταιρείας ήταν η παροχή υπηρεσιών και η εκπόνηση μελετών για λογαριασμό άλλων αναπτυξιακών φορέων της περιοχής.

Οι μελέτες που εκπόνησε η εταιρεία έχουν ως εξής:

- Προμελέτη για την δημιουργία αποθηκευτικών χώρων βιολογικών ζωοτροφών της ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπάκτου.
- Προμελέτη για τη δημιουργία κινητής μονάδας σφαγείου για βιολογικά εκτρεφόμενα ζώα για την ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπάκτου.
- Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας για λογαριασμό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και το πρόγραμμα Ορεινού Όγκου Ναυπακτίας.
- Μελέτη αποκατάστασης Δημοτικών Σχολείων Χρυσόβου και Ελατόβρυσης του Δήμου Αποδοτίας.

- Μελέτες βελτίωσης αγροτικών δρόμων των κοινοτήτων Καστανιάς και Αγ. Δημητρίου και του δρόμου που συνδέει την 2^η Ε.Ο. με τον οικισμό Παλαιοκλήσι του Δήμου Πλατάνου.
- Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Δήμου Πλατάνου.
- Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Δήμου Πυλλήνης.
- Μελέτη ανάπλασης πεζοδρομίων και πλατειών οικισμών του Δήμου Πυλλήνης.
- Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Δήμου Αποδοτίας.
- «Τηλεμετρικά συστήματα για την απομακρυσμένη συλλογή και μέτρηση περιβαλλοντικών παραμέτρων στον Δήμο Αποδοτίας».
- Μελέτη για την επιλογή άριστης λύσης στην διαχείριση των απορριμμάτων για το Δήμο Ευπαλίου.
- Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Δήμου Ευπαλίου.
- Μελέτη για την αξιοποίηση – διαχείριση οικοσυστήματος λεκάνης απορροής υδάτων ποταμών Μόρνου και Εύηνου.
- Ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ανάδειξη και αναδιάρθρωση της ορεινής Ναυπακτίας, περιοχή φράγματος Ευήνου.
- «Στρατηγικού Προγράμματος Δράσης για την βιώσιμη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών» στα πλαίσια του Κέντρου Στρατηγικού Σχεδιασμού «ΠΙΝΔΟΣ».

4.6 Συμμετοχή σε άλλες εταιρείες

Η Αιτωλική έχει συμμετάσχει σε κοινοπρακτικά σχήματα με άλλες εταιρείες με σκοπό την κατάθεση αναπτυξιακών προτάσεων και την ένταξή τους σε προγράμματα για την εξασφάλιση πόρων για την υλοποίησή τους. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εταιρείες στις οποίες συμμετείχε η Αιτωλική Αναπτυξιακή.

Πίνακας 4-9 Πίνακας συμμετοχών σε εταιρείες

Εταιρεία	Έτος	(%) Συμμετοχής	Συμμετοχή στο ΜΚ (€)
Κ.Σ.Σ ΠΙΝΔΟΣ	1999	7,69	2.934
Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης	2003	6,19	1.500
Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου	2003	80	14.400
ΚΕΚ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αιτωλοακαρνανίας	2007	22	293
Αχαϊκή Συνεταιριστική Τράπεζα	2008	5 μερίδια	524

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Η συμμετοχή της εταιρείας στο Κέντρο Στρατηγικού Σχεδιασμού «ΠΙΝΔΟΣ» ήταν στρατηγικής σημασίας, δεδομένου ότι τμήμα της περιοχής παρέμβασης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ αποτελεί το νοτιότερο άκρο της οροσειράς της ΠΙΝΔΟΥ στην περιοχή της Οφιοινείας.

Το Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης στόχευε στην παροχή αξιόπιστων υπηρεσιών πληροφόρησης και συμβουλευτικού προσανατολισμού προς τις επιχειρήσεις.

Η Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου ιδρύθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Equal και σκοπός της ήταν η προώθηση του πολιτισμού και η παροχή τουριστικών υπηρεσιών. Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ κατείχε το 80% του μετοχικού της κεφαλαίου.

Σκοπός του ΚΕΚ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αιτωλοακαρνανίας ήταν η συνεργασία στην υλοποίηση προγραμμάτων με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής. Τέλος, η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συμμετείχε σε εθνικά δίκτυα όπως η Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών όπου στόχος της ήταν η συνεργασία μεταξύ των αναπτυξιακών εταιρειών της χώρας για την προώθηση των θέσεων τους στο ΥΠΓΕ και την Κεντρική Κυβέρνηση. Επιπλέον η εταιρεία συμμετείχε στο Ελληνικό Δίκτυο leader και στο Εθνικό Θεματικό Δίκτυο για την κοινωνική οικονομία της Κ.Π. Equal.

4.7 Η συμμετοχική διαδικασία στον προγραμματισμό των έργων της Αιτωλικής με στόχο τη συμμετοχή της κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία (Bottom up approach)

Η συμμετοχή των πολιτών σε θέματα τα οποία τους αφορούν στοχεύει στην ενεργοποίησή τους ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Με τη συμμετοχή και το διάλογο προσεγγίζονται οι καλύτερες λύσεις και οι συμμετέχοντες τις υιοθετούν και θέλουν την πραγματοποίησή τους. Η διαδικασία αυτή ήταν και παραμένει μια καινοτομία του προγράμματος Leader την οποία η ΑΙΤΩΛΙΚΗ εφάρμοσε, αφομοίωσε και υιοθέτησε ως τρόπο παρέμβασης στην κοινωνία για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των προγραμμάτων. Για την επικοινωνία των προγραμμάτων που διαχειρίζεται η ΑΙΤΩΛΙΚΗ οργανώνει ενημερωτικές συναντήσεις σε κάθε Δημοτική Ενότητα και σε χωριά που υπάρχουν νέοι. Εκεί καταγράφονται προτάσεις και προβλήματα και διαμορφώνεται έτσι μια βάση δεδομένων με τα άτομα που ενδιαφέρονται να επιχειρήσουν στον τόπο τους. Επίσης διατηρείται επαφή με στελέχη της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ώστε να υπάρχει πρόσθετη ενημέρωση για όσους το επιθυμούν.

Η διαδικασία αυτή άρχισε το 2001 όταν πραγματοποιήθηκε καμπάνια για την ενημέρωση των κατοίκων και των επισκεπτών για τα προγράμματα που διαχειριζόταν η εταιρεία. Σκοπός της καμπάνιας ήταν η ενημέρωση όσο το δυνατόν περισσότερων κατοίκων για την εταιρεία αλλά και των προγραμμάτων που ενδιέφεραν την περιοχή. Άξιο αναφοράς για την στρατηγική της διοίκησης είναι ότι ανέθεσε την ενημέρωση στις επιχειρήσεις, οι οποίες δημιουργήθηκαν στα πλαίσια των προγραμμάτων και πιο συγκεκριμένα στην Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου. Το 2005 ανατέθηκε στην Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου η διοργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων στις πόλεις της Ναυπάκτου, του Αγρινίου και του Μεσολογγίου, στα πλαίσια του έργου «Κοινωνική Επιχειρηματικότητα για την Καταπολέμηση του Αποκλεισμού». Επίσης ανατέθηκε και η διοργάνωση ενημερωτικής συνάντησης στα πλαίσια του Leader+ για την παρουσίαση της μελέτης «Προδιαγραφές τοπικής γαστρονομίας στην περιοχή παρέμβασης Leader+ της Αιτωλικής Αναπτυξιακής Α.Ε και η ημερίδα παρουσίασης του προγράμματος «Pro-Agri tour». Στην συνέχεια, πραγματοποιήθηκε ενημερωτική συνάντηση για το υποπρόγραμμα «Αγροτουριστικό προϊόν ονομασίας προέλευσης»

του έργου Innoref του προγράμματος Interreg. Σκοπός της συνάντησης ήταν η διεξαγωγή ενημερωτικής συζήτησης με τους παρευρισκόμενους για την ανάπτυξη της διαδικασίας προσέγγισης από κάτω προς τα επάνω (bottom up) στην λήψη αποφάσεων.

Το 2006 ανατέθηκε στην Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου η διοργάνωση του 2ου εργαστηρίου (workshop) του υποπρογράμματος «Αγροτουριστικό Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης». Σκοπός του εργαστηρίου ήταν ο καθορισμός των κριτηρίων για τις αγροτουριστικές μονάδες που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Στις εργασίες του εργαστηρίου συμμετείχαν τοπικοί επιχειρηματίες, τοπικές αρχές, φορείς και η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Ακόμη διοργανώθηκε από την ίδια εταιρεία το 3ο εργαστήριο (workshop) του υποπρογράμματος «Αγροτουριστικό Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης» με θέμα τα «Βιολογικά Προϊόντα». Σκοπός του εργαστηρίου ήταν η διάθεση βιολογικών προϊόντων και η παραγωγή εδεσμάτων με βιολογικά προϊόντα από τις αγροτουριστικές επιχειρήσεις, η εισαγωγή κριτηρίων περιβαλλοντικής διαχείρισης στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων, η συζήτηση επί των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η βιολογική κτηνοτροφία και η προώθηση συνεργασιών μεταξύ των αγροτουριστικών επιχειρήσεων και των παραγωγών βιολογικών προϊόντων (αγροτικά και κτηνοτροφικά).

Το 2007 ανατέθηκε στην Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου η διοργάνωση του 6ου εργαστηρίου (workshop) του υποπρογράμματος «Αγροτουριστικό Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης» (Pro-Agri tour), με φορείς και πρόσωπα που εμπλέκονται στους τομείς του εναλλακτικού τουρισμού και της αγροτικής παραγωγής. Επίσης ανατέθηκε στην Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου η έκδοση εντύπου για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων του υποπρογράμματος «Αγροτουριστικό Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης» (Pro-Agri tour). Τέλος, για το ίδιο υποπρόγραμμα ανατέθηκε στην ίδια εταιρεία η διοργάνωση ημερίδας για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και του διακρατικού σήματος του υποπρογράμματος.

Το 2008 η εταιρεία σε συνεργασία με τοπικούς φορείς συμμετείχε στην τουριστική έκθεση με θέμα τις ειδικές μορφές τουρισμού με σκοπό την ανάδειξη και την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. Το 2012 η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συμμετείχε στην 2η Έκθεση Τοπικών Προϊόντων που διοργάνωσε ο Δήμος Ι.Π.

Μεσολογγίου με σκοπό την προβολή του τοπικού προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών». Ο Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου ανήκει στην περιοχή παρέμβασης. Τέλος το 2014 η εταιρεία εξέδωσε ενημερωτικό φυλλάδιο με τις επενδύσεις που είχαν πραγματοποιηθεί από το 2000 έως το 2014. Στο ενημερωτικό φυλλάδιο παρουσιάστηκε η συνεισφορά και η πορεία της σε αυτή τη 15ετή διαδρομή και οι υλοποιούμενες επενδύσεις των προγραμμάτων Leader II, Leader+, ΠΕΠ Ορεινής Ζώνης Ναυπακτίας, Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader, Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών. Οι ενημερώσεις και οι στήριξη των προσπαθειών των απλών ανθρώπων που για πρώτη φορά έρχονται σε επαφή με το επιχειρείν αποτελούν για την ΑΙΤΩΛΙΚΗ μέρος του Κεφαλαίου που διαθέτει και το οποίο έχει αποκτήσει στη δεκαπενταετή δράση της στην περιοχή.

5 Οικονομική ανάλυση Αιτωλικής Αναπτυξιακής (1995-2014)

Με βάση τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας (ισολογισμοί και αποτελέσματα χρήσεως) διαμορφώσαμε τον πίνακα 5-1. Στη στήλη (1) συμπεριλάβαμε το σύνολο του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού δηλαδή τα αποθέματα, τις απαιτήσεις και τα διαθέσιμα. Επειδή η εταιρεία ως επιχείρηση παροχής υπηρεσιών δεν διαθέτει αποθέματα, αν από τη στήλη (1) αφαιρεθούν οι απαιτήσεις που απεικονίζονται στη στήλη (2), τότε θα έχουμε τα διαθέσιμα της εταιρείας που βρίσκονται με τη μορφή καταθέσεων σε τράπεζες ή στο ταμείο της. Σημειώνουμε ότι τα Πάγια Περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας είναι περιορισμένα και έχουν σχεδόν αποσβεστεί, κατά συνέπεια, η μη παρουσίασή τους στον πίνακα δεν επηρεάζει την ανάλυσή μας. Στη στήλη (3) αναφέρεται το καταβεβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας. Στη στήλη (4) καταγράφονται τα ετήσια Αποτελέσματα Χρήσεως. Στη στήλη (5) αναφέρονται οι Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις. Σημειώνουμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο η εταιρεία δεν έχει Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις.

5.1 Ισολογισμοί

Ο ισολογισμός παρουσιάζει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της επιχείρησης. Στο Ενεργητικό αποτυπώνονται τα Πάγια Περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας καθώς και τα αποθέματα, οι απαιτήσεις και τα διαθέσιμα. Στο Παθητικό παρουσιάζονται τα Ίδια Κεφάλαια (μετοχικό, αποθεματικά, αποτελέσματα εις νέον) και οι Υποχρεώσεις προς τρίτους, (Μακροπρόθεσμες και Βραχυπρόθεσμες).

Πίνακας 5-1 Ισολογισμοί 1995-2014

Έτη	Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (€) (1)	Σύνολο απαιτήσεων (€) (2)	Μετοχικό Κεφάλαιο (καταβεβλημένο) (3)	Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων ετών (€) (4)	Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (€) (5)
1995	31.001,17	442,09	29.347,03	0	2.655,91
1996	16.909,44	2.768,48	29.347,03	-416,32	10.225,83
1997	80.149,08	9.202,64	146.735,14	-10.786,29	8.679,22
1998	91.601,23	55.269,65	146.735,14	-8.161,06	13.559,06
1999	499.098,18	100.274,27	146.735,14	-14.935,22	408.104,12
2000	139.145,73	114.311,34	220.102,71	-34.467,41	33.224,36
2001	309.113,30	130.647,69	293.470,28	-59.701,59	55.843,01
2002	200.149,51	194.190,39	293.000,00	-82.573,41	112.743,78
2003	780.966,54	271.902,99	293.000,00	-89.815,42	556.474,78
2004	996.994,98	187.060,43	416.060,00	-147.542,96	838.746,87
2005	1.263.504,43	165.784,32	416.060,00	-173.523,41	1.205.454,07
2006	856.152,57	172.744,74	479.538,48	-188.721,27	940.463,55
2007	874.468,03	358.618,89	573.628,05	-217.606,75	729.812,65
2008	355.337,55	258.033,98	744.808,93	-198.590,60	256.874,48
2009	499.655,37	293.844,79	744.808,93	-290.589,78	295.755,69
2010	540.066,22	361.093,59	744.808,93	-283.120,47	310.504,32
2011	465.096,50	307.932,82	751.685,64	-281.687,46	109.516,37
2012	528.817,03	141.507,50	775.781,96	-295.223,77	415.349,10
2013	978.109,72	144.177,08	775.781,96	-294.716,98	951.812,81
2014	1.196.689,43	37.680,11	775.781,96	-287.779,21	1.132.557,82

Πηγή: Στοιχεία Ισολογισμών ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Τα πάγια της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ περιορίζονται σε έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου και έχουν σχεδόν αποσβεστεί. Κατά συνέπεια δεν επηρεάζουν την οικονομική ανάλυση που επιχειρούμε στην παρούσα εργασία.

Επίσης λόγω της φύσης των εργασιών της η εταιρεία δεν έχει αποθέματα, κατά συνέπεια στο Κυκλοφορούν Ενεργητικό έχει ιδιαίτερη σημασία η αξιολόγηση των απαιτήσεων. Οι απαιτήσεις της αφορούν επιχορηγήσεις από προγράμματα που διαχειρίζεται η εταιρεία και για την είσπραξή τους απαιτούνται ειδικές διαδικασίες ανάλογα με το κάθε πρόγραμμα. Οι λαμβανόμενες επιχορηγήσεις στους ισολογισμούς της εταιρείας εμφανίζονται στις απαιτήσεις κατά πρόγραμμα και ισοσκελίζονται με τις αντίστοιχες δαπάνες κάθε προγράμματος.

Η διαχείριση των προγραμμάτων και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που προβλέπονται στις περισσότερες των περιπτώσεων, οδηγούν σε καθυστερήσεις στην καταβολή των χρημάτων από τις κρατικές κεντρικές ή περιφερειακές υπηρεσίες. Αυτό διαχρονικά δημιουργεί προβλήματα ρευστότητας στην ΑΙΤΩΛΙΚΗ λόγω του περιορισμένου κεφαλαίου κίνησης. Έχει ιδιαίτερη σημασία να τονισθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις υπήρξε αδυναμία καταβολής της μισθοδοσίας των εργαζόμενων για αρκετούς μήνες, όμως καταβάλλονταν όλες οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις για να αποφευχθούν τα πρόστιμα που θα επιβάρυναν τα αποτελέσματα της εταιρείας. Αυτό αποδεικνύει το πνεύμα συνεργασίας που υπάρχει μεταξύ διοίκησης και εργαζόμενων, γεγονός που συμβάλλει στην καλή πορεία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ.

Το Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας το 2014 ανερχόταν σε 775 χιλ ευρώ. Το αρχικό κεφάλαιο το 1995 ήταν 30 χιλ ευρώ. Από τη στήλη (3) προκύπτει ότι κάθε 2-3 χρόνια η εταιρεία προέβαινε σε αύξηση του ΜΚ, το οποίο προφανώς δεν επαρκούσε για να αντιμετωπίσει η εταιρεία τα προβλήματα ρευστότητας. Την ίδια περίοδο η εταιρεία αποκτούσε νέους μετόχους γεγονός που επιβαλλόταν τόσο από τη στρατηγική της για διεύρυνση της περιοχής παρέμβασης, όσο και από την ανάγκη να συμμετέχει σε προγράμματα που απαιτούσαν μεγαλύτερο πληθυσμό. Από το 2008 μέχρι το 2014 παρατηρούμε ότι το ΜΚ παραμένει σταθερό γεγονός που απαλλάσσει την εταιρεία από το πρόβλημα της ρευστότητας και συνδέεται με την ανακοπή των ζημιών. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι από τη νομοθεσία προβλέπεται ότι εταιρείες οι οποίες για τρεις συνεχείς αυτοτελείς εταιρικές χρήσεις, μετά την πάροδο διετίας από την ίδρυσή τους ή από τον χρόνο προσαρμογής τους είναι ζημιογόνες και εάν για τρεις συνεχόμενες φορές μέσα σε μια δεκαετία, τα ίδια κεφάλαια γίνουν κατώτερα του 50% του καταβεβλημένου μετοχικού τους κεφαλαίου τότε λύεται η εταιρεία. Προφανώς η διοίκηση της εταιρείας έχοντας και αυτό υπόψη έλαβε μέτρα για να αποφευχθούν παρόμοια προβλήματα.

Οι Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ φαίνονται στη στήλη (5) και παρουσιάζουν μια σταθερά αυξητική τάση η οποία κορυφώνεται το 1999, το 2005, το 2006 και 2013. Τα χρόνια αυτά έχουμε και αντίστοιχη αύξηση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού λόγω των προγραμμάτων που διαχειρίστηκε η εταιρεία την ίδια περίοδο.

Από το 1999 και στη συνέχεια μέχρι το 2008 φαίνεται ότι η εταιρεία αντιμετώπιζε προβλήματα ρευστότητας. Η σχέση δηλαδή **Κυκλοφορούντος Ενεργητικού / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις** ήταν οριακά μεγαλύτερη της μονάδας. Αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι πληρωμές των προγραμμάτων γινόντουσαν ετεροχρονισμένα και προς το τέλος του χρόνου, ενώ οι δαπάνες της εταιρείας ήταν σχεδόν σταθερές και σε μηνιαία βάση, δείχνει ότι κατά περιόδους το πρόβλημα της ρευστότητας ήταν έντονο. Οι προσπάθειες για βραχυπρόθεσμο δανεισμό δεν μπορούσαν να ευοδωθούν δεδομένου ότι οι τράπεζες ζητούσαν εγγυήσεις που δεν υπήρχαν από την εταιρεία.

Το 2001 το σύνολο των απαιτήσεων του ενεργητικού διαμορφώθηκε στις 130.647,69 €. Η εταιρεία είχε απαιτήσεις από τους Δήμους μετόχους ύψους 35.380,78 €, οι οποίες δημιουργήθηκαν από αναθέσεις μελετών που είχαν γίνει. Στον λογαριασμό Κύκλος Εργασιών εμφανίστηκαν έσοδα από παροχή υπηρεσιών. Αυτό συνέβη γιατί είχαν υλοποιηθεί μελέτες για λογαριασμό των Δήμων μετόχων και συγκεκριμένα για τους Δήμους Αποδοτίας, Πυλλήνης, Πλατάνου και Ευπαλίου.

Το 2010 η εταιρεία αντιμετώπισε οικονομικές δυσκολίες λόγω των προγραμμάτων που υλοποιούσε. Πιο συγκεκριμένα, τα προγράμματα «Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader», «Proactive» και «Βοήθεια στο Σπίτι» (των Δήμων Αντιρρίου, Αποδοτίας, Πυλλήνης, Πλατάνου, Χάλκειας και Ευπαλίου) είχαν οικονομικές εκκρεμότητες προς την εταιρεία. Οι συσσωρευμένες οφειλές που είχαν προκύψει ξεπερνούσαν το ποσό των 200.000 €, με αποτέλεσμα το προσωπικό της εταιρείας να μείνει απλήρωτο για έξι μήνες. Επίσης ένα μέρος των απαιτήσεων που είχε ήταν από τους Δήμους μετόχους με τους οποίους είχε συνάψει συμβάσεις παροχής υπηρεσιών.

5.2 Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης

Στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης περιλαμβάνονται τα έσοδα της εταιρείας από την παροχή υπηρεσιών προς τους μετόχους της ή προς τρίτους, το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών της, τα έξοδα διοικήσεως και διαθέσεως, οι αποσβέσεις, τόκοι, έξοδα, φόροι κλπ. Από τους λογαριασμούς αυτούς προκύπτει και το οικονομικό αποτέλεσμα κάθε χρήσης. Λόγω της φύσης των εργασιών της η εταιρεία έχει αμελητέα κόστη για διάθεση, αποσβέσεις και τόκους. Κατά συνέπεια

περιορίζουμε την ανάλυσή μας στα βασικά μεγέθη των Καταστάσεων Αποτελεσμάτων Χρήσης που είναι τα έσοδα ή κύκλος εργασιών, το κόστος διοίκησης και τα ετήσια αποτελέσματα.

Στη στήλη (1) του Πίνακα 5-2 παρουσιάζεται ο ετήσιος κύκλος εργασιών της εταιρείας στον οποίο δεν περιλαμβάνονται έσοδα από προγράμματα, άλλα έσοδα από υπηρεσίες που παρείχε η εταιρεία κυρίως στους φορείς μετόχους της. Οι υπηρεσίες προς τους μετόχους αφορούν μελέτες, Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα Δήμων κλπ και παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4 (βλέπε ενότητα 4.5).

Στη στήλη (2) παρουσιάζονται τα ετήσια έξοδα διοικήσεως τα οποία κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας της εταιρείας αφορούν σταθερές δαπάνες πχ ενοίκια, λογιστής, κλπ καθώς δαπάνες προπαρασκευής της πρότασης για τα πρόγραμμα Leader II. Από το 2000 και μετά οι διοικητικές δαπάνες σταθεροποιούνται και αυξάνονται ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν από την λειτουργία της εταιρείας.

Στη στήλη (3) παρουσιάζονται τα ετήσια Αποτελέσματα Χρήσεως. Από τον πίνακα προκύπτει ότι για πολλά χρόνια η εταιρεία πραγματοποιούσε συστηματικά ζημιές επειδή μέρος των δαπανών της δεν αφορούσε προγράμματα ή κάποιες δαπάνες που είχαν ενταχθεί σε προγράμματα. Αυτές απορρίπτονται, είτε διότι δεν υλοποιούνταν τα προγράμματα είτε διότι θεωρούνταν μη επιλέξιμες. Ακόμα και λόγω χρονικών καθυστερήσεων στην καταβολή επιχορηγήσεων επιβάλλονταν λογιστικές τακτοποιήσεις όπως αυτή του 1997. Τα κέρδη που εμφανίζονται το 1997 οφείλονται στην είσπραξη των επιχορηγήσεων των λειτουργικών δαπανών για τα έτη 1995 και 1996. Την συγκεκριμένη χρονιά έγινε αλλαγή της λογιστικής αρχής που ακολουθούσε η εταιρεία, η οποία ορίστηκε σύμφωνα με το λογιστικό πρότυπο του Εθνικού Συμβουλίου Λογιστικής περί «Επιχορηγήσεων Προγραμμάτων ΕΟΚ». Κατά συνέπεια οι δαπάνες που θα επιχορηγούνταν την συγκεκριμένη χρήση, είχαν μεταφερθεί στους μεταβατικούς λογαριασμούς ενεργητικού, στον λογαριασμό έξοδα επιχορηγούμενα στην επόμενη χρήση.

Στις 31/10/1999 το Διοικητικό Συμβούλιο υλοποίησε την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για την αναμόρφωση του ισολογισμού. Από την αναμόρφωση προέκυψε απαίτηση από τον πρώην Γενικό Δ/ντή ποσού 34.465 € για αμοιβές οι οποίες δεν

προβλέπονταν στη σύμβασή του. Από το ποσό αυτό 28.939 € είχαν καταβληθεί στο Γενικό Διευθυντή⁸ μη σύννομα και 5.526 € δεν αντιπροσώπευαν τους σκοπούς της εταιρείας.

Το 2010 η εταιρεία μετέφερε στις ζημιές της την επισφαλή απαίτηση κατά του πρώην Γενικού Διευθυντή ύψους 34.465 € και κινήθηκε δικαστικά για την είσπραξή τους. Η μεταφορά της επισφαλούς απαίτησης έγινε διότι η εταιρεία έκρινε ότι δεν επρόκειτο να εισπράξει την παραπάνω απαίτηση από τον πρώην Γενικό Διευθυντή.

Από τη στήλη (3) και (4) των πινάκων των οικονομικών καταστάσεων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ προκύπτει ότι οι σωρευτικές ζημιές είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου και την αδυναμία χρηματοδότησης των λειτουργιών της εταιρείας με Ίδια Κεφάλαια.

Ο εξορθολογισμός των δαπανών αρχίζει με βάση τα στοιχεία της στήλης (3) από το 2007 και μετά. Την περίοδο 2007-2014 παρατηρούμε δραστικό περιορισμό στο κόστος διοίκησης, και σημαντική αύξηση του κύκλου εργασιών της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ. Η σημαντική αύξηση που έγινε το 2008 στο ΜΚ έδωσε τη δυνατότητα στην διοίκηση να λειτουργεί χωρίς τα προβλήματα της ρευστότητας και να επιδοθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε αναπτυξιακές πολιτικές για την περιοχή. Η πολιτική αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κερδών το 2007 το 2009-10 και το 2012-13. Με τα αποτελέσματα αυτά αποφεύχθηκε και ο κίνδυνος που υπήρχε λόγω των συνεχών ζημιών να μπει η εταιρεία σε καθεστώς εκκαθάρισης. Από τα πρακτικά των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ προκύπτει ότι η μη ύπαρξη κερδών και η μη παροχή μερίσματος προς τους μετόχους λειτουργούσε ανασταλτικά, τόσο για την συμμετοχή των αρχικών μετόχων στις αυξήσεις του ΜΚ, όσο και για τη διεύρυνση της μετοχικής βάσης της εταιρείας με νέους μετόχους.

⁸ Πρακτικό ΓΣ 30.06.96, προσάρτημα ισολογισμού.

Πίνακας 5-2 Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης 1995-2014

Έτη	Κύκλος εργασιών (€) (1)	Έξοδα διοίκησης (€) (2)	Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως (€) (3)
1995	0	0	-416,32
1996	0	11.363,90	-10.786,29
1997	0	7.335,58	3.041,55
1998	557,59	12.793,55	-6.774,16
1999	117,39	17.311,34	-19.532,18
2000	0	42.910,95	-25.234,18
2001	29.983,71	55.502,85	-22.871,83
2002	145.286,47	37.270,80	-7.242,01
2003	2.542,37	60.918,75	-57.727,54
2004	35.665,24	66.769,02	-25.980,45
2005	33.230,25	46.405,81	-15.197,86
2006	13.367,41	39.551,19	-28.885,48
2007	46.638,66	9.135,96	19.016,15
2008	19.008,42	24.546,50	-91.999,18
2009	73.882,37	17.583,25	7.469,31
2010	149.837,94	12.663,36	1.433,01
2011	35.945,28	15.618,82	-13.536,31
2012	26.103,97	4.952,70	506,79
2013	80.805,60	5.502,67	6.937,77
2014	5.950,00	4.812,66	-32.697,56

Πηγή: Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ

Η οικονομική κατάσταση της εταιρείας το 2000 έκλεισε με ζημιά ύψους 25.234,18 €. Η ζημιά οφειλόταν στις απαιτήσεις της εταιρείας από τον πρώην Γενικό Διευθυντή οι οποίες διεκδικούνται δικαστικά, και στις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν το 2000 και επιχορηγήθηκαν το 2001.

5.3 Χρηματοοικονομικοί Δείκτες

5.3.1 Δείκτης Γενικής ρευστότητας

Ο δείκτης αυτός μας δείχνει τη δυνατότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και συσχετίζει το κυκλοφορούν ενεργητικό με τις Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις της εταιρείας . Προκύπτει από τον τύπο

$$\text{Γενική ρευστότητα} = \text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό} / \text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}$$

Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη ρευστότητα έχει η επιχείρηση. Όταν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος του 2 η ρευστότητα θεωρείται καλή. Ο δείκτης αυτός μπορεί να ποικίλη ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης και τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται.

Η ρευστότητα της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ σε δύο κομβικές χρονικές περιόδους για την εταιρεία ήταν:

Έτος	Δείκτης ρευστότητας
1999	$499.098 / 408.104 = 1,22$
2006	$856.152 / 949.463 = 0,90$

Το 2006 είναι ο μικρότερος δείκτης ρευστότητας για όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Σημειώνουμε ότι με βάση τα στοιχεία του πίνακα 5-1 η ΑΙΤΩΛΙΚΗ βρισκόταν πάντα κάτω του 2 με μοναδική εξαίρεση το 2011.

Στις περιόδους αυτές η ΑΙΤΩΛΙΚΗ προέβη σε αύξηση του ΜΚ.

5.3.2 Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης

Με το δείκτη αυτό διερευνάται το ύψος χρηματοδότησης του συνόλου του Ενεργητικού μια επιχείρησης με ξένα κεφάλαια. Στα ξένα κεφάλαια περιλαμβάνονται τόσο τα Μακροπρόθεσμα όσο και τα Βραχυπρόθεσμα.

$$\text{Συνολική δανειακή επιβάρυνση} = \text{Ξένα Κεφάλαια} / \text{Σύνολο Ενεργητικού}$$

Οι συναλλασσόμενοι με την επιχείρηση (προμηθευτές, δανειστές) προτιμούν χαμηλό δείκτη συνολικής δανειακής επιβάρυνσης, διότι όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο περισσότερα Ίδια Κεφάλαια υπάρχουν για να καλυφθούν σε περίπτωση χρεοκοπίας. Από την άλλη πλευρά οι μέτοχοι επιδιώκουν να βλέπουν το δείκτη αυτό σχετικά ψηλά διότι με τον τρόπο αυτό μεγαλώνει το ποσοστό των κερδών τους.

Στη περίπτωση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ έχουμε μόνο Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις και ο δείκτης αυτός για τις περιόδους 1999, 2006 και 2010 με βάση τα στοιχεία του πίνακα 5-1 ήταν:

Έτος	Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης
1999	$408.104/499.098 = 0,82$
2006	$940.463/856.152 = 1,10$
2010	$310.504/540.066 = 0,57$

Παρατηρούμε ότι το 2006 τα ξένα κεφάλαια στην περίπτωσή μας οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ήταν μεγαλύτερα του Ενεργητικού κατά 10%. Δηλαδή οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ήταν κατά 10% μεγαλύτερες από τις απαιτήσεις και τα διαθέσιμα της εταιρείας. Αυτό δείχνει την αδυναμία της εταιρείας να καλύψει τις υποχρεώσεις της.

5.3.3 Δείκτης απόδοσης Ιδίων κεφαλαίων

Ο δείκτης αυτός δείχνει την αποτελεσματικότητα με την οποία μία επιχείρηση διαχειρίζεται τα κεφάλαια των μετόχων της. Παρουσιάζει δηλαδή τα κέρδη που δημιουργούνται από τα κεφάλαια που έχουν επενδύσει οι μέτοχοι στην επιχείρηση.

$$\text{Απόδοση ιδίων κεφαλαίων} = \text{Καθαρά κέρδη} / \text{Ίδια Κεφάλαια}$$

Στην περίπτωση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ο δείκτης αυτός είναι αρνητικός δεδομένων των ζημιών που πραγματοποιούνταν στα περισσότερα χρόνια της εξεταζόμενης περιόδου. (πίνακας 5-1 και 5-2)

Το 2007 και 2013 που η εταιρεία πραγματοποίησε το μεγαλύτερο ποσό κερδών ο δείκτης ήταν:

Έτος	Δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων	%
2007	$19.016 / 356.022 = 0,05$	5
2013	$6.937 / 461.065 = 0,02$	2

Αν η εταιρεία που εξετάζουμε εάν ήταν μια ΑΕ οι μέτοχοι της δεν θα είχαν κανένα λόγο να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους δεδομένων των ζημιών που πραγματοποιεί και τα πολύ χαμηλά ποσοστά απόδοσης που επιτυγχάνει στις περιόδους που έχει κέρδη. Επειδή όμως η ΑΙΤΩΛΙΚΗ είναι μια Αναπτυξιακή Εταιρεία και μέτοχοι της είναι οι Δήμοι της περιοχής στην οποία δραστηριοποιείται, ο στόχος της δεν περιορίζεται στα κέρδη, αλλά επεκτείνεται στο ρόλο που διαδραματίζει η εταιρεία για την κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής και την αξιοποίηση των φυσικών πόρων που διαθέτει. Με την λειτουργία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ πραγματοποιούνται ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις με κεφάλαια που εισρέουν στην περιοχή από προγράμματα τα οποία χωρίς την ΑΙΤΩΛΙΚΗ δεν θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και εισοδήματα που οδηγούν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

5.3.4 Καθαρή θέση

Η καθαρή θέση προκύπτει αν από το σύνολο του Ενεργητικού αφαιρέσουμε το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Η ΚΘ μειώνεται όταν πραγματοποιούνται ζημιές. Στην περίπτωση μας η ΑΙΤΩΛΙΚΗ διατηρεί θετική ΚΘ παρά τις ζημιές που έχει. Σ' αυτό συνέβαλαν οι απανωτές αυξήσεις του ΜΚ που πραγματοποιήθηκαν από το 1995 μέχρι το 2010.

Καθαρή θέση = Σύνολο Ενεργητικού – Σύνολο Υποχρεώσεων

Έτος	Καθαρή Θέση	%
2001	320.575-112743=207.832	-29
2008	711.557-256.874=454.683	-39
2014	1.583.327-1.132.557=455.770	-41

Παρατηρούμε ότι η ΚΘ της εταιρείας μειώθηκε το 2001 κατά 207.832€. Δηλαδή τα Ίδια Κεφάλαια της μειώθηκαν κατά 29%. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο ποσό των σωρευτικών ζημιών από το 1994 μέχρι το 2001.

Το 2008 η μείωση ήταν 39% και το 2014 ανήλθε στο 41%.

6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την προηγηθείσα ανάλυση προκύπτει ότι η 15ετής λειτουργία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ είχε σημαντικά αποτελέσματα για την περιοχή στην οποία δραστηριοποιήθηκε. Αποτέλεσε σημαντικό μοχλό για την ΤΑ της περιοχής που κίνησε διαδικασίες, αξιοποίησε πόρους μέσω Ευρωπαϊκών και Εθνικών προγραμμάτων και συνέβαλε αποφασιστικά ώστε σε σύντομο χρονικό διάστημα η Ορεινή Ναυπακτία να γίνει ορεινός τουριστικός προορισμός.

Το ξεκίνημά της άρχισε από το μικρό ορεινό Δήμο Αποδοτίας της Ναυπακτίας και σχετικά σύντομα μετεξελίχτηκε σε μια διανομαρχιακή (Νομός Αιτ/νίας, Φωκίδας και Ευρυτανίας) και διαπεριφερειακή (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και Στερεάς Ελλάδας) Αναπτυξιακή Εταιρεία, από τις 40 περίπου Αναπτυξιακές Εταιρείες της χώρας οι οποίες διαχειρίζονται το πρόγραμμα Leader.

Η περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της Αρχαίας Αιτωλίας όπως προσδιορίζεται ιστορικά, γεωγραφικά, κοινωνικά και πολιτιστικά. Από την άποψη αυτή μπορούμε να πούμε ότι η εταιρεία ανταποκρίθηκε στον στόχο της διοίκησης της, η οποία αποφάσισε και την αλλαγή της επωνυμίας της.

Η αναδιοργάνωση της ΤΑ δεν είναι μια εύκολη υπόθεση. Συνδέεται με πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα τα οποία σε πολλές περιπτώσεις αντιστρατεύονται τον ορθολογικό τρόπο οργάνωσης που στοχεύει στην αποτελεσματική διοίκηση, δηλαδή να πετύχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα για την κοινωνία με το μικρότερο δυνατό κόστος. Η μετάβαση από τις κοινότητες σε Δήμους στη Ναυπακτία και στους όμορους Δήμους καθώς και η δημιουργία και η άνδρωση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ήταν μια δύσκολη διαδικασία η οποία έφερε σημαντικά οφέλη και συνέβαλε στην τοπική ανάπτυξη.

Η δημιουργία αναπτυξιακών φορέων είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που απαιτεί κοινωνική συναίνεση, συλλογικές διαδικασίες, αντιπροσωπευτική συμμετοχή στα όργανα, διαφάνεια στη λειτουργία και αποτελεσματικότητα. Δεδομένου ότι τα αιρετά όργανα εκλέγονται κάθε τετραετία και για την προσαρμογή τους στο δεδομένο θεσμικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο απαιτείται χρόνος, η αποτελεσματικότητά τους πρέπει να είναι βασικό κριτήριο για την αξιολόγησή τους. Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ

μπορούμε να πούμε ότι κατάφερε να ανταποκριθεί στους στόχους της μέσω των προγραμμάτων που αξιοποίησε για την περιοχής της.

Η στελέχωση των αναπτυξιακών φορέων είναι επίσης μια δύσκολη διαδικασία η οποία με το πολύπλοκο και γραφειοκρατικό πλαίσιο που διαμορφώνεται από την κεντρική διοίκηση καθίσταται δυσκολότερη. Στην περίπτωση των αναπτυξιακών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, όπως η ΑΙΤΩΛΙΚΗ, το πρόβλημα της στελέχωσης παίρνει άλλη διάσταση λόγω και της έλλειψης εμπειρών τοπικών στελεχών. Το πείραμα της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ σ' ότι αφορά το προσωπικό της δείχνει ότι με κατάλληλες ειδικότητες και οργάνωση του έργου της, και χωρίς να δεσμεύεται με μεγάλο αριθμό εργαζομένων, κατάφερε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των προγραμμάτων που διαχειρίστηκε, δημιουργώντας παράλληλα ικανά τοπικά στελέχη.

Σε συνέντευξη που παραχώρησε ο Γενικός Διευθυντής της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ ανέφερε δύο κομβικά σημεία ως προς την ικανότητα των στελεχών της. Το πρώτο κομβικό θέμα ήταν η ανακάλυψη πλαστών πιστοποιητικών την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (2007-2013) σε κάποιους επενδυτές. Το δεύτερο κομβικό θέμα είναι πως από το 2008 έως σήμερα όλες οι προτάσεις των προγραμμάτων φτιάχνονται από το προσωπικό της εταιρείας για να υπάρχει συνδυασμός των στόχων που έχει θέσει με τις δράσεις του προγράμματος.

Η πολιτική διαχείριση της τοπικής ανάπτυξης έτσι όπως αναδείχθηκε από την πορεία της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ φαίνεται να είναι ένα από τα πλέον δύσκολα ζητήματα. Η περίπτωση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ δείχνει ότι απαιτείται ισχυρή πολιτική βούληση και αντιπαράθεση με καταστημένες αντιλήψεις, πολιτικές φιλοδοξίες με πελατειακές προσεγγίσεις και μικροσυμφέροντα. Ο διάλογος για να είναι πειστικός πρέπει να γίνεται στη βάση αρχών, να αξιοποιεί τις διαφορετικές απόψεις για την τοπική ανάπτυξη, να βάζει προτεραιότητες με αντικειμενικά κριτήρια και να αξιοποιεί τα συγκριτικά τοπικά πλεονεκτήματα.

Από την έρευνα που έγινε προκύπτει ότι η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συνδύασε αρμονικά τη συνεργασία της υπηρεσιακής δομής της εταιρείας με τις αιρετές διοικήσεις. Αυτό είχε

ως αποτέλεσμα να υπάρχει συνέχεια στους στόχους και στο έργο της εταιρείας και να φανεί η αποτελεσματικότητα των κοινών προσπαθειών, διοίκησης και αιρετών.

Η αρχική στρατηγική της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στόχευε στην ανάπτυξη των τριών ορεινών Δήμων της Ναυπακτίας. Αυτό συνοψίστηκε στο προσδιορισμό ενός βασικού πυλώνα για κάθε ένα από τους τρεις Δήμους. «Αξιοποίηση των δασών του Δήμου Αποδοτίας (έλατα και καστανιές), Αξιοποίηση της Λουτροπηγής Στάχτης στο Δήμο Πυλλήνης και αξιοποίηση της Ευηνολίμνης στο Δήμο Πλατάνου». Από τους τρεις αυτούς στόχους μπορούμε να πούμε ότι επιτεύχθηκε ο πρώτος και εν μέρει ο δεύτερος. Η Λουτροπηγή Στάχτης που είχε επιλεγεί ως πυλώνας ανάπτυξης για το Δήμο Πυλλήνης δεν αξιοποιήθηκε.

Σε δεύτερη φάση η στρατηγική της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ διαφοροποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό, λόγω και των προγραμμάτων που διεκδίκησε. Με το πρόγραμμα Ορεινού Όγκου και το Leader κάλυψε χρηματοδοτικά ολόκληρη την περιοχή παρέμβασης εκτός των πόλεων άνω των 5.000 κατοίκων. Με το πρόγραμμα Leader Αλιείας μπόρεσε να χρηματοδοτήσει επενδύσεις και σε αστικές περιοχές. Με τον τρόπο αυτό διευρύνθηκε το αντικείμενο της και η αναπτυξιακή της παρέμβαση κάλυψε ολόκληρη την περιοχή.

Από τα στοιχεία των επενδύσεων που αναλύσαμε προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτήσεων απορροφήθηκε από επενδύσεις σε ξενώνες και χώρους εστίασης. Παρά τις προσπάθειες δεν έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις σε μεταποίηση κτηνοτροφικών και αγροτικών προϊόντων και δεν συνδέεται η τουριστική δραστηριότητα με τον αγροτοδιατροφικό τομέα έτσι ώστε να υπάρξει αύξηση της Τοπικής Προστιθέμενης Αξίας, να δημιουργηθούν θέσης εργασίας και πραγματική τοπική παραγωγή.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συνολικά καθ' όλη την διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου υλοποίησε 19 προγράμματα συνολικού προϋπολογισμού περίπου 41 εκατ. ευρώ. Από τα προγράμματα που είχαν επενδυτική δραστηριότητα (Leader II, Leader+, ΠΕΠ Ορεινών Όγκων, Εφαρμογή της Προσέγγισης Leader, Leader Αλιείας) υλοποιήθηκαν 177 (124 ιδιωτικού χαρακτήρα και 53 δημοσίου χαρακτήρα) επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού περίπου 26 εκατ. ευρώ. Με τις επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν

μέσω των προγραμμάτων δημιουργήθηκαν οικογενειακές επιχειρήσεις, τονώθηκε η απασχόληση και δημιουργήθηκαν συμπληρωματικά εισοδήματα.

Η συμμετοχή της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στη διαδικασία για τη δημιουργία του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας στον αγροτουρισμό συνέβαλε ώστε να δημιουργηθούν προδιαγραφές ποιότητας στις επιχειρήσεις και τα προϊόντα. Με το ΤΣΠ μπήκαν οι βάσεις για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας της περιοχής και την διασφάλιση της ποιότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Η χρηματοοικονομική διοίκηση της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ στην εξεταζόμενη περίοδο αντιμετώπισε προβλήματα ρευστότητας λόγω του ότι υπήρχαν καθυστερήσεις πληρωμών από τα προγράμματα και κάποιες δαπάνες δεν καλύπτονταν από αυτά. Το πρόβλημα της ρευστότητας αντιμετωπίστηκε με τις ΑΜΚ που πραγματοποίησε διότι δεν μπορούσε να προβεί σε τραπεζικό δανεισμό λόγω του μικρού μεγέθους των παγίων της και από την παροχή υπηρεσιών σε Δήμους, φορείς και ιδιώτες. Σε ορισμένες περιπτώσεις το πρόβλημα του περιορισμένου κεφαλαίου κίνησης ήταν αρκετά μεγάλο και δεν μπορούσαν να καλυφθούν οι δαπάνες προσωπικού και ασφαλιστικών φορέων με αποτέλεσμα το προσωπικό της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ να είναι απλήρωτο για μήνες.

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ συνέβαλε κυρίως στην αλλαγή της νοοτροπίας των μετόχων της και στην εμπέδωση της αντίληψης ότι η ανάπτυξη δεν προκύπτει μέσα από λογιστικές διαδικασίες. Απαιτείται όραμα, τόλμη και διάθεση πόρων ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και να διαμορφωθεί κλίμα εμπιστοσύνης με τους επενδυτές. Οι αυξήσεις στο Μετοχικό Κεφάλαιο και άλλες πρωτοβουλίες όπως για παράδειγμα η απόφαση της διοίκησης να συνεισφέρει με ίδιους πόρους ώστε να εισπράξουν έγκαιρα οι επενδυτές οφειλόμενες από προγράμματα επιχορηγήσεις, συνέβαλε σημαντικά στο πρώτο στάδιο της εξεταζόμενης περιόδου.

Η αποφασιστικότητα στην εξυγίανση των διοικητικών και οικονομικών προβλημάτων της εταιρείας και η διεκδίκηση ακόμα και δικαστικά πόρων που πληρώθηκαν χωρίς να οφείλονται, λειτούργησαν προς όφελος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων της ΑΙΤΩΛΙΚΗΣ και την εδραίωση της πεποίθησης ότι η διαφάνεια στη διαχείριση είναι όρος αδιαπραγμάτευτος.

7 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ΕΕΤΑΑ. (2007). *Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων*. Αθήνα: ΕΕΤΑΑ.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (1999, Αύγουστος 6). Εύηνος: Εθνικό Προπονητικό Κέντρο για Σλάλομ Καγιάκ. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (1999, Απρίλιος 23). Νέο Δ.Σ. στην ΑΝΕΤΑΠΟ Α.Ε. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (1999, Δεκέμβριος 21). Ο Δήμος Πυλλήνης δεν έχει καμία ευθύνη για την μέχρι τώρα πορεία της ΑΝΕΤΑΠΟ. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (1999, Δεκέμβριος 17). Πρόγραμμα Interreg και της Ελατούς το "δούλεμα". *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (1999, Ιανουάριος 15). Χάρης Παπαδάκης: Κλείθηκα να προσφέρω. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (2000, Ιανουάριος 25). Interreg II τέλος. Οριστικά εκτός η Ελατού. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Εμπρός Ναυπάκτου. (2000, Φεβρουάριος 4). Δήμος Αποδοτίας: Απολογισμός 1999. *Εμπρός Ναυπάκτου*.
- Κουτσουλιάνος, Χ. (2006). Ο αποτελεσματικός συνδυασμός του place marketing και της δράσης των αναπτυξιακών εταιρειών των ΟΤΑ για την τοπική ανάπτυξη. *Place Marketing και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως μοχλοί ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών*. Θεσσαλονίκη: Athens GSM.
- Κωνσταντούλας, Σ. (2005). Επιχειρηματική δραστηριότητα των δημοτικών αναπτυξιακών εταιρειών: Ευκαιρίες απασχόλησης νέων γεωγράφων. Αθήνα : Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο .
- Μαυραγάνη, Μ. (2010). Οργάνωση και λειτουργία των επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αθήνα, Ελλάδα. doi:10.12681/eadd/23474
- Μιχαλόπουλος, Χ. (2019, 12 27). Γενικός Διευθυντής Αιτωλικής Αναπτυξιακής ΑΕ ΟΤΑ.

- Μπελλής, Β. (2005). Ο ρόλος των Αναπτυξιακών Εταιρειών (ΑΝ.ΕΤ) στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. *Πρακτικά της 1ης επιστημονικής ημερίδας Ο ρόλος των αναπτυξιακών εταιρειών στο χωρικό σχεδιασμό και στην περιφερειακή ανάπτυξη*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Μπίρμας, Δ. (2016, 5 16). Βιώσιμη Τοπική Ανάπτυξη και Κοινωνική Οικονομία. *Η Αυγή*. Ανάκτηση 4 17, 2018, από <http://www.avgi.gr/article/10951/6360131/biosime-topike-anartyxe-kai-koiononike-oikonomia>
- Πάλλης, Χ. (2010). Το θεσμικό πλαίσιο των οικονομικών της τοπικής αυτοδιοίκησης: ανάλυση και προοπτικές. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. doi:10.12681/eadd/23774
- Τσιατσιάμης, Α. (2005). Αναπτυξιακές Εταιρείες: Ένας σύγχρονος επιχειρησιακός θεσμός στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. *Πρακτικά της 1ης επιστημονικής ημερίδας Ο ρόλος των αναπτυξιακών εταιρειών στο χωρικό σχεδιασμό και στην περιφερειακή ανάπτυξη*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Υπουργείο Εσωτερικών, Δ. Δ. (2007, 2 22). Νέο θεσμικό πλαίσιο των Επιχειρήσεων ΟΤΑ Αριθμ. Εγκυκλίου 16. Αθήνα.

8 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

8.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 8-1 Μετοχική σύνθεση 1995-1998

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
30/12/1994	Κοινότητες Συμβουλίου Περιοχής (Σ.Π) 3 ^{ης} Εδαφικής Περιφέρειας Αιτ/νίας (Ε.Π.ΑΙΤ.)	-	2.325	2.325	6.812,25	23,25
	Αναπτυξιακός Σύνδεσμος (ΑΣ) Αποδοτίας- Οφιοινείας	-	7.675	7.675	22.487,75	76,75
Σύνολο	2	-	10.000	10.000	29.300,00	100,00
24/3/1997	Δήμος Αποδοτίας	2.325	2.325	4.650	13.624,50	23.25
	Συμβούλιο Περιοχής 3 ^{ης} (Ε.Π.ΑΙΤ.)	7.675	7.675	15.350	44.975,50	76.75
Σύνολο	2	10.000	10.000	20.000	58.600,00	100
7/12/1997	Δήμος Αποδοτίας	4.650	6.975	11.625	34.061,25	23.25
	Συμβούλιο Περιοχής 3 ^{ης} (Ε.Π.ΑΙΤ.)	15.350	23.025	38.375	112.438,75	76.75
Σύνολο	2	20.000	30.000	50.000	146.500,00	100

Πηγή: Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ

Πίνακας 8-2 Μετοχική σύνθεση 1999-2002

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
16/02/1999	Δήμος Αποδοτίας	11.625	32.388	44.013	128.958,09	88,03
	Δήμος Πυλίνης	-	5.987	5.987	17.541,91	11,97
Σύνολο	2	11.625	38.375	50.000	146.500,00	100
11/12/1999	Δήμος Αποδοτίας	44.013	-	44.013	128.958,09	58,68
	Δήμος Αντιρρίου	-	10.000	10.000	29.300,00	13,33
	Δήμος Πυλίνης	5.987	2.000	7.987	23.401,91	10,65
	Δήμος Πλατάνου	-	1.000	1.000	2.930,00	1,33
	Δήμος Χάλκειας	-	3.000	3.000	8.790,00	4,00
	Δήμος Ευπαλίου	-	5.000	5.000	14.650,00	6,67
	Δήμος Βαρδουσίων	-	3.000	3.000	8.790,00	4,00
	Δήμος Θέρμου	-	1.000	1.000	2.930,00	1,33
Σύνολο	8	50.000	25.000	75.000	219.750,00	100
23/06/2001	Δήμος Ναυπάκτου	-	15.000	15.000	43.950,00	15
	Δήμος Αποδοτίας	44.013	-	44.013	128.958,09	44,01
	Δήμος Αντιρρίου	10.000	-	10.000	29.300,00	10
	Δήμος Πυλίνης	7.987	-	7.987	23.401,91	7,99
	Δήμος Πλατάνου	1.000	-	1.000	2.930,00	1
	Δήμος Χάλκειας	3.000	-	3.000	8.790,00	3
	Δήμος Ευπαλίου	5.000	-	5.000	14.650,00	5
	Δήμος Βαρδουσίων	3.000	-	3.000	8.790,00	3
	Δήμος Θέρμου	1.000	2.000	3.000	8.790,00	3
	Δήμος Δομνίτσας	-	2.000	2.000	5.860,00	2
	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	-	5.000	5.000	14.650,00	5
	ΕΑΣ Δωρίδος	-	1.000	1.000	2.930,00	1
Σύνολο	12	75.000	25.000	100.000	293.000,00	100

Πηγή: Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ

Πίνακας 8-3 Μετοχική σύνθεση 2003-2006

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
30/06/2005	Δήμος Αντιρρίου	10.000	7.000	17.000	49.810,00	11,97
	Δήμος Αποδοτίας	44.013	22.007	66.020	193.437,14	46,49
	Δήμος Ναυπάκτου	15.000	-	15.000	43.950,00	10,56
	Δήμος Πλατάνου	1.000	500	1.500	4.395,00	1,06
	Δήμος Πυλίνης	7.987	3.994	11.981	35.102,87	8,44
	Δήμος Χάλκειας	3.000	1.500	4.500	13.185,00	3,17
	Δήμος Βαρδουσίων	3.000	-	3.000	8.790,00	2,11
	Δήμος Ευπαλίου	5.000	2.500	7.500	21.975,00	5,28
	Δήμος Δομνίστας	2.000	4.000	6.000	17.580,00	4,23
	Δήμος Θέρμου	3.000	-	3.000	8.790,00	2,11
	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	5.000	-	5.000	14.650,00	3,52
	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,49
	ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	-	500	500	1.465,00	0,35
	ΟΕΒΕΝ	-	150	150	439,50	0,11
	ΟΣΥΝ	-	150	150	439,50	0,11
Σύνολο	15	99.700	42.300	142.000	416.060,00	100

Πηγή: Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ

Πίνακας 8-4 Μετοχική σύνθεση 2007-2010

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
11/04/2007	Δήμος Αντιρρίου	17.000	4.789	21.789	63.841,77	13,31
	Δήμος Αποδοτίας	66.020	3.980	70.000	205.098,54	42,77
	Δήμος Ναυπάκτου	15.000	-	15.000	43.950,00	9,17
	Δήμος Πλατάνου	1.500	3.500	5.000	14.650,00	3,06
	Δήμος Πυλίνης	11.981	3.000	14.981	43.892,87	9,15
	Δήμος Χάλκειας	4.500	-	4.500	13.185,00	2,75
	Δήμος Βαρδουσίων	3.000	-	3.000	8.790,00	1,83
	Δήμος Ευπαλίου	7.500	3.000	10.500	30.765,00	6,42
	Δήμος Δομνίστας	6.000	3.000	9.000	26.370,00	5,50
	Δήμος Θέρμου	3.000	-	3.000	8.790,00	1,83
	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	5.000	-	5.000	14.650,00	3,06
	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,43
	ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	500	141	641	1.878,13	0,39
	ΟΕΒΕΝ	150	50	200	586,00	0,12
	ΟΣΥΝ	150	205	355	1.040,15	0,22
	15	142.000	21.665	163.665	479.538,45	100
30/06/2008	Δήμος Αντιρρίου	21.789	6.800	28.589	83.765,77	11,97
	Δήμος Αποδοτίας	70.000	6.800	76.800	225.022,54	32,15
	Δήμος Ναυπάκτου	15.000	17.635	32.635	95.620,55	13,66
	Δήμος Πλατάνου	5.000	6.800	11.800	34.574,00	4,94
	Δήμος Πυλίνης	14.981	6.800	21.781	63.816,87	9,12
	Δήμος Χάλκειας	4.500	6.800	11.300	33.109,00	4,73
	Δήμος Βαρδουσίων	3.000	1.473	4.473	13.105,89	1,87
	Δήμος Ευπαλίου	10.500	6.800	17.300	50.689,00	7,24
	Δήμος Δομνίστας	9.000	6.800	15.800	46.294,00	6,61
	Δήμος Θέρμου	3.000	-	3.000	8.790,00	1,83
	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	5.000	1.707	6.707	19.651,51	2,81
	Δήμος Οινιάδων	-	500	500	1.465,00	0,21
	Δήμος Αιτωλικού	-	2.000	2.000	5.860,00	0,84%

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,43%
	ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	641	3.700	4.341	12.719,13	1,82
	ΟΕΒΕΝ	200	400	600	1.758,00	0,25
	ΟΣΥΝ	355	-	355	1.040,15	0,15
	Ναυτικός Όμιλος Μεσολογγίου	-	200	200	586,00	0,08
Σύνολο	18	163.665	75.215	238.880	699.918,40	100
24/06/2009	Δήμος Αντιρρίου	28.589	-	28.589	83.765,77	11,25
	Δήμος Αποδοτίας	76.800	-	76.800	225.022,54	30,21
	Δήμος Ναυπάκτου	32.635	-	32.635	95.620,55	12,84
	Δήμος Πλατάνου	11.800	-	11.800	34.574,00	4,64
	Δήμος Πυλίνης	21.781	-	21.781	63.816,87	8,57
	Δήμος Χάλκειας	11.300	-	11.300	33.109,00	4,45
	Δήμος Βαρδουσίων	4.473	-	4.473	13.105,89	1,76
	Δήμος Ευπαλίου	17.300	-	17.300	50.689,00	6,81
	Δήμος Δομνίστας	15.800	-	15.800	46.294,00	6,22
	Δήμος Θέρμου	3.000	-	3.000	8.790,00	1,18
	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	6.707	-	6.707	19.651,51	2,64
	Δήμος Οινιάδων	500	-	500	1.465,00	0,20
	Δήμος Αιτωλικού	2.000	-	2.000	5.860,00	0,79
	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,28
	ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	4.341	-	4.341	12.719,13	1,71
	ΟΕΒΕΝ	600	-	600	1.758,00	0,24
	ΟΣΥΝ	355	-	355	1.040,15	0,14
	Ναυτικός Όμιλος Μεσολογγίου	200	-	200	586,00	0,08
	Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Α΄ Γεωγρ. Ενότητας Αιτ/νίας Νομού Αιτ/νίας	-	3.415	3.415	10.005,95	1,34
	ΠΕΔ Δυτικής Ελλάδας (ΤΕΔΚ)	-	1.500	1.500	4.395,00	0,59
Επιμελητήριο	-	10.240	10.240	30.003,20	4,03	

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Μέτοχοι	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
	Αιτ/νίας					
	Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Αιτωλικού «Ο Ντολμάς»	-	35	35	102,55	0,01
	ΤΕΕ – Παράρτημα Ν. Αιτ/νίας	-	30	30	87,90	0,01
	Σύλλογος ΑμΕΑ «ΑΛΚΥΟΝΗ»	-	100	100	293,00	0,04
Σύνολο	24	238.880	15.320	254.200	744.806,00	100

Πηγή: Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ

Πίνακας 8-5 Μετοχική σύνθεση 2011-2014

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Καλλικρατικοί Δήμοι μέτοχοι	Αρχικός Μέτοχος	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
06/01/2012	ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙ ΑΣ 71,29%	Δήμος Αντιρρίου	28.589	-	28.589	83.765,77	11,14
		Δήμος Αποδοτίας	76.800	-	76.800	225.022,54	29,94
		Δήμος Ναυπάκτου	32.635	-	32.635	95.620,55	12,72
		Δήμος Πλατάνου	11.800	-	11.800	34.574,00	4,60
		Δήμος Πυλίνης	21.781	-	21.781	63.816,87	8,49
		Δήμος Χάλκειας	11.300	-	11.300	33.109,00	4,40
	ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΔΟΣ 8,71%	Δήμος Βαρδουσίων	4.473	-	4.473	13.105,89	1,74
		Δήμος Ευπαλίου	17.300	-	17.300	50.689,00	6,74
		Δήμος Δωρίδος	-	600	600	1.758,00	0,23
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΟΥ 6,16%	Δήμος Δομνίστας	15.800	-	15.800	46.294,00	6,16
	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ 1,17%	Δήμος Θέρμου	3.000	-	3.000	8.790,00	1,17
	ΔΗΜΟΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ ΟΥ 3,58	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	6.707	-	6.707	19.651,51	2,61
		Δήμος Οινιάδων	500	-	500	1.465,00	0,19
		Δήμος Αιτωλικού	2.000	-	2.000	5.860,00	0,78
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ Ι ΦΟΡΕΙΣ 9,01%	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,27
		ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	4.341	-	4.341	12.719,13	1,69
		ΟΕΒΕΝ	600	16	616	1.804,88	0,24
		ΟΣΥΝ	355	50	405	1.186,65	0,16
		Ναυτικός Όμιλος Μεσολογγίου	200	170	370	1.084,10	0,14
		Ναυτικός Όμιλος Ναυπάκτου	-	50	50	146,50	0,02
		Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Α΄ Γεωγρ. Ενότη. Νομού Αιτ/νίας	3.415	1.000	4.415	12.935,95	1,72
		ΠΕΔ Δυτικής Ελλάδας (ΤΕΔΚ)	1.500	41	1.541	4.515,13	0,60
		Επιμελητήριο Αιτ/νίας	10.240	-	10.240	30.003,20	3,99
Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Αιτωλικού «Ο Ντολμάς»		35	-	35	102,55	0,01	
ΤΕΕ – Παράρτημα Ν. Αιτ/νίας		30	-	30	87,90	0,01	
Σύλλογος ΑμΕΑ «ΑΛΚΥΟΝΗ»		100	20	120	351,60	0,02	
Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα		-	350	350	1.025,50	0,14	

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Καλλικρατικοί Δήμοι μέτοχοι	Αρχικός Μέτοχος	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
		Βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδας					
		Ομοσπονδία Συλλόγων Β/Δ Δωρίδας	-	50	50	146,50	0,02
Σύνολο		28	254.200	2.347	256.547	751.682,71	100
01/06/2012	ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙ ΑΣ 70,60%	Δήμος Αντιρρίου	28.589	-	28.589	83.765,77	11,04
		Δήμος Αποδοτίας	76.800	-	76.800	225.022,54	29,64
		Δήμος Ναυπάκτου	32.635	-	32.635	95.620,55	12,60
		Δήμος Πλατάνου	11.800	-	11.800	34.574,00	4,55
		Δήμος Πυλῆνης	21.781	-	21.781	63.816,87	8,41
		Δήμος Χάλκειας	11.300	-	11.300	33.109,00	4,36
	ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΔΟΣ 8,87%	Δήμος Βαρδουσίων	5.073	-	5.073	14.863,89	1,96
		Δήμος Ευπαλίου	17.300	-	17.300	50.689,00	6,68
		Δήμος Δωρίδος	600	-	600	1.758,00	0,23
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΟΥ 6,10%	Δήμος Δομνίστας	15.800	-	15.800	46.294,00	6,10
	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ 1,54%	Δήμος Θέρμου	3.000	1.000	4.000	11.720,00	1,54
	ΔΗΜΟΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ ΟΥ 3,55%	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	6.707	-	6.707	19.651,51	2,59
		Δήμος Ονιάδων	500	-	500	1.465,00	0,19
		Δήμος Αιτωλικού	2.000	-	2.000	5.860,00	0,77
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ Ι ΦΟΡΕΙΣ 9,55%	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,27
		ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	4.341	903	5.244	15.364,92	2,02
		ΟΕΒΕΝ	616	55	671	1.966,03	0,26
		ΟΣΥΝ	405	36	441	1.292,13	0,17
		Ναυτικός Όμιλος Μεσολογγίου	370	-	370	1.084,10	0,14
		Ναυτικός Όμιλος Ναυπάκτου	50	-	50	146,50	0,02
		Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Α΄ Γεωγρ. Ενότητας Νομού Αιτ/νίας	4.415	-	4.415	12.935,95	1,70
		ΠΕΔ Δυτικής Ελλάδας (ΤΕΔΚ)	1.541	138	1.679	4.919,47	0,65
		Επιμελητήριο Αιτ/νίας	10.240	-	10.240	30.003,20	3,95
Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Αιτωλικού «Ο Ντολμάς»		35	-	35	102,55	0,01	
ΤΕΕ – Παράρτημα Ν. Αιτ/νίας		30	-	30	87,90	0,01	

Ημ/νια Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου (ΑΜΚ)	Καλλικρατικοί Δήμοι μέτοχοι	Αρχικός Μέτοχος	Παλαιές μετοχές	Νέες μετοχές	Σύνολο μετοχών	Κεφάλαιο €	%
		Σύλλογος ΑμΕΑ «ΑΛΚΥΟΝΗ»	120	34	154	451,22	0,06
		Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα Βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδας	350	324	674	1.974,82	0,26
		Ομοσπονδία Συλλόγων Β/Δ Δωρίδας	50	34	84	246,12	0,03
	Σύνολο	28	256.547	2.524	259.071	759.078,03	100
29/09/2012	ΔΗΜΟΙ 90,64%	Δήμος Ναυπακτίας	182.904	-	182.904	535.908,72	69,08
		Δήμος Δωρίδος	22.373	5.700	28.073	82.253,89	10,60
		Δήμος Καρπενησίου	15.800	-	15.800	46.294,00	5,97
		Δήμος Θέρμου	4.000	-	4.000	11.720,00	1,51
		Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	9.207	-	9.207	26.976,51	3,48
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ Ι ΦΟΡΕΙΣ 9,36%	ΕΑΣ Δωρίδος	700	-	700	2.051,00	0,26
		ΕΑΣ Μεσολογγίου – Ναυπακτίας	5.244	-	5.244	15.364,92	1,98
		ΟΕΒΕΝ	671	-	671	1.966,03	0,25
		ΟΣΥΝ	441	-	441	1.292,13	0,17
		Ναυτικός Όμιλος Μεσολογγίου	370	-	370	1.084,10	0,14
		Ναυτικός Όμιλος Ναυπάκτου	50	-	50	146,50	0,02
		Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Α΄ Γεωγρ. Ενότητας Νομού Αιτ/νίας	4.415	-	4.415	12.935,95	1,67
		ΠΕΔ Δυτικής Ελλάδας (ΤΕΔΚ)	1.679	-	1.679	4.919,47	0,63
		Επιμελητήριο Αιτ/νίας	10.240	-	10.240	30.003,20	3,87
		Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Αιτωλικού «Ο Ντολμάς»	35	-	35	102,55	0,01
		ΤΕΕ – Παράρτημα Ν. Αιτ/νίας	30	-	30	87,90	0,01
		Σύλλογος ΑμΕΑ «ΑΛΚΥΟΝΗ»	154	-	154	451,22	0,06
		Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα Βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδας	674	-	674	1.974,82	0,25
		Ομοσπονδία Συλλόγων Β/Δ Δωρίδας	84	-	84	246,12	0,03
		Σύνολο	19	259.071	5.700	264.771	775.779,03

Πηγή: Αιτωλική Αναπτυξιακή ΑΕ ΟΤΑ

8.2 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Συνέντευξη Χαράλαμπου Μιγαλόπουλου Γενικού Διευθυντή Αιτωλίας

Γενικό μέρος της εταιρείας

1. Τι υπηρεσίες παρέχει η εταιρεία;

Οι υπηρεσίες που παρέχει η εταιρεία χωρίζονται σε δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά την υποστήριξη των επενδυτών για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων και το δεύτερο την συμβουλευτική υποστήριξη των Δήμων της περιοχής. Όσον αφορά την συμβουλευτική υποστήριξη προς τους Δήμους, έχει να κάνει είτε με την υλοποίηση έργων, είτε με την υλοποίηση κάποιων πολιτικών. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται συνάδουν με τα προγράμματα αλλά και τις γνώσεις που έχει αποκτήσει το προσωπικό από την διαχείριση τους.

2. Θα μπορούσαν αυτές οι υπηρεσίες να παρέχονται από μια άλλη υπηρεσία/φορέα/δομή του δημόσιου τομέα (ή σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα);

Θεωρητικά ναι αλλά πρακτικά είναι αδύνατο. Η φύση και οι απαιτήσεις της δουλειάς είναι τέτοιες που δεν συνάδουν με την γενικότερη λειτουργία του δημόσιου τομέα. Η συγκεκριμένη δουλειά δεν μπορεί να ενταχθεί στα πλαίσια ενός ωραρίου και μιας τυπικής διαδικασίας, διότι έχει να κάνει με το αποτέλεσμα αυτής. Απαιτεί ανάληψη αρκετών πρωτοβουλιών και επιδιώκει την συνεργασία μεταξύ τρίτων, ακόμη και με τους ίδιους τους επενδυτές.

3. Πιστεύετε ότι μια Αναπτυξιακή Εταιρεία της ΤΑ εκτελεί ένα σημαντικό κοινωνικό και αναπτυξιακό έργο σε μια τοπική κοινωνία; Αν ναι, ποιο είναι αυτό το έργο και από τι αποτελείται;

Σίγουρα εκτελεί ένα σημαντικό κοινωνικό και αναπτυξιακό έργο. Το κύριο έργο είναι ότι καλύπτει το κενό του δημοσίου τομέα, δηλαδή στην φιλοσοφία και στον τρόπο λειτουργίας του. Πιο συγκεκριμένα, η Αναπτυξιακή Εταιρεία έρχεται να

εξυπηρετήσει την κοινωνία και αναλαμβάνει η ίδια την πρωτοβουλία εξυπηρέτησης, έτσι ώστε να μην υπάρξει κάποιο πρόβλημα στην υλοποίηση των επενδύσεων. Ουσιαστικά παρακινεί τους πολίτες και καλύπτει το κενό που δημιουργεί ο δημόσιος τομέας στην εκ των υστέρων εξυπηρέτηση των πολιτών (δηλαδή στην εξυπηρέτηση έπειτα από αίτημα του πολίτη). Ακόμη και αν κάποιος πολίτης ζητήσει μια πληροφορία που μπορεί να είναι εκτός των προγραμμάτων διαχείρισης, η εταιρεία θα τον εξυπηρετήσει διότι την ενδιαφέρει το αποτέλεσμα στην κοινωνία και στην περιοχή.

4. Ποιοι είναι οι χρήστες των υπηρεσιών που παρέχετε (οι «πελάτες σας»); Χρεώνετε τους χρήστες των υπηρεσιών σας για τις υπηρεσίες που τους παρέχετε; Αν όχι, θεωρείτε σωστή αυτή την πολιτική;

Οι κύριοι χρήστες των υπηρεσιών της εταιρείας είναι οι υποψήφιοι επενδυτές αλλά και οι Δήμοι. Οι υπηρεσίες προς τους επενδυτές δεν χρεώνονται εκ του νόμου διότι η εταιρεία λαμβάνει χρήματα από τα προγράμματα για τα οποία τους εξυπηρετούν. Αυτά τα χρήματα που λαμβάνει από τα προγράμματα είναι η τεχνική στήριξη. Βέβαια υπάρχουν υπηρεσίες για τις οποίες αμείβεται η εταιρεία. Ορισμένες από αυτές είναι οι υπηρεσίες που παρέχει στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Η εταιρεία λειτουργεί και ως γραφείο στήριξης για τους πολίτες. Πιο συγκεκριμένα, εάν κάποιος πολίτης επιθυμεί να συμμετέχει σε ένα πρόγραμμα το οποίο δεν ανήκει στην διαχείριση της εταιρείας (π.χ. ΕΣΠΑ), τότε η εταιρεία μπορεί να αναλάβει την κατάρτιση του φακέλου και την υποβολή της πρότασης. Σ' αυτή την περίπτωση η εταιρεία χρεώνει τον πολίτη για τις υπηρεσίες που του παρείχε.

5. Πως καλύπτει σήμερα η εταιρεία τα έξοδα της; Έχετε λάβει μέτρα ώστε να καλύπτει η εταιρεία τα λειτουργικά της έξοδα και στο μέλλον, χωρίς να διατρέξει κίνδυνο;

Τα έξοδα της εταιρείας καλύπτονται μέσα από την τεχνική στήριξη των προγραμμάτων, αυτή είναι η βασική πηγή χρηματοδότησης. Αυτή τη στιγμή δεν έχουν ληφθεί κάποια μέτρα για την κάλυψη των εξόδων της μετά το πέρας των προγραμμάτων. Υπάρχουν κάποιες σκέψεις μετακίνησης της εταιρείας σε κτήριο

του Δήμου, έτσι ώστε να μειωθεί ένα μέρος των λειτουργικών εξόδων. Βέβαια λαμβάνοντας υπόψιν και την μισθοδοσία, η οποία είναι και το κύριο λειτουργικό έξοδο της εταιρείας, σε σχέση με την μείωση των παραπάνω λειτουργικών εξόδων είναι πολύ μικρό. Η μόνη πρόβλεψη που υπάρχει αυτή τη στιγμή για την κάλυψη της μισθοδοσίας, κυρίως, είναι μέχρι η εταιρεία να πάρει το επόμενο πρόγραμμα. Εάν υπάρξει κάποια καθυστέρηση του προγράμματος η εταιρεία ασκεί εσωτερική διαχείριση, όπου μετακινούνται κάποιες δαπάνες στο μέλλον. Αυτή είναι κυρίως η πολιτική που ασκείτε από την εταιρεία αυτή τη στιγμή.

Επίσης, ένα πιθανό μέτρο για την κάλυψη των εξόδων είναι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου αλλά αυτή τη στιγμή δεν είναι αναγκαία. Η αύξηση αποτελεί μακρινό μέτρο από τον τρόπο λειτουργίας της εταιρείας τα τελευταία χρόνια. Εξάλλου, η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, κανονικά, δεν επιτρέπεται για την κάλυψη λειτουργικών εξόδων. Επιτρέπεται για αναπτυξιακή διαδικασία, δηλαδή εάν η εταιρεία θέλει να κάνει μια επένδυση. Πρακτικά η αύξηση εξυπηρετεί και την κάλυψη λειτουργικών εξόδων, επί της ουσίας όμως δεν μπορεί να γίνει για αυτό το λόγο.

6. Ποιο είναι το ποσοστό των εσόδων σας από το πρόγραμμα Leader; Αν σταματήσει το πρόγραμμα Leader θα επιβιώσει η εταιρεία;

Αυτή τη στιγμή τα έσοδα της εταιρείας από το πρόγραμμα Leader ξεπερνούν το 95%. Τα έσοδα δεν είναι κάποια μορφή επιχορήγησης αλλά αμοιβή για τις υπηρεσίες που παρέχει στο κράτος. Το κύριο πρόγραμμα από το οποίο η εταιρεία έχει έσοδα είναι το Leader. Εάν αυτή τη στιγμή σταματούσε το πρόγραμμα θα είχε σοβαρότατο πρόβλημα επιβίωσης η εταιρεία. Εάν συμβεί αυτό θα αλλάξει πιθανότατα ο ρόλος της εταιρείας και θα ληφθούν άλλα μέτρα για το ποιος θα είναι ο ρόλος της από εκεί και έπειτα.

7. Αν έχει εξάρτηση από το Leader γιατί δεν επεκτείνετε και σε άλλα προγράμματα;

Η επέκταση σε άλλα προγράμματα δεν έχει κάνει με το ότι δεν το θέλει η εταιρεία. Έχει να κάνει με τα ίδια τα προγράμματα στο τι προβλέπετε και τι επιτρέπεται. Δηλαδή εάν η εταιρεία είναι μέσα στους δικαιούχους του προγράμματος, δεν μπορεί η εταιρεία να πάρει όποιο πρόγραμμα θέλει. Όταν

βγαίνει η προκήρυξη ενός προγράμματος αναφέρονται και ποιοι θα είναι οι δικαιούχοι. Οι Αναπτυξιακές Εταιρείες σε ελάχιστα προγράμματα είναι δικαιούχοι και όχι σε όλα τα συγχρηματοδοτούμενα. Παραδείγματος χάριν, οι Αναπτυξιακές Εταιρείες είναι δικαιούχοι σε προγράμματα εδαφικής συνεργασίας, τα γνωστά Interreg. Η εταιρεία προετοιμάζει κάποιες συνεργασίες και τους επόμενους μήνες θα έχει τέτοια προγράμματα. Γενικότερα τα προγράμματα στα οποία μπορεί να συμμετέχει η αναπτυξιακή είναι λιγότερα σε σχέση με το παρελθόν.

8. Με ποια κριτήρια καθορίστηκε η περιοχή παρέμβασης; Τα προγράμματα έχουν κάποια κριτήρια/περιορισμούς που καθορίζουν την περιοχή παρέμβασης ή η σημερινή περιοχή παρέμβασης καθορίστηκε με άλλα κριτήρια και ποια;

Τα προγράμματα έχουν κριτήρια και περιορισμούς που καθορίζουν την περιοχή παρέμβασης. Στην περίπτωση της Αιτωλικής δεν εξετάστηκαν τα κριτήρια για να καθοριστεί η περιοχή παρέμβασης. Έτσι όπως είχε διαμορφωθεί η περιοχή κάλυπτε τα κριτήρια του Leader που είναι το κύριο πρόγραμμα της εταιρείας. Η περιοχή παρέμβασης καθορίστηκε κυρίως με αναπτυξιακούς στόχους διότι είναι μια περιοχή με υψηλό βαθμό ανομοιογένειας, όπου μπορεί να καλύψει τον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα. Οι Δήμοι έχουν μεγάλη βαρύτητα στην διαμόρφωση της περιοχής παρέμβασης, το οποίο εξαρτάται πολύ από τον βαθμό πολιτικής συνεργασίας και το γεγονός αυτό επηρεάζει την όποια περιοχή παρέμβασης.

9. Με ποια κριτήρια προσδιορίζετε το ύψος της επιχορήγησης ενός προγράμματος από το εκάστοτε Υπουργείο;

Στην προκήρυξη του κάθε προγράμματος αναφέρετε το ανώτατο ύψος της επιχορήγησης που μπορεί να δοθεί. Το ύψος της επιχορήγησης εξαρτάται από διάφορες παραμέτρους/κριτήρια που εξετάζει το Υπουργείο, οι οποίες δεν είναι πάντοτε σταθερές, δεν προβλέπονται στην προκήρυξη αλλά προσδιορίζονται εκ των υστέρων. Αυτοί οι παράμετροι/κριτήρια έχουν να κάνουν συνήθως με τον πληθυσμό της περιοχής, την έκταση, την Περιφέρεια κ.λπ., έτσι ώστε να γίνει η κατανομή σε όλη την Ελλάδα. Επιπλέον, όταν η πρόταση φτάσει στο στάδιο της

αξιολόγησης, η θέση που θα βρεθεί η εταιρεία στην κατάταξη της βαθμολογίας, παίζει ρόλο στο ύψος της επιχορήγησης που θα λάβει. Οι παράμετροι/κριτήρια που ορίζονται από το Υπουργείο, έχουν καθοριστικό ρόλο στο ύψος της επιχορήγησης και όχι τόσο η θέση στην οποία θα βρεθεί η εταιρεία στην κατάταξη της βαθμολογίας της πρότασης.

10. Θεωρείτε ότι η άμεση επιχορήγηση είναι το καταλληλότερο κίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων ή έχετε να προτείνετε κάτι διαφορετικό και ποιο;

Η άμεση επιχορήγηση δεν είναι το καταλληλότερο κίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Πλέον υπάρχουν απλουστευμένες επιλογές κόστους, όπου με ποσοστά της δαπάνης καθορίζεται η επένδυση. Δηλαδή, υλοποιείται η επένδυση και στη συνέχεια ανάλογα με το είδος να επιχορηγείται ο επενδυτής. Αυτή η μέθοδος έχει μικρότερο διοικητικό κόστος σε σχέση με την άμεση επιχορήγηση και ειδικότερα, σε ό,τι αφορά μικροεπενδύσεις με τις οποίες ασχολείται το Leader.

11. Με ποια διαδικασία διεκδικεί προγράμματα η εταιρεία; Ποια είναι τα βήματα που πρέπει να κάνει;

Αρχικά, πριν βγει η προκήρυξη του προγράμματος, πραγματοποιείται διαβούλευση στο εσωτερικό της εταιρείας, σε τεχνοκρατικό και πολιτικό επίπεδο. Σκοπός αυτής της διαβούλευσης, είναι να καθοριστούν οι στόχοι για την περιοχή και τα πεδία που θέλει να εστιάσει η εταιρεία, στην εκάστοτε προγραμματική περίοδο. Με βάση αυτό, όταν η εταιρεία διεκδικεί κάποιο πρόγραμμα θα πρέπει να καλύπτεται ένα μέρος ή και το σύνολο του πεδίου δράσης των αναπτυξιακών στόχων που έθεσε. Στην συνέχεια, πραγματοποιείται μια συζήτηση και σε εθνικό επίπεδο μέσω του Δικτύου των Αναπτυξιακών Εταιρειών, η οποία δεν επηρεάζει σε υψηλό βαθμό το πρόγραμμα. Αφού ολοκληρωθεί η παραπάνω διαδικασία και γίνει η προκήρυξη του προγράμματος, τότε η εταιρεία προσπαθεί να συνδυάσει τα όποια θέλω του προγράμματος με τα θέλω της περιοχής.

Έχοντας ολοκληρωθεί το αρχικό στάδιο, η εταιρεία φτιάχνει την πρόταση, την υποβάλλει στο Υπουργείο, γίνεται η αξιολόγηση και στην συνέχεια, εφόσον εγκριθεί, προχωρά στην διαδικασία της υλοποίησης. Συνήθως οι εταιρείες δίνουν

την κατάρτιση της πρότασης σε εξωτερικούς συνεργάτες (συμβουλευτικά γραφεία) γιατί είναι μια βαριά πρόταση, όσον αφορά το πρόγραμμα Leader, διότι απαιτεί μεγάλη προσοχή, διαβουλεύσεις και αρκετό χρόνο. Παραδοσιακά η κατάρτιση της πρότασης γίνεται από το προσωπικό της εταιρείας. Αυτό συμβαίνει γιατί θέλει να υπάρχει συνδυασμός των στόχων που έχει θέσει με τις δράσεις του προγράμματος.

12. Ποια είναι τα κριτήρια με τα οποία εξασφαλίζει η εταιρεία την διαχείριση ενός προγράμματος;

Τα κριτήρια προβλέπονται στην εκάστοτε προκήρυξη του προγράμματος. Οπότε δεν είναι κάποια σταθερά κριτήρια και εξαρτάται από το περιεχόμενο της κάθε προκήρυξης.

13. Η εταιρεία έχει θέσει κάποιους συγκεκριμένους στόχους; Από τους στόχους που έθεσε έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένοι; Αν ναι ποιοι;

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η εταιρεία έχει θέσει τρεις κύριους στόχους. Ο πρώτος στόχος είναι η ενίσχυση της μεταποίησης, ο δεύτερος είναι η επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας, σε περιοχές εντός της περιοχής παρέμβασης, οι οποίες έχουν δυνατότητες αλλά δεν έχουν τουριστικές υποδομές. Τέλος, ο τρίτος στόχος είναι η δημιουργία συνεργασίας με φορείς του εξωτερικού μέσα από την οποία θα προβληθεί και η περιοχή. Και οι τρεις στόχοι αυτή τη στιγμή περιλαμβάνονται μέσα στο Leader που υλοποιεί η εταιρεία γι' αυτή την προγραμματική περίοδο. Οι δύο πρώτοι στόχοι καλύπτονται πλήρως από τις ιδιωτικές επενδύσεις του προγράμματος. Ο τρίτος στόχος καλύπτεται από μέτρο του Leader που έχει να κάνει με συνεργασίες αντίστοιχων φορέων του εξωτερικού αλλά και από τα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας, τα γνωστά Interreg. Οι στόχοι μπορούν να καλύπτονται από πολλά προγράμματα, όχι απαραίτητα μόνο από ένα.

Αυτή τη στιγμή δεν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι. Ως προς την επίτευξη των δύο πρώτων έχει εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση για το Leader αλλά δεν έχουν τρέξει, διότι η προκήρυξη των ιδιωτικών επενδύσεων ξεκίνησε το 2019. Οι διαδικασίες επίτευξης του τρίτου στόχου ξεκίνησε στα μέσα του 2019, όπου ξεκίνησε η

υλοποίηση των συνεργασιών. Ουσιαστικά είναι κάτι που ξεκίνησε το 2019 για να υλοποιηθεί μέχρι το 2023 στον βαθμό που θα επιτευχθούν.

14. Υπάρχουν κάποιοι στόχοι οι οποίοι αλλάζουν σε κάθε προγραμματική περίοδο ανάλογα με την φύση και τους στόχους του εκάστοτε προγράμματος;

Όχι δεν υπάρχουν τέτοιοι στόχοι οι οποίοι αλλάζουν ανάλογα με την φύση και τους στόχους του εκάστοτε προγράμματος. Οι στόχοι κινούνται στους ίδιους άξονες εδώ και χρόνια. Διαφοροποιούνται σε λεπτομέρειες, σε επιμέρους στόχους και ουσιαστικά προσαρμόζονται με τους στόχους των προγραμμάτων.

15. Η εταιρεία αποφασίζει για την ένταξη ενός έργου σε πρόγραμμα; Αν ναι, η αξιολόγηση γίνεται από το προσωπικό της εταιρείας ή γίνεται και από εξωτερικούς συνεργάτες;

Στο πρόγραμμα Leader η εταιρεία αποφασίζει για την ένταξη ενός έργου. Πιο συγκεκριμένα, ως προς το αγροτικό Leader η εταιρεία κάνει την αξιολόγηση και η απόφαση ένταξης του κάθε έργου εγκρίνεται από τον Περιφερειάρχη. Ενώ ως προς το Leader Αλιείας την απόφαση ένταξης του κάθε έργου την κάνει η εταιρεία. Και στα δύο σκέλη του προγράμματος η αξιολόγηση των έργων γίνεται μόνο από το προσωπικό της εταιρείας.

16. Ποια είναι τα στάδια αξιολόγησης μιας επενδυτικής πρότασης και ποια είναι και τα στάδια της υλοποίησης; Τα υφιστάμενα στάδια είναι ίδια με αυτά που ισχύουν και για τις δημόσιες επενδύσεις;

Τα στάδια αξιολόγησης μιας επενδυτικής πρότασης για τις ιδιωτικές και τις δημόσιες επενδύσεις είναι τα ίδια. Τα στάδια της αξιολόγησης είναι η υποβολή του επενδυτικού φακέλου, ακολουθεί ο έλεγχος των κριτηρίων πληρότητας (δηλαδή εάν κάποιο κριτήριο δεν καλύπτεται αποκλείεται κατευθείαν ο επενδυτικός φάκελος), στην συνέχεια ξεκινά η αξιολόγηση των βαθμολογούμενων κριτηρίων και τέλος καταρτίζεται ο πίνακας κατάταξης. Οι δύο κατηγορίες επενδύσεων διαφοροποιούνται μόνο στο κομμάτι της υλοποίησης. Η υλοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων ξεκινά αμέσως μετά την έγκριση της πρότασης και ανά τακτά χρονικά διαστήματα έρχεται ο επενδυτής, κάνει

αιτήματα πληρωμής και ελέγχεται η επένδυση. Ενώ η υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων έχει άλλο νομοθετικό πλαίσιο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχουν προεγκρίσεις για να γίνει η προκήρυξη από τον φορέα που κάνει το δημόσιο έργο, στην συνέχεια αφού κάνει την προκήρυξη υπάρχει έγκριση της αξιολόγησης που έχει κάνει για την επιλογή αναδόχου και υπάρχουν κάποια άλλα στάδια για να φτάσει την υλοποίηση το δημόσιο επενδυτικό σχέδιο. Είναι πιο αυστηρό το πλαίσιο υλοποίησης των δημοσίων επενδύσεων σε σχέση με το πλαίσιο των ιδιωτικών.

17. Ποια είναι η δομή της εταιρείας; Το προσωπικό είναι τοποθετημένο σε τμήματα ή συμμετέχει σε προγράμματα;

Η εταιρεία έχει δομή όπως κάθε εταιρεία. Υπάρχει διευθυντής σε κάποια τμήμα αλλά η δουλειά στα προγράμματα γίνεται στα πλαίσια ομάδας έργου. Πιο συγκεκριμένα, για την υλοποίηση και διαχείριση ενός προγράμματος δημιουργείται ομάδα έργου για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Δεν παίζει ρόλο το τμήμα στο οποίο είναι ο εκάστοτε υπάλληλος για να συμμετέχει στην ομάδα έργου. Δηλαδή οι υπάλληλοι που ανήκουν σε διαφορετικά τμήματα συνεργάζονται μεταξύ τους στην ομάδα έργου για την υλοποίηση του προγράμματος.

18. Το προσωπικό της εταιρείας καλύπτει τις ανάγκες της; Αν όχι, τι μέτρα παίρνετε για το θέμα αυτό;

Αυτή τη στιγμή η εταιρεία δεν έχει έλλειψη προσωπικού. Το προσωπικό που απασχολείτε έχει πολύ καλή γνώση και διαχείριση των προγραμμάτων, διότι ο κάθε υπάλληλος εργάζεται σχεδόν δέκα χρόνια στην εταιρεία. Βέβαια ανάλογα με το πρόγραμμα ή με κάποιο στόχο που θα τεθεί, μπορεί σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, να απαιτηθεί κάποια συγκεκριμένη ειδικότητα η οποία δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή.

19. Πως έχει επηρεάσει η κρίση τη λειτουργία και τα αποτελέσματα της εταιρείας;

Η κρίση δεν επηρέασε πολύ την εταιρεία. Αυτό συνέβη γιατί η εταιρεία, παραδοσιακά, δεν επεδίωκε οικονομικές συνεργασίες με Δήμους. Οι συνεργασίες

που είχε ήταν κυρίως σε συμβουλευτικό επίπεδο, στο πλαίσιο καλής συνεργασίας και όχι στην σύναψη προγραμματικών συμβάσεων. Με αποτέλεσμα η κρίση που πολύ χτύπησε τους Δήμους, δεν επηρέασε την εταιρεία γιατί δεν της έκοψε κάποιο κομμάτι δουλειάς. Η εταιρεία στηρίζεται στα προγράμματα, τα οποία δεν επηρεάστηκαν όσο αφορά την έγκριση, την υλοποίηση και την τεχνική στήριξη. Επηρέασε την εταιρεία το γεγονός ότι οι επενδυτές δεν μπορούσαν να υλοποιήσουν επενδύσεις, όπου πολλές προτάσεις εγκρίθηκαν και στο τέλος δεν υλοποιήθηκαν. Αυτό προκάλεσε ένα διοικητικό βάρος γιατί αναγκάστηκε να κάνει πολλές φορές διαδικασίες ένταξης, απένταξης και προκηρύξεων γιατί συνεχώς έμεναν αδιάθετοι πόροι.

20. Τα επενδυτικά σχέδια μειώθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης;

Τα επενδυτικά σχέδια στον τελικό τους αριθμό σε γενικές γραμμές ήταν τα ίδια. Υπήρξαν πολλές περιπτώσεις που εγκρίθηκαν, στην συνέχεια απεντάχθηκαν, έγινε ξανά προκήρυξη και μπήκαν άλλα. Για να αντιμετωπίσει αυτό το θέμα η εταιρεία έβγαλε πολλές συνεχόμενες προκηρύξεις και γρήγορα, με αποτέλεσμα να μην φανεί στο τέλος ότι υπάρχει μείωση ως προς τα επενδυτικά σχέδια. Απλώς για να γίνει όλο αυτό υπήρχε μια συνεχόμενη επανάληψη και ένα διοικητικό βάρος πάνω σ' αυτό το κομμάτι.

21. Πως αποτιμάτε τη συμβολή της Αιτωλικής στην τοπική ανάπτυξη; Πως έχει επηρεάσει την τοπική οικονομία;

Η εταιρεία έχει επηρεάσει αρκετά την τοπική ανάπτυξη και την τοπική οικονομία κατ' επέκταση. Το κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι μια περιοχή που είναι η ορεινή Ναυπακτία από εκεί που δεν υπήρχε στον τουριστικό χάρτη, έχει γίνει αναγνωρίσιμος τουριστικός προορισμός. Αυτό σε μεγάλο βαθμό έγινε μέσα από το πρόγραμμα Leader. Επίσης επηρεάζει πολύ την τοπική οικονομία το γεγονός ότι συνεχώς γίνονται επενδύσεις και συνεχώς διάφορα επαγγέλματα έχουν αντικείμενο εργασίας. Αυτό φαίνεται και τώρα, από τη στιγμή που δεν έχουν ξεκινήσει οι ιδιωτικές επενδύσεις, απευθύνονται και ρωτούν την εταιρεία πότε θα βγουν οι προκηρύξεις, ακόμη κι εκείνοι που το αντικείμενο εργασίας τους έχει να κάνει με επενδύσεις. Επίσης ένα κομμάτι το οποίο έχει βοηθήσει είναι πως η

περιοχή έχει μπει σε μια λογική αξιοποίησης χρηματοδοτικών ευκαιριών από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Αυτή η λογική στην οποία έχει μπει η περιοχή είναι πολύ έντονη σε σχέση με άλλες περιοχές. Δεν μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτό από κάποιον που δεν είχε εικόνα του τι συνέβαινε πριν από είκοσι χρόνια στην περιοχή.

22. Ποιες θεωρείτε ως τις πιο σημαντικές παρεμβάσεις που έχει κάνει η εταιρεία μέχρι σήμερα;

Θεωρώ πως είναι δύο οι πιο σημαντικές παρεμβάσεις που έχει κάνει η εταιρεία μέχρι σήμερα. Η πρώτη είναι πως έδωσε την ευκαιρία στην ορεινή Ναυπακτία, στοχευμένα, δηλαδή δεν το αξιοποίησε η περιοχή από μόνη της, να γίνουν τουριστικές υποδομές. Έδωσε μια κατεύθυνση και μια προοπτική σε μια περιοχή να αναπτυχθεί. Η δεύτερη είναι ότι έβαλε τις επενδύσεις σε μια διαδικασία κριτηρίων ποιότητας, τα οποία δεν ήταν υποχρεωτικά από το πρόγραμμα. Ουσιαστικά μπήκε σε μια λογική μικρών ποιοτικών τουριστικών υποδομών, μέσα από τις προϋποθέσεις που έβαζε η ίδια η εταιρεία, έτσι ώστε να γίνουν οι επενδύσεις. Τα κριτήρια ποιότητας επηρέασαν την γενικότερη συμπεριφορά της κοινωνίας πάνω στο θέμα αυτό.

23. Ποια είναι τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία της εταιρείας;

Τα ισχυρά σημεία της εταιρείας είναι η φερεγγυότητά της, δηλαδή είναι αποδεκτή από την τοπική κοινωνία και είναι φερέγγυα εταιρεία. Ένα άλλο ισχυρό σημείο είναι οι γνώσεις του προσωπικού που γνωρίζουν πολύ καλά τα προγράμματα που υλοποιούνται και οι Δήμοι της περιοχής ανεξαρτήτως της πολιτικής προέλευσης της εκάστοτε δημοτικής αρχής, συνεργάζονται κατευθείαν με την Αιτωλική Αναπτυξιακή. Παραμερίζοντας έτσι τις όποιες πολιτικές διαφορές που μπορεί να έχουν και για το λόγο αυτόν δεν υπάρχουν εσωτερικές συγκρούσεις στην εταιρεία.

Τα αδύναμα σημεία της εταιρείας είναι τα οικονομικά όπου στηρίζεται από τα προγράμματα. Έτσι εάν κάτι δεν πάει καλά, γίνονται λάθη ή δεν υπάρχουν προγράμματα, είναι επιρρεπής σε οικονομικούς κινδύνους. Η εταιρεία δεν έχει

εξασφαλισμένα κεφάλαια για να σχεδιάσει μακροπρόθεσμα κι έτσι πηγαίνει προγραμματική-προγραμματική περίοδο.

24. Πως βλέπετε το μέλλον της Αιτωλικής Αναπτυξιακής; Είστε αισιόδοξος για το μέλλον της περιοχής παρέμβασης;

Είμαι αισιόδοξος για το μέλλον της εταιρείας και της περιοχής παρέμβασης. Πιστεύω πως η εταιρεία θα συνεχίσει την δραστηριότητα της και θα γίνονται επενδύσεις, διότι είναι κάτι με το οποίο έχει συνδεθεί η κοινωνία. Δεν θεωρώ πως η περιοχή παρέμβασης διατρέχει κάποιο κίνδυνο μεγάλης οικονομικής κρίσης ή εξαφάνισης. Έχει πάρα πολλές δυνατότητες, οι οποίες δεν έχουν αξιοποιηθεί στον βαθμό που θα μπορούσαν. Ειδικότερα με τους νέους οδικούς άξονες αποτελεί ένα κομβικό σημείο.

25. Έχετε συνεργασίες με άλλες εταιρείες ή φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό; Πώς τις αξιολογείτε;

Ναι έχουμε συνεργασίες και με άλλες εταιρείες. Καταρχάς, όλες οι Αναπτυξιακές Εταιρείες συνεργάζονται μεταξύ τους στα πλαίσια του δικτύου που διαθέτουν, αλλά και μεταξύ τους σε δεύτερο επίπεδο. Αυτό έχει να κάνει με τις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους οι εταιρείες. Γενικότερα είναι πολύ χρήσιμες, θετικές και προσφέρουν αυτές οι συνεργασίες, γιατί υπάρχει η μεταφορά γνώσης και επομένως γλυτώνεις χρόνο και λάθη.

Διοικητικό μέρος της εταιρείας

1. Πότε προσληφθήκατε για πρώτη φορά στην εταιρεία; Από ποια θέση ξεκινήσατε και σε ποιες θέσεις εργαστήκατε στην μέχρι τώρα πορεία σας στην εταιρεία;

Πρώτη φορά προσλήφθηκα το 2002 ξεκινώντας από ένα πρόγραμμα που είχε να κάνει με την απασχόληση, το Equal. Στην συνέχεια η γενικότερη πορεία μου ήταν η συμμετοχή στις ομάδες έργου των προγραμμάτων Interreg, Leader. Το 2008 ξεκίνησε η δημιουργία διοικητικής δομής διότι είχε αυξηθεί και το προσωπικό. Την ίδια χρονιά τοποθετήθηκα στην θέση του υποδιευθυντή της εταιρείας και από το 2008 έως σήμερα είμαι γενικός διευθυντής στην εταιρεία.

2. Πως ήταν η κατάσταση της εταιρεία όταν αναλάβατε για πρώτη φορά καθήκοντα Γενικού Διευθυντή; Πως έχει εξελιχθεί η εταιρεία από τότε μαζί και με την δική σας συμβολή στην διοίκηση;

Τότε η εταιρεία έβρισκε τα πατήματα μιας σταθερής εταιρείας και μιας σταθερής δομής. Η κύρια συμβολή που έπαιξε ρόλο σε διοικητικό επίπεδο ήταν η διαμόρφωση διοικητικής δομής. Πλέον όλο το προσωπικό ήταν μέρος της εταιρείας και στην συνέχεια η εταιρεία καθόριζε το τι θα γίνει με αυτό. Με την ύπαρξη της δομής οι ομάδες έργου είχαν δεύτερο ρόλο στην εταιρεία. Μέχρι το 2008 η εταιρεία βρισκόταν σε δύο κτήρια και οι ομάδες έργου των προγραμμάτων δεν συνεργάζονταν μεταξύ τους. Το προσωπικό απασχολούταν μόνο με τα προγράμματα και όχι με την εταιρεία. Αυτό άλλαξε όταν δημιουργήθηκε η διοικητική δομή και σήμερα για πρώτη φορά όλο το προσωπικό είναι μέρος του προγράμματος Leader.

3. Με ποιους τρόπους συμβάλει ο Γενικός Διευθυντής στην διοίκηση της εταιρείας; Τι είδους αποφάσεις λαμβάνει;

Ο Γενικός διευθυντής έχει την ευθύνη της καθημερινής λειτουργίας της εταιρείας. Λαμβάνει οποιαδήποτε απόφαση που δεν είναι αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης. Ουσιαστικά λαμβάνει το 90% των αποφάσεων για την λειτουργία της εταιρείας, σε συνεργασία με το υπόλοιπο προσωπικό. Η Γενική Συνέλευση δίνει κάποιες γενικές κατευθύνσεις και στη συνέχεια το Διοικητικό Συμβούλιο εξειδικεύει αυτές τις κατευθύνσεις, πέρα από το να πάρει αποφάσεις για προσκλήσεις, προκηρύξεις και όλα τα σχετικά.

4. Η εταιρεία διοικείται και από τον Πρόεδρο της. Για ποια θέματα της εταιρείας είναι αρμόδιος ο Γενικός Διευθυντής και για ποια ο Πρόεδρος της εταιρείας;

Ο Πρόεδρος της εταιρείας επί της ουσίας υλοποιεί τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως και ο Γενικός Διευθυντής. Οι αποφάσεις που υλοποιεί ο Πρόεδρος δεν έχουν να κάνουν αμιγώς με διοικητικά θέματα, έχουν να κάνουν με ζητήματα που αφορούν συνεργασίες, παρεμβάσεις, αιτήματα, απαιτήσεις. Έχει μεγαλύτερο αποφασιστικό ρόλο από τον Γενικό Διευθυντή, αυτή είναι και η ουσιαστική διαφορά. Δεν ασχολείται με τα αμιγώς διοικητικά θέματα στα πλαίσια

της καθημερινής λειτουργίας της εταιρείας, γι' αυτά είναι αρμόδιος ο Γενικός Διευθυντής. Σε κάποια ζητήματα ασχολούνται και οι δύο, απλά, μετρά η απόφαση του Προέδρου που είναι ανώτερος αν υπάρξει κάποια διαφωνία. Γενικότερα υπάρχει συνεργασία μεταξύ Προέδρου και Γενικού Διευθυντή, δεν είχαμε ποτέ πρόβλημα σ' αυτό το κομμάτι. Ακόμη και όταν είναι δυσδιάκριτες οι αρμοδιότητες, λόγω καλής επικοινωνίας αυτό ξεπερνιέται. Κατά κανόνα στην εταιρεία οι Πρόεδροι αφήνουν πεδίο δράσης στον Γενικό Διευθυντή.

5. Από τις αποφάσεις που έχετε λάβει, ποιες ήταν οι σημαντικότερες για την εταιρεία και επηρέασαν την μετέπειτα πορεία της;

Οι αποφάσεις που επηρέασαν την εταιρεία ήταν δύο. Η πρώτη ήταν η δημιουργία διοικητικής δομής, όπου όλο το προσωπικό ανήκε πρώτα στην εταιρεία και στην συνέχεια κατανεμόταν στις διάφορες ομάδες έργου των προγραμμάτων. Η δεύτερη ήταν πως από το 2008 και έπειτα, όλες οι προτάσεις των προγραμμάτων φτιάχνονται από το προσωπικό της εταιρείας. Αυτό δεν γινόταν πριν από το 2008 γιατί δεν υπήρχε το προσωπικό και έπαιρνε εξωτερικούς συνεργάτες.

6. Ποιο ήταν το όραμά σας για την εταιρεία όταν ξεκινήσατε να εκτελείτε χρέη Γενικού Διευθυντή; Αν έχει αλλάξει, τι συνέβαλε σ' αυτή την αλλαγή;

Το όραμα μου ήταν η εταιρεία να είχε μεγαλύτερο «παρεμβατικό» και συμβουλευτικό ρόλο από αυτό που έχει σήμερα και από αυτόν που είχε τότε. Αυτό αφορά κυρίως τις πολιτικές με τις οποίες θα γίνονταν οι επενδύσεις. Δεν έχει αλλάξει κάτι σ' αυτό το όραμα, απλά δεν έχει επιτευχθεί γιατί δεν υπάρχει η φιλοσοφία και η κουλτούρα. Η εταιρεία παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη προς τους Δήμους αλλά κάπου σταματάει. Δεν είναι στο επίπεδο εκείνο, που θα δώσουν στην εταιρεία, την θέση, ότι μπορεί να κατευθύνει συμβουλευτικά τους Δήμους σε τέτοιο επίπεδο, ώστε να διαμορφώνονται τοπικές πολιτικές. Αυτό που συμβαίνει με τους Δήμους, είναι ότι ασχολούνται με την επιχειρηματικότητα αλλά δεν μπορούν να την υποστηρίξουν τόσο ποιοτικά, όσο απαιτείται. Εμπλέκονται πολιτικές αποφάσεις γιατί θέλουν άμεσα αποτελέσματα. Όταν πας να διαμορφώσεις κάτι αναπτυξιακό, εάν δεν έχουν προηγηθεί αρκετά πράγματα δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα, έχει σε βάθος ετών. Κάπου εκεί χάνετε η όλη

διαδικασία, με αποτέλεσμα να μην έχουμε καταφέρει να παίξουμε τον ρόλο που θέλουμε στο κομμάτι αυτό. Κατά την εκτίμηση μου χάνονται ευκαιρίες πάνω σε αυτό το κομμάτι. Η εταιρεία έχει την γνώση ώστε να αξιοποιηθούν στοιχεία της περιοχής, αναπτυξιακά, αλλά όχι με την έννοια να κάνει μελέτες ή κάτι τέτοιο, απλά να συντονίσει και να κατευθύνει ορισμένα πράγματα.

7. Θα μπορούσατε να κάνετε έναν απολογισμό των κομβικών θεμάτων που αντιμετωπίσατε κατά την περίοδο της δική σας διοίκησης;

Κομβικά θέματα μπορείς να θεωρήσεις πάρα πολλά. Ένα από τα σημαντικά θέματα ήταν πως η εταιρεία έκανε μόνη της τις προτάσεις των προγραμμάτων. Μπορεί να φαίνεται απλό, αλλά έχει να κάνει με το να ξέρεις ακριβώς τι θέλεις να υλοποιήσεις, να γνωρίζεις τους στόχους που έχει η περιοχή, να τους βάζεις σε πρόγραμμα και από εκεί και πέρα να τους υλοποιείς. Ένα άλλο κομβικό θέμα ήταν μια υπόθεση με πλαστά πιστοποιητικά που ανακαλύφθηκε από την εταιρεία την προηγούμενη προγραμματική περίοδο (2007-2013) σε κάποιους επενδυτές. Αυτό ήταν μια πολύ μεγάλη διαδικασία απένταξης επενδυτικών σχεδίων, ελέγχων, επανελέγχων. Επίσης κομβικό θέμα ήταν η δομή της εταιρείας, όπως ανέφερα παραπάνω. Ένα θέμα το οποίο δεν είναι κομβικό αλλά έρχεται από το παρελθόν, είναι η συνεργασία των Δήμων και των φορέων στο εσωτερικό της εταιρείας. Έχει περάσει κάποιες κρίσεις ανά περιόδους αλλά αυτό αντιμετωπίστηκε. Το κομβικό ζήτημα είναι η συνεργασία που υπάρχει όπου ο καθένας έχει βάλει ένα λιθαράκι πάνω σ' αυτό.

8. Έχετε αποφασιστικό ρόλο στην εταιρεία; Υπάρχουν περιορισμοί και από ποιους;

Έχω αποφασιστικό ρόλο στην εταιρεία. Υπάρχουν οι περιορισμοί των αποφασιστικών οργάνων, δηλαδή της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου. Επί της ουσίας υπάρχει συνεργασία για την λήψη των αποφάσεων. Η Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο δεν παίρνει ποτέ αποφάσεις εάν δεν έχει εισήγηση από τον Γενικό Διευθυντή. Εάν υπάρξει κάποια διαφωνία γίνεται πολύ συζήτηση έτσι ώστε να προκύψει ομοφωνία.

9. Οι μισθοί του προσωπικού είναι ικανοποιητικοί σε σχέση με την αγορά;

Ναι είναι ικανοποιητικοί. Είναι πιο πάνω από τα συνηθισμένα στην αγορά ειδικά αυτή τη περίοδο. Είναι σταθεροί εδώ και πάρα πολλά χρόνια αλλά είναι καλύτεροι από αυτούς που έχει η αγορά ειδικά σήμερα.

10. Εάν το προσωπικό της εταιρείας απασχολούνταν σε μια δομή του Δήμου θα μπορούσε να παραχθεί το ίδιο έργο;

Εάν το προσωπικό ήταν σε μια δομή του Δήμου μόνο του, δηλαδή να μην επηρεαζόταν από τρίτους, θεωρητικά θα μπορούσε να παραχθεί το ίδιο έργο. Το ζήτημα για εμένα είναι η γενικότερη φιλοσοφία λειτουργίας ενός φορέα. Συγκεκριμένα έρχεσαι εδώ στην εταιρεία και ξέρεις ότι πρέπει να εξυπηρετήσεις όποιον και αν έρθει. Οποιοσδήποτε αν βρεθεί μπροστά του θα τον εξυπηρετήσει, είναι η φιλοσοφία της εταιρείας. Για παράδειγμα, θα πας σε έναν δημόσιο οργανισμό και μπορεί να κάνεις βόλτες μέσα σε ένα γραφείο και να μην σου μιλάει κανένας. Είναι θέμα φιλοσοφίας. Γι' αυτό εάν το προσωπικό ήταν σε ένα γραφείο μόνο του θα λειτουργούσε όπως πριν, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια.

11. Κατά πόσο η εταιρεία επηρεάζεται από τις τοπικές συγκυρίες (αυτοδιοικητικές εκλογές) και τις αυτοδιοικητικές παρεμβάσεις;

Σίγουρα επηρεάζεται γιατί έχουμε αλλαγές διοικητικών συμβουλίων. Επίσης μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές επιλογές σ' αυτά που θέλει να κάνει η κάθε Δημοτική Αρχή. Άρα η εταιρεία σαφέστατα επηρεάζεται από αυτό, αλλά μέχρι τώρα δεν έχουν υπάρξει προβλήματα στην λειτουργία της εταιρείας από τις αλλαγές αυτές.

12. Από τη μέχρι τώρα εμπειρία σας θεωρείτε ότι υπάρχει συνάφεια του προγράμματος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με τις ανάγκες της εταιρείας; Τι προτάσεις θα κάνετε στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών, σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών και τις ανάγκες της αγοράς;

Θα πω κάτι γενικό διότι δεν γνωρίζω ακριβώς το πρόγραμμα σπουδών. Θα αναφερθώ στον τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος και όχι στο ίδιο το μάθημα. Δεν γνωρίζω εάν υπάρχει ή όχι αλλά θεωρώ πως θα πρέπει να γίνονται εισηγήσεις, στα πλαίσια του μαθήματος, από ανθρώπους που δουλεύουν πρακτικά επάνω σ' αυτό το κομμάτι. Θα αναφερθώ στην Τοπική Αυτοδιοίκηση γιατί είναι πιο εύκολο και υπάρχει παντού. Συγκεκριμένα οι εισηγήσεις να γίνονται από αυτούς που εργάζονται πάνω σε θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης γιατί έχει διαφορά το θεωρητικό από το πρακτικό κομμάτι. Ειδικότερα αυτό συμβαίνει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση γιατί είναι ένας συνδυασμός άμεσος πολιτικών και διοικητικών αποφάσεων, όπου το ένα επηρεάζει το άλλο. Για παράδειγμα όσο αφορά τις Αναπτυξιακές Εταιρείες. Είναι διαφορετικό να αναφέρεις τι λέει ο νόμος γι' αυτές και πως οργανώνονται και είναι άλλο πράγμα να μιλάς στην πράξη. Αυτό που προτείνω είναι οι φοιτητές να έχουν μεγαλύτερη γνώση της πραγματικής κατάστασης. Σε συνδυασμό με το θεωρητικό μέρος θα αντιληφθούν καλύτερα την πραγματική κατάσταση και θα μπορούν να φέρουν κάτι καινούριο.